



स्थानीय राजपत्र

तिनाउ गाउँपालिका, पाल्पाद्वारा प्रकाशित

खण्ड: २) तिनाउ गाउँपालिका, मिति: २०७७/१२/११

भाग-२

तिनाउ गाउँपालिका, पाल्पा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) बमोजिम तिनाउ गाउँकार्यपालिकाले यो मापदण्ड बनाइएको ।

मापदण्डको नाम : तिनाउ गाउँपालिकाको भवन निर्माण
मापदण्ड, २०७७

कार्यपालिका बैठकबाट पारित मिति: २०७७/१२/०५

१. परिचय

गाउँपालिका क्षेत्रका सुन्दरता तथा वातावरण सुधार गरी न्यवस्थित विकासका लक्ष्य प्राप्त गर्न उक्त क्षेत्रमा गरिने भवन निर्माण क्रियाकलापहरू तथा भू-उपयोगमा गरिने क्रियाकलापहरूलाई सुनियोजित गर्न आधारभूत साधनका रूपमा भवन र योजना मापदण्डलाई लिइएका छ । यसै सन्दर्भमा नेपाल सरकारको मिति २०७२।४।२८ को निर्णयबाट नगरपालिका/गाउँपालिकाहरू राष्ट्रिय भवन संहिताको कार्यान्वयन गरी सुरक्षित एवं भूकम्प प्रतिरोधी आवास र न्यवस्थित बसोबास प्रवर्द्धनको लागि “वस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मार्ग दर्शन २०७२” जारी भएको छ । संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय द्वारा निर्देशन भए बमोजिम उक्त आधारभूत मार्गदर्शन २०७२ र गाउँपालिकाको सुन्दरता वातावरण लगायत गाउँपालिका बासीहरूका सुरक्षा,स्वास्थ्य, सरसफाई तथा गोप्यता समेतलाई आधार मानी तिनाउ भवन निर्माण मापदण्ड २०७५ तयार गरिएको छ ।

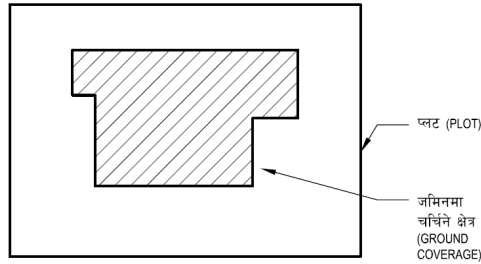
२. संक्षिप्त नाम र परिचय

- (क) यस मापदण्डको नाम “ तिनाउ भवन निर्माण मापदण्ड, २०७७” रहेको छ ।
- (ख) यो मापदण्ड विशेष गाउँ कार्यपालिका परिषद्बाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागु हुने छ ।

३. परिभाषा: विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस भवन मापदण्डमा

१. “ऐन” भन्नाले स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ तथा “भवन ऐन २०५५”, लाई सम्भन्नु पर्दछ र “नियमावली” भन्नाले स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ तथा भवन नियमावली २०६६ लाई सम्भन्नु पर्दछ ।
२. “गाउँपालिका” - यस पछि गा.पा. भनी सम्बोधन भएको सम्बन्धित विषयमा अधिकार क्षेत्र प्राप्त स्थानीय निकाय
३. विभाग : भन्नाले सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग जनाउँछ ।

४. डिभिजन कार्यालय : भन्नाले विभाग अन्तर्गतको डिभिजन कार्यालय जनाउँछ।
५. प्राधिकरण : भन्नाले काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण वा त्यस्तै किसिमको एउटा निश्चित भौगोलिक सीमाना भित्र रहेको सहरी विकास प्राधिकरण जनाउँछ ।
६. गा.वि.स. : गाउँ विकास ऐन २०४५ अन्तर्गत गठन गरिएको गाउँ विकास समिति जनाउँछ।
७. गा.पा. : गा.पा.भन्नाले गाउँपालिका जनाउँछ।
८. जग्गा उपयोग प्रतिशत (Ground Coverage): भन्नाले भवनको भूँइतलाको क्षेत्रफल र भवन बन्ने जग्गा वा घडेरीको क्षेत्रफलको अनुपातलाई १०० ले गुणा गर्दा हुन आउने प्रतिशतलाई जनाउँछ।

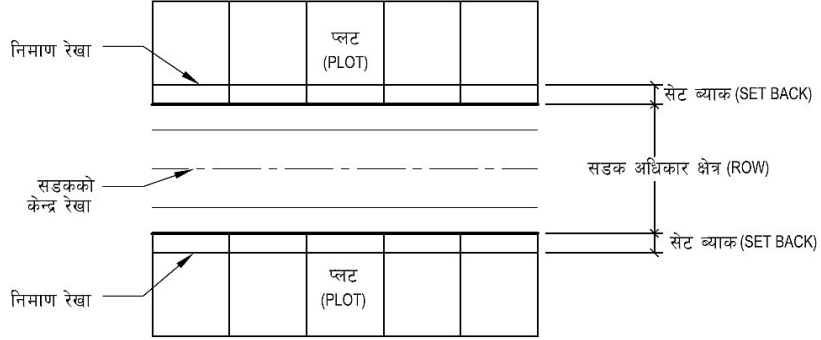


चित्र नं १, जमिनमा चर्चिने क्षेत्र

९. भूँइ क्षेत्रको अनुपात (FAR: Floor Area Ratio): भन्नाले भवनको सम्पूर्ण तलाहरूमा निर्मित क्षेत्रफलको योगफललाई भवन बन्ने जग्गा वा घडेरीको क्षेत्रफलले भाग गरेर आएको भागफललाई जनाउँदछ ।

$$\text{एफ.ए.आर.} = \frac{\text{भवनका सम्पूर्ण तलाहरूको कूल क्षेत्रफल}}{\text{प्लटको कूल क्षेत्रफल}}$$

१०. सडकको अधिकार क्षेत्र (Right of Way): भन्नाले ऐन, नियम तथा स्वीकृत मापदण्डले तोकेको सडकको चौडाइलाई जनाउँदछ ।



सडक अधिकार क्षेत्र

११. सेटब्याक (Set Back): भन्नाले आफुले आफ्नो जग्गामा भवन बनाउँदा साँधसिमाना, सार्वजनिक सम्पत्ती र सडक अधिकार क्षेत्रबाट छाड्नु पर्ने न्युनतम दुरीलाई जनाउँदछ ।
१२. खुल्ला क्षेत्र (Open Space): भन्नाले बस्ती बिकास क्षेत्रमा जमिन भित्र अत्यावश्यक सार्वजनिक पूर्वाधार सेवा विस्तार गर्न बाहेक कुनै भौतिक संरचना निर्माण गर्न निःशेध गरिएको क्षेत्रलाई जनाउँदछ । यसमा स्थानीय निकायले कुनै संरचना निर्माण गर्न नपाउने गरि खुला क्षेत्र घोषणा गरेका सार्वजनिक, प्रती, ऐलानी आदी जमिनलाई समेत जनाउँदछ ।
१३. टाँसिएको भवन (Attached Building): भन्नाले जग्गाको साँधसिमानामा टाँसेर बनाउन प्रस्ताव गरिएको वा बनाईएको भवनलाई जनाउँदछ ।
१४. जोडिएको भवन (Joined Building): भन्नाले बेग्लाबेग्लै स्वामित्व भएको एक आपसमा भारवहन अंगहरू संयुक्त रूपमा निर्माण गर्न प्रस्ताव गरिएको वा निर्माण भएको भवनलाई जनाउँदछ ।
१५. आंशिक निर्माण सम्पन्न: भन्नाले उपयोग गर्न मिल्ने गरी न्युनतम १ तला निर्माण भएको भवनलाई जनाउँदछ ।
१६. तोकिएको प्राविधिक समिति : भन्नाले स्थानीय निकायका प्रमुखको संयोजकत्वमा निजले तोकेको सम्बन्धित विभाग वा शाखाको

इन्जिनियर, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग र जिल्ला प्राविधिक कार्यालयको प्रतिनिधि, नापी अधिकृत तथा आमन्त्रीत विशेषज्ञहरु सहितको समितिलाई जनाउँदछ ।

१७. नियन्त्रीत भौतिक योजना (Secured Physical Plan): भन्नाले नियन्त्रीत रूपमा मात्र प्रयोग हुने साँधसिमानालाई पर्खाल लगाएर सुरक्षित गरिएको भौतिक योजनालाई जनाउँदछ ।
१८. सार्वजनिक भौतिक योजना (Public Physical Plan): भन्नाले केही स्वामित्वकर्ताहरुले आफ्नो लगानीमा विकास गरेको तर तिनका सडक, खुल्ला क्षेत्र आदी सार्वजनिक प्रयोगको लागि समेत खुल्ला गरिएको भौतिक योजनालाई जनाउँदछ ।
१९. वातावरण मैत्री स्थानीय शासनको प्रारूप: भन्नाले नेपाल सरकारले २०७०/०६/२३ मा स्वीकृत गरेको वातावरण मैत्री स्थानीय शासन प्रारूप, २०७० (Environment Friendly Local Governance Framework, 2013) लाई जनाउँदछ ।
२०. माटो परिक्षण: भन्नाले शहरी विकास मन्त्रालय वा संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जारी गरेको माटो परिक्षण निर्देशिकाले तोकेको परिक्षण प्रकृया/विधिलाई जनाउँदछ ।
२१. आधारभूत सार्वजनिक पूर्वाधार सेवाहरु: भन्नाले सडक, ढल, खानेपानी, बिजुली आदीलाई जनाउँदछ ।
२२. इन्जिनियर/आर्किटेक्ट: भन्नाले नेपाल इन्जिनियरिङ्ग परिषद्मा दर्ता भई इन्जिनियरिङ्ग व्यवसाय गर्न सम्बन्धित निकायबाट अनुमति प्राप्त विशेषज्ञलाई जनाउँदछ ।
२३. भवनको क्षेत्रफल- भवनको सम्बन्धमा क्षेत्रफल भन्नाले भवनको बाहिरी गारो र भवनले ओगटेको गारो समावेश भएको प्लानिन्थ लेभलमा होरीजेन्टल सेक्सनको क्षेत्रफल भन्ने बुझिन्छ ।
२४. “एयरकन्डिसनीङ्ग”- कुनै ढाकिएको ठाउँको आवश्यकता पूरा गर्न वायुको तापक्रम, उष्णता, सफाई र वितरणलाई एकै पल्ट नियन्त्रणको लागि गरिने प्रशोधन प्रक्रिया ।

२५. “थप तथा/वा परिवर्तन” - मापदण्डमा भए अनु सार क्षेत्रमा परिवर्तन वा उचाइमा परिवर्तन वा भवनको कुनै भाग हटाउने वा कुनै गारो अथवा त्यसको भाग काट्ने, छेकवार लगाउने कोलुम, बीम, भूईं वा आवत जावतका कुनै पहुँचलाई वन्द वा परिवर्तन गर्ने ।
२६. “सेवा सुविधा” - सडक, बाटो, खुल्ला क्षेत्र, पार्क, मनोरञ्जन क्षेत्र, खेलमैदान, बगैँचा, खानेपानी, विद्युत आपूर्ति, सडक बत्ती, ढल, सार्वजनिक निर्माण कार्यहरू र अन्य सेवा सुविधा तथा आवश्यक विषयहरूलाई समेत जनाउँछ ।
२७. “स्वीकृत भएको”- यस मापदण्ड अन्तर्गत गाउँ विकास समिति/नगरपालिकाले स्वीकृत गरेको भन्ने बुझिन्छ ।
२८. “बार्दली” - आउन जान हुने वा वस्न सकिने पारापीट, ह्यान्डरेल, बालुष्ट्रेड समेतको होरीजेन्टल क्यान्टिलेभर वा अन्य प्रोजेक्सन ।
२९. “वेसमेन्ट” - पूर्ण वा आंशिक रूपले जमीन मुनी रहेको भवनको तल्ला।
३०. “भवन”- भन्नाले मानव बसोबासको लागि प्रयोग हुने वा नहुने, कुनै पनि उद्देश्यको लागि निर्माण हुने र जुनसुकै निर्माण सामग्रीबाट निर्माण गरिने स्टक्चर यसमा तल दिइएका अनुसार समावेश हुन सक्छ :
- क) जग, प्लिन्थ, गारो, भूईं, छाना, चिमनी, प्लम्बीङ्ग तथा भवन सेवाहरू, जडान गरिएका प्लेटफर्महरू
- ख) बरण्डा, बार्दली, कर्नीस, प्रोजेक्सन आदि ।
- ग) भवनको भागहरू र त्यसमा जडान भएका कुनै कुरा
- घ) कुनै जग्गा वा ठाउँलाई घेर्नको लागि बनाइएका गारोहरू, स्टक्चरहरू आदि ।
- ङ) तरल रासायनिकहरू वा पानी भण्डार गर्न निर्माण गरिएका वा जडान गरिएका टयाङ्कीहरू, पौडी खेल्ने पोखरीहरू आदि

“क वर्गका भवन” : भन्नाले भवन ऐन २०५५ को दफा ८ (क) अनुसार विकसित मुलुकमा अपनाइएका भवन संहिता समेतको अनुसरण गरी इन्टरनेसनल स्टेट अफ आर्टमा आधारित हुने गरी बनाइने अत्याधुनिक भवनहरूलाई जनाउछ ।

“ख वर्गका भवन” : भन्नाले भवन ऐन २०५५ को दफा ८ (ख) अनुसार प्लान्थ एरिया एक हजार वर्ग फिट भन्दा बढी, भुइतल्ला सहित तीन तल्ला भन्दा बढी, वा स्ट्रक्चरल स्पान चार दशमलव पाँच (४.५) मिटर भन्दा बढी भएका भवनहरूलाई जनाउछ ।

“ग वर्गका भवन” : भन्नाले भवन ऐन २०५५ को दफा ८ (ग) अनुसार प्लान्थ एरिया एक हजार वर्ग फिट सम्म, भुइतल्ला सहित तीन तल्लासम्म वा स्ट्रक्चरल स्पान चार दशमलव पाँच (४.५) मिटर सम्म भएका भवनहरूलाई जनाउछ ।

“घ वर्गका भवन” : भन्नाले भवन ऐन २०५५को दफा ८ (घ) अनुसार खण्ड (क), (ख) र (ग) माथि लेखिए देखी बाहेकको काचो वा पाको इटा, ढुङ्गा, माटो, बास, खर आदि प्रयोग गरी दुइ तल्ला सम्म बनाइने साना घर छाप्राहरूलाई जनाउछ ।

- “सभा भवन”- रमाइलो गर्न, मनोरञ्जनको लागि सामाजिक, धार्मिक भ्रमण वा अन्य उद्देश्यहरूको लागि जन समूह भेला हुने भवन वा भवनको भाग । यसमा नाचघर, सिने मा हल, सभाहलहरू, सिटीहलहरू, अडिटोरीयम, प्रदर्शनहल, म्यूजियम, शारिरीक व्यायामशाला, रेष्टुरा, खाने बस्ने घरहरू, पुजा कोठाहरू, नाचघर, क्लवहरू, जीमखाना र सडक रेल्वे, हवाइजहाज, पानीजहाज वा अन्य सार्वजनिक यातायातका स्टेशनहरू र मनोरञ्जन स्थलहरू समावेश हुन सक्छ ।

- “न्यवसायिक भवन” - न्यवसायिक कारोबार, लेखा अभिलेख राख्ने कार्यालयहरू, बैंकहरू, पेशागत फर्महरू, व्यवसायिक कारोबार र लेखा अभिलेख राख्नमा प्रयोग हुने कुनै भवन वा भवनको भागलाई जनाउँछ ।
- “शैक्षिक भवन” : उपयुक्त बोर्ड वा विश्व विद्यालय वा अन्य अधिकार प्राप्त निकायबाट मान्यता प्राप्त विद्यालय वा महाविद्यालयको रूपमा पूर्ण रूपले प्रयोग हुने भवन । यसमा प्रशिक्षणको लागि उपयोग हुने भवन शैक्षिक उद्देश्यको लागि आवश्यक मनोरञ्जन तथा अनुसन्धान प्रतिष्ठानहरू समेत समावेश हुनेछ । यसमा अत्यावश्यक कर्मचारीहरूको लागि आवासिय भवनहरू र शैक्षिक संस्थासंग आवद्ध आफ्नो क्याम्पस भित्र वा बाहिर रहेका छात्रावासहरूलाई समेत जनाउँछ ।
- “औद्योगिक भवन” : एसेम्बली प्लान्ट, प्रयोगशालाहरू, पावरप्लान्टहरू, रिफाइनरीहरू, ग्यास प्लान्टहरू, मीलहरू, दुग्ध उद्योगहरू, कलकारखानाहरू जस्ता वस्तु उत्पादन गर्न, जडान गर्न वा प्रशोधन गर्नमा उपयोग हुने भवन वा भवनको भागलाई जनाउँछ ।
- “संस्थागत भवन” : सरकारी वा अर्ध सरकारी संगठन वा मान्यता प्राप्त गुठीले निर्माण गरेको सांस्कृतिक तथा संबद्ध क्रियाकलापहरूका लागि सभा भवन, अडिटोरियम वा शारीरिक वा मानसिक रोगबाट ग्रसित न्यक्तिहरूको स्याहार सुसार गर्ने, भिन्न तरीकाले सक्षम न्यक्तिहरू, टुहुराहरूको स्याहार सुसार गर्ने, एकल महिला, वालवालिका, गरिव अथवा जेष्ठ नागरिकहरूलाई सुत्ने व्यवस्था भएको भवनहरू । यसमा निम्न लिखित भवनहरू समावेश हुन सक्छ । धर्मशालाहरू, अस्पतालहरू, भ्यालखाना, मानसिक अस्पताल, सुधारगृह भवनहरू आदि ।
- “ब्यापारिक भवनहरू” : पूर्ण ब्यापारिक भवनको अलावा कुनै तला ब्यापारिक प्रयोजनमा रहेको र कुनै तला

आवासिय प्रयोजनमा रहेको भवन वा निम्न लिखित प्रयोगको भवनहरू : पसलहरू, भण्डारण गर्ने गोदाम भवन, प्रदर्शनीको लागि बजार, थोक वा खुद्रा ब्यापार आदिको लागि उपयोग गरिने भवनहरू आदी ।

- “बहु तल्ले भवन वा अग्ला भवनहरू” : ५ तल्ला भन्दा बढी तथा/वा सडकको जमिन लेभलबाट १५ मिटर उचाई भन्दा बढी भएको भवन ।
- “बहु तल्ले सवारी पार्किङ्ग” : दुई वा बढी तल्लाहरू जमीन मुनी वा माथि भएको गाडी मोटरसाईकलहरू पार्किङ्ग गरिने भवन

कार्यालय भवनहरू: कार्यालय वा कार्यालय उद्देश्यहरूको लागि वा कार्यालय सहायक कार्यहरूको लागि प्रयोग हुने भवन वा भवनको भाग कार्यालय उद्देश्यहरूमा निम्न लिखित विषयहरू समावेश हुन सक्छ :-

- प्रशासनिक उद्देश्यहरू, सहायक कार्यहरू, रकम कारोवार, टेलिफोन तथा कम्प्युटर अपरेटर आदि सहायक कार्यमा
- लेखापढी, लेखा रेकर्ड, कागज धुलाउने, टाइपिङ्ग, फाइलिङ्ग, प्रकाशनको लागि सम्पादन सम्बन्धी कार्यहरू
- विशेष भवन : यसमा निम्न लिखित समावेश हुने छ :-
- सभागृह, औद्योगिक भवन, थोक ब्यापारको लागि प्रयोग हुने भवनहरू, होटेलहरू, छात्रावासहरू, पूर्णतः वातावरण अनुकूलित बनाइएका भवनहरू, १५ मिटर भन्दा बढी उचाई भएका भवनहरू र ६०० वर्ग मि. भन्दा बढी क्षेत्रफल भएको घर ।

भण्डार गृह: भण्डारणको लागि प्रयोग हुने भवन वा भवनको भाग । गोदाम घर, कोल्ड स्टोर ढुवानी डिपो, परिवहन शेड, स्टोर हाउस, सार्वजनिक ग्यारेज, ह्यांगर, ट्रक टर्मिनल, तवेलाहरू आदि ।

आवासीय भवन : साधारण आवासीय प्रयोगमा आउने सुत्ने बस्ने भवन जसमा पकाउने सुविधाहरू रहेको हुन्छ ।

- यसमा एक वा बढी परिवारको बसोवास, अपार्टमेन्ट घरहरू, फ्ल्याटहरू र निजी ग्यारेजहरू समावेश हुन सक्छ ।

छुट्टै भवन : अन्य भवनहरूले नछोएका गारो तथा छाना भएको र घडेरीको चारै तर्फ खालि जग्गा भएको भवन ।

सेमी डिट्याच्ड भवन: यस विनियममा उल्लेख गरिएका तीन साइडमा खुल्ला जग्गा भएको भवन ।

असुरक्षित भवन : यसमा निम्न लिखित भवनहरू समावेश हुन सक्छ :

- असुरक्षित स्ट्रक्चर भएको घर
- अस्वस्थकर
- आवत जावत गर्न पहुँच पर्याप्त नभएको
- आगलागीको खतरा बढी भएको
- रहन बस्नको लागि खतरापूर्ण
- मौजुदा उपयोगका कारणले गर्दा सुरक्षा, स्वास्थ्य वा जनकल्याणमा खतरा भएको (प्रयोगमा नभएको)
- नोट: सबै असुरक्षित भवन स्ट्रक्चरहरूलाई सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/गाउँपालिकाको निर्देशनमा मर्मत गरी पुनःस्थापना गर्नुपर्नेछ । यस्ता भवनहरू विरुद्ध कारवाही गर्दा विभाग/गाउँपालिकाले अवलम्बन गर्ने विधिहरू प्रचलित ऐन बमोजिम हुने छ ।

३१. **भवन रेखा :** यसले कुनै भवनको प्लिनथले छुने स्थान वा सडकमा तोकिएको रेखालाई समेत जनाउँछ ।

३२. भवनको उचाई: भवन उचाईको नाप

- क. समतल छाना भएमा सामुन्ने को सडक सतहबाट भवनको सबभन्दा अग्लो भागको टुप्पोसम्म ।
- ख. स्लोप छाना भएमा बाहिरी गारो र छानाको सतहको मिलन विन्दु सम्मको उचाई ।
- ग. सडक सामुन्ने भिरालो भाग भएमा भिरालो भाग तल्लो भाग र टुप्पो भागको मध्य विन्दु सम्मको उचाई । भवनको सजावट बाहेक अन्य उद्देश्यको लागि राखिएको वास्तुकला सम्बन्धी विशेषताहरूलाई उचाईको नापमा समावेश गरिने छैन ।

३३. छज्जा (क्यानो पी) : यसले तल लेखिए अनुसार भएमा लिन्टेलको लेभलसम्म गारो देखि भवनको द्वार सम्मको क्यान्टीलभर प्रोजेक्सनलाई बुझाउँछ।

- क) घडेरी रेखा भन्दा यो बाहिर ननिस्कने गरी राख्ने ।
- ख) यसको उचाई जमीनबाट २.३ मि. भन्दा कम नराख्ने ।
- ग) यसमा कुनै स्ट्रक्चर नराख्ने र माथिल्लो भाग आकाश तर्फ खुल्ला राख्ने ।

३४. चिमनी : धुवा तथा अन्य उत्सर्जनहरू खुल्ला हावामा प्रवाह गर्नको लागि गरिने निर्माण । यसमा चिमनी पाइप समावेश भएको हुन्छ ।

३५. उपयोग परिवर्तन : स्वीकृति लिएको (नक्सा पास गरेको) भन्दा बेग्लै किसिमको उपयोग गर्नु परेमा सम्बन्धित निकायबाट अनुमति लिनुपर्ने विधि।

३६. चोक: खुल्ला ठाउँ पूर्ण वा आंशिक रूपमा भवनहरूले घेरेको स्थान चोक जमिन लेभल वा अन्य लेभलमा हुन सक्नेछ ।

३७. ढाकेको क्षेत्र (कभर्ड एरिया) : प्लान्थ लेभलमा भवनले ढाकेको जमीन क्षेत्र । यसमा तल लेखिएको समावेश हुने छैन ।

- क) बगैचा, इनार तथा सो सम्बन्धी स्ट्रक्चरहरू, नर्सरी, पानी पोखरी स्वीमिङ्ग पुल (नढाकिएको) त्यस वरीपरिको प्लेटफर्म, खुल्ला धारा भएको, गारोले नघेरेको पानीको फोहोरा ।
- ख) ढल, कल्भर्ट पाइप, कैच पिट, च्याम्बर, गटर आदि तथा कम्पाउण्ड वाल, मूलद्वार, छज्जा, छानाले ढाकेका क्षेत्रहरू बा त्यस्तै अन्य प्रोजेक्सनहरू र माथि तथा कम्तिमा तीन साइडमा खुल्ला रहेको भन्दाङ्ग ।
३८. डायम्प प्रुफीड : चिसो तथा ओसीलो जमिनबाट बचाउन वाटर प्रुफीड रसायनको प्रयोग गर्ने कार्य
३९. ड्रेनेज: फोहोर पानी निष्काशन गर्ने उद्देश्यले निर्माण गरिएको बनोट
४०. ढल: फोहोर पानी निकास गर्ने उद्देश्यले मैनहोल समेत राखी निर्माण गरिएको पाइपलाईनहरूको प्रणाली । यसमा सतह पानीको लागि खुल्ला ड्रेनेज र फोहोर पानी निष्काशनको लागि निर्माण गरिएको दुवै हुन सक्छ ।
४१. आवास इकाई: एक परिवारको लागि उपयोग हुने भवन वा सो को भाग ।
४२. अतिक्रमण: स्थानीय निकायको सरकारी जग्गा वा निर्मित सम्पत्तिमा स्थायी अस्थायी रूपमा भोग गर्ने वा अधिकार जमाउने कुनै पनि कार्य ।
४३. सूचिकृत इन्जिनियर वा आर्किटेक्ट: नेपाल इन्जिनियरिङ्ग परिषदमा दर्ता भई कुनै पनि स्वीकृतले आउट प्लान अनुसार १५ मि. उचाई सम्मको र एक हेक्टर सम्मको घडेरीको भवन योजनाहरू तैयार गर्न अधिकार प्राप्त ब्यक्तिको रूपमा गाउँपालिकाबाट सूचीकृत गरिएको ब्यक्ति ।
४४. चारैतिर घेरीएको भन्दाङ्ग: आगलागी निरोधक गारोहरू तथा ढोकाहरूबाट बाँकी भवनसंग छुट्याइएको भन्दाङ्ग भन्ने बुझिन्छ ।

४५. मौजुदा भवनहरू: यस भवन नियमावली लागू हुनु अगाडी साविक गा.वि.स/गाउँपालिकाबाट स्वीकृत रूपमा विद्यमान भवन वा स्ट्रक्चर ।
४६. मौजुदा उपयोग: यस नियमावली लागू हुनु अघि सहरी क्षेत्र/साविक गाउँ विकास समिति/गाउँपालिकाबाट स्वीकृत भई अधिकृत रूपमा विद्यमान भवन तथा स्ट्रक्चरको उपयोग ।
४७. बाहिरी गारो: अर्को भवनसंग जोडिएको भए तापनि पार्टीसन वाल नभएको भवनको बाहिरी गारो ।
४८. निकास: भवनको कुनै तल्ला वा भुईँबाट बाटो तर्फ जाने बहीरगमनको माध्यम ।
४९. आगलागी तथा/वा आपत् कालीन सूचना प्रणाली : आगलागी हुँदा अलार्म संकेतहरूको प्रवाह तथा सूचना दिने, साइरन दिने आदि औजारहरूको व्यवस्थालाई बुझाउछ ।
५०. फायर लिफ्ट : आगलागी वा अन्य आपतको अवस्थामा आगलागी सेवा प्रदायकहरूको लागि प्रयोगमा ल्याइने विशेष प्रकारको लिफ्ट ।
५१. आगलागी निरोधक ढोका: केही अवधिको लागि ताप तथा आगलागीको प्रवाहलाई नियन्त्रण गर्न निर्माण तथा जडान गरिएको ढोका वा सटर।
५२. फायर पम्प : उपयुक्त इन्जिन वा मोटरसँग जोडिएको पम्पबाट पानी प्रवाह गर्नको लागि बाह्य पावरबाट सन्चालित मेसिन ।
५३. आगलागी प्रतिरोधक दूरी (फायर सेपरेसन) : साइटमा रहेको कुनै अन्य भवन वा अन्य साइटको वा सडकको अर्को साइट वा भवन अगाडीको सार्वजनिक ठाउँको न्युनतम दूरी ।
५४. आगलागी प्रतिरोधक भवन : उपयुक्त सामग्रीबाट निर्माण गरिएको भवन

५५. भुईँ: कुनै पनि तल्लाको तल्लो सतह । जमिन सतहको तल्लालाई भुईँ तल्ला भनिन्छ । त्यसमाथिको तल्लालाई पहिलो तल्ला । त्यस पछि दोस्रो तल्ला आदि ।
५६. फूलोर एरिया अनुपात (फार) : सबै तल्लाहरूको कूल क्षेत्रफल र घडेरीको कुल क्षेत्रफलको अनुपात: फूलोर एरिया अनुपात सबै तल्लामा फूलोर एरियाको जोड र जग्गाको कुल क्षेत्रफल यस नियमावली अन्तर्गत समावेश हुनु नपर्ने क्षेत्रफललाई समावेश गरिने छैन ।
५७. फुटीड : भवनको भारलाई बढी क्षेत्रफलमा वितरण गर्ने उद्देश्यले इट्टा, ढुंगा वा कंक्रीटले गारो वा कोलुमको बेशमा निर्माण गरिने जगको इकाइलाई बुझाउँछ ।
५८. जग : स्ट्रक्चरको जमिनसँग जोडिएका भाग जसले यसमाथि आइपरेको भार (लोड) लाई वितरण गर्दछ ।
५९. निजी ग्यारेज : गाडी/सवारी साधन पार्क गर्न प्रयोग गरिएको भवन वा सो को भाग ।
६०. सार्वजनिक ग्यारेज : निजी ग्यारेजको रूपमा बाहेक नाफाको लागि संचालन हुने सवारी साधनहरूको मर्मत, सर्भिसिङ्ग, उपयोग, वेचविखन, स्टोर गर्न वा पार्क गर्न प्रयोग गरिने भवन वा त्यसको भाग ।
६१. संयुक्त आवास (एपार्टमेन्ट आवास) : दुई वा दुई भन्दा बढी आवास इकाई राखी बनाइएको दुई वा दुई भन्दा बढी तल्ला भएको आवासीय भवन ।
६२. सामुहिक आवास : साभन सेवा सुविधाहरू भएको दुई वा दुई भन्दा बढी आवास इकाइहरू भएको एक वा बढी तल्ला भएको निर्मित वा निर्माण हुने भवन ।
६३. आवास योग्य कोठा : मानव वसोवासको लागि उपयोग गरिएका उपयोगको लागि डिजाईन भएको कोठा । यसमा भान्सा कोठा,

- वाथरुम, लुगा धुने स्थान, भन्डार, करीडर, पूजा कोठा तथा साधारणतः प्रयोगमा नआउने ठाउँहरू समावेश हुवैन ।
६४. पारापीट : छाना वा भुईको किनारामा बनाइएको होचो गारो वा रेलिङ ।
६५. अनुमति वा पर्मीट : भवन मापदण्ड अनुसार गरिने विकास निर्माण कार्यको लागि अधिकार प्राप्त गाउँ विकास समिति/प्राधिकरण/विभाग/गाउँपालिकाले लिखित रूपमा दिइने औपचारिक अनुमति वा अधिकारपत्र ।
६६. प्लानिथ : संगैको जमिन सतह र जमिन माथिको भुईको सतह बीचको स्ट्रक्चरको भाग ।
६७. प्लानिथ एरीया : कुनै तल्ला वा बेसमेन्टको भुई लेभलमा ढाकिएको निर्मित क्षेत्र ।
६८. पोर्च: भवनमा पैदल वा गाडीबाट भवन प्रवेश गर्नका लागि बनाइएका माथि छाना भएको ठाउ
६९. सडकको राइट अपफ वे : सडक दुवै तर्फको सीमाना बिचको चौडाई
७०. लहरे आवास (रो हाउजीङ्ग) : अगाडी पछाडी र भवन भित्र मात्र खुल्ला ठाउ भएको परस्पर जोडिएका भवनहरूको लहरे समूह
७१. कोठाको उचाई : तयारी भूई सतहदेखि सिलिङ्ग सम्मको ठाडो दुरी ।
७२. सेवा मार्ग: सेवा सुविधा पुऱ्याउने उद्देश्यले घडेरीको अगाडी पछाडी वा साइडमा रहेको सडक वा गल्ली ।
७३. सेट बैक रेखा : गाउँपालिकाले अनुमति दिए वाहेक केहि निर्माण गर्न नपाईने गरि घडेरीको सीमा र गाउँपालिकाले निर्धारण गरेका वा गुरु योजना/जोनिङ्ग प्लानले निर्धारण गरेको रेखा ।

७४. भ्याल : ढोका बाहेकको बाहिर खुल्ने भ्यालले आवश्यक वा आशिक रूपमा प्राकृतिक प्रकाश वा भेन्टिलेशन वा दुबै भित्री ठाउमा पुऱ्याउछ । आउन जानको लागि भ्यालको प्रयोग हुदैन ।
७५. जोनिङ्ग योजना : गुरुयोजना भन्दा विस्तृत योजना । यसले गुरुयोजना र ले आउट योजनालाई आवद्ध गर्छ । यसमा साइट प्लान, भू उपयोग योजना हुन सक्छ । यसले सार्वजनिक तथा अर्ध सार्वजनिक भवनहरू/निर्माणहरू, सुविधाहरू, सडक, आवास, मनोरन्जन, उद्योग, व्यवसाय, बजारहरू, विद्यालयहरू, अस्पतालहरू, खुल्ला क्षेत्रहरूको अवस्थिति दर्शाउछ । यसले जनसंख्या घनत्व तथा क्षेत्र हरूको विकासको विभिन्न पक्षहरूको मापदण्ड समेत तोक्न सक्नेछ ।
७६. घरनक्शा नियमित: बिषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा तिनाउ गाउँपालिकाको घरनक्शा पास प्रयोजनको लागि नियमित घरनक्शा पास तिनाउ गाउँपालिकाका क्षेत्रभित्र मिति २०७७/१२/०५ अगावै निर्माण सम्पन्न वा निर्माणाधिन रहेका घरहरूको गा.पा. मा नक्शा दर्ता भएका वा नभएका, भवन निर्माण संहिता पालना गरि वा नगरि निर्माण भएका घरहरूलाई स्ट्रक्चरल सुरक्षाको जिम्मेदारी स्वयं घरधनिमा रहने गरि अन्य आवश्यक मापदण्ड (सडक र सार्वजनिक जग्गाहरूको क्षेत्राधिकार) पालना गरि बनाइएका घरको नक्शा दर्ता गरि प्रमाणिकरण गरेर निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र प्रदान गर्ने कार्यलाई बुझ्नु पर्नेछ ।
७७. माटो परिक्षण : शहरी विकाश मन्त्रालय वा संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जारी गरेको “माटो परिक्षण निर्देशिका” ले तोकेको परिक्षण प्रक्रिया वा विधिलाई जनाउँदछ ।
७८. आधारभूत सार्वजनिक पूर्वाधार सेवा : सडक, ढल, खानेपानी, विजुली आदिलाई जनाउँदछ ।

४. भवन मापदण्डको व्याख्या:-

यो भवन मापदण्डको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार गाउँ परिषदमा हुने छ ।

५. भवन मापदण्डको संशोधन :

गाउँपालिकाको बैठकले निर्णय गरी सिफारिस गरेमा गाउँ परिषद्ले यो मापदण्ड संशोधन गर्न सक्ने छ ।

६. अधिकार प्रत्यायोजन

(१) यस मापदण्ड बमोजिमका सबै वा केही अधिकार गाउँ परिषद्ले गाउँपालिकालाई सुम्पन सक्ने छ ।

(२) खण्ड (१) बमोजिम गाउँपालिकालाई प्राप्त सबै वा कुनै अधिकार प्रमुख, उप-प्रमुख, समिति, उप-समिति वा अन्य कुनै पदाधिकारीलाई सुम्पन सक्ने छ ।

७. मापदण्ड मूल्याङ्कन तथा अनुगमन समिति :

विशेष भवनहरूको स्वीकृतिको लागि र निर्माणको समयमा उठ्ने विवादहरू निराकरण गर्नको लागि समितिले सुझावहरू/सिफारिसहरू दिने छ । समितिमा निम्न सदस्यहरू राख्न सकिने छ । आवश्यकता अनुसार र समस्याको प्रकृति अनुसार अन्य निकाय तथा राजनितिक दललाई समेत आमन्त्रित गर्न सकिने छ ।

क) संयोजक - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

ख) प्राविधिक शाखा प्रमुख

ग) नागरिक समाजको प्रतिनिधि

घ) गाउँ विकास समिति वा प्राधिकरणको प्रतिनिधि

ङ) सहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागको प्रतिनिधि

च) स्थानिय उद्योग वाणिज्य संघको प्रतिनिधि

ट. अधिकार क्षेत्र :

तिनाउ गाउँपालिका क्षेत्र यो भवन निर्माण तथा अन्य विकास निर्माणका क्रियाकलापहरूमा यो भवन मापदण्ड लागू हुनेछ ।

- क. विकास तथा निर्माण : तल अन्य ब्यवस्था भए बाहेक यो भवन मापदण्ड सबै विकास, पुनःनिर्माण, भवन निर्माण तथा मर्मत संभार आदिको साथै भवनको डिजाइन, निर्माण, थप वा परिवर्तनहरूको लागि लागू हुनेछ ।
- ख. आंशिक निर्माण : अन्यत्र तोकिए बाहेक यो भवन मापदण्ड कुनै भवन वा त्यसको कुनै भाग भत्काइएका, परिवर्तन गरिएका वा पुनःनिर्माण गरिएका जति निर्माण कार्य गरिएको हो त्यसमा मात्र लागू हुनेछ ।
- ग. उपयोग परिवर्तन : अन्यत्र तोकिए बाहेक भवनको उपयोगमा परिवर्तन भएमा परिवर्तनबाट प्रभावित भवनमा यो मापदण्ड लागू हुनेछ ।
- घ. पुनःनिर्माण : गा.पा.को परिक्षण तथा आदेशानुसार असुरक्षित भएमा, आगलागि, प्राकृतिक रूपले नष्ट भएमा वा भत्काइएमा, वा भत्काइने संभावना भएमा र सो को लागि गा.पाले आवश्यक आदेश दिएमा पुनःनिर्माणलाई यस मापदण्ड बमोजिम अनुमति दिइने छ ।
- ङ. अर्थ लगाउने : यस मापदण्डले वर्तमान काल र भविष्य काललाई पनि जनाउँछ, पुलिङ्गले स्त्रीलिङ्गलाई पनि जनाउँछ, एक बचनले बहु बचनलाई पनि जनाउँछ र बहुबचनले एक बचनलाई पनि जनाउँछ । ब्यक्ति शब्दले व्यक्तिःसरहको रूपमा संस्था समेतलाई जनाउँछ । लेखिएकोले मुद्रित र टाइपिङ्ग पनि जनाउँछ र सही छाप (बुढी औंलाको) संगै निजको नाम लेखिएको छ भने सहीछापले लेख्न नजान्नेको हस्ताक्षरलाई समेत जनाउँछ ।

८. विकास :

८.१ विकास अनुमति :

जग्गा विकासको ले-आउट नक्शा गाउँपालिकाबाट स्वीकृत नभए सम्म कुनै ब्यक्तिले स्वीकृत ले-आउट नक्शा वा योजना नियमानुसार अनुमति नलिई कुनै घडेरी वा जग्गामा विभाजन कार्य तथा कुनै पनि निर्माण, विकास वा पुनःनिर्माण कार्य गर्नु हुदैन ।

८.२ भवन निर्माण अनुमति :

गा.पा.बाट प्रत्येक भवनको लागि छुट्टै पूर्व निर्माण अनुमति प्राप्त नगरी कुनै पनि ब्यक्तिले कुनै पनि भवनमा निर्माण गर्ने, पुनःनिर्माण गर्ने, थप गर्ने वा अदलबदल गर्ने कार्य गर्नुहुदैन ।

८.३ पुराना भवन निर्माण अनुमति :

यो भवन मापदण्ड लागू हुनु भन्दा अगाडि साविक गाउँपालिका कुनै भवन निर्माण अनुमति पारित गरेको भए र निर्माण कार्य भईरहेको तर पारित गरिएको अनुमति अनुसार तोकेको अवधि भित्र सम्पन्न नभएको भए उक्त अनुमति यसै मापदण्ड अन्तर्गत दिइएको मानिनेछ । माथि उल्लेख भए अनुसार यदि अनुमतिको म्याद सकिएको तर निर्माण कार्य सुरु नभएको अवस्थामा निर्माण कार्य यसै भवन निर्माण मापदण्डको प्रावधानबाट निर्देशित हुनेछ ।

१०. योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत मापदण्डहरू

यस मापदण्ड स्वीकृत भएको मिति देखि भवन निर्माणका मापदण्डहरू पुर्याउने प्रयोजनको लागि जग्गा जमिनको स्वामित्व हस्तान्तरण नगरी सधियारको मन्जुरनामा र करारनामाको आधारमा नक्सा स्वीकृत गर्न पाइने छैन ।

१. अब उप्रान्त यस गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र निर्माण हुने सबै प्रकारका भवनहरूको नक्शा पेश गर्दा आर्किटेक्चुरल नक्शाको साथै NBC पालना गरि तयार गरिएको Detail Structural Drawing समेत पेश गर्नुपर्नेछ । परामर्षदाताबाट पेश हुन आएको नक्शा चेकजाँच गर्दा कुनै कुरा आवश्यक भएमा सुझाव दिइ सच्चाउन लगाउन वा

डिजाइन सम्बन्धमा Structural Analysis को Soft/Hard copy माग गर्न वा अन्य जानकारी माग गर्न सक्नेछ ।

२. यस मापदण्ड स्वीकृत भएको मिति देखि भवन संहिता तथा भवन सम्बन्धी मापदण्डहरूलाई प्रतिकूल हुने गरी कुनै पनि शर्त तोकी नक्सा स्वीकृत गर्न पाइने छैन । तर गाउँपालिकाले भवन निर्माण अनुमति दिँदा वा भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र दिँदा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत वातावरण मैत्री स्थानीय शासन प्रारूप २०७० मा गाउँ क्षेत्रका घर परिवार तहको आधारभूत तथा विकसित सूचकहरू तथा पूरा गर्नु पर्ने शर्तहरू समावेश गर्न बाधा पुग्ने छैन ।
३. अब उप्रान्त निर्माण हुने क र ख बर्गका नयाँ भवनहरूमा निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र नलिइकन कुनै पनि भवनहरू उपयोग गर्न पाइने छैन । तर ग र घ बर्गको भवनको हकमा उपयोगिता परिवर्तन नहुने गरी आशिक रूपमा सम्पन्न गरी सम्बन्धित निकायको अनुमतिले प्रयोगमा ल्याउन बाधा पुग्ने छैन । साथै निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र लिइसकेपछि सम्बन्धित निकायहरूको पूर्व स्वीकृति तथा नक्सा पास एवं भवन निर्माण अनुमति विना संरचनाहरूमा परिवर्तन (थपघट) गर्न पाइने छैन ।
४. भवन निर्माणको अनुमति तथा नक्सा स्वीकृति जुन प्रयोजनको लागि लिइएको हो सोही प्रयोजनको लागि मात्र उक्त भवनको उपयोग ल्याउनु पर्नेछ । उपयोग परिवर्तन गर्नु परेमा यो संशोधित मापदण्ड, स्वीकृत भूउपयोग योजना भए सो अनुसार र भवन निर्माण संहिताको अधिनमा रही अनिवार्य रूपमा उपयोग परिवर्तन स्वीकृति लिएर मात्र भवन उपयोग गर्न सकिनेछ । कसैले कानूनले तोकेका सम्बन्धित निकाय वा गाउँपालिकाले स्वीकृती बिना उपयोगिता परिवर्तन गरेमा तिनाउ गाउँपालिकाले उक्त भवनमा जडान भएको विद्युत, खानेपानी, टेलिफोन आदि सार्वजनिक उपयोगिताहरू काट्न सम्बन्धित निकायलाई लेखि पठाउन सक्नेछ साथै यसरी स्वीकृती बिना उपयोगिता परिवर्तन गर्ने ब्यक्ति तथा संस्थालाई गाउँपालिकाले समेत आफ्नो सेवाबाट वञ्चित गर्न सक्नेछ ।

५. भवन ऐन २०५५ को दफा ८ अनुसारका (ख) वर्गका पाँच तल्ला भन्दा अग्ला सबै भवन र कुनै पनि सर्वसाधारण भेला हुने सपिङ मल, सुपरमार्केट, स्कुल, कलेज, अस्पताल, नर्सिङहोम, पोलिक्लिनिक आदिको १५ मिटर भन्दा अग्ला भवनहरूको हकमा माटो परिक्षण गरि भवनको डिजाइन गर्नुपर्ने र दश हजार बर्ग फिट भन्दा माथिका भवनहरूको थप भौगर्भिक परिक्षण(Geo Technical Investigation) तथा भूकम्पिय विश्लेषण (Seismic Response Analysis) को आधारमा तयार गरिएको Structural Design समेतको प्रतिवेदनहरू नक्सा पासको अनुमतिको लागि दर्ता गर्दा निवेदनसाथ संलग्न गर्नु पर्नेछ । माटो परिक्षण नगरी निर्माण भएका उक्त वर्गका भवनहरूमा गाउँपालिकाले उक्त भवनमा जडान भएको विद्युत, खानेपानी, टेलिफोन आदि उपयोगिताहरू काट्न सम्बन्धित निकायलाई लेखी पठाउन सक्नेछ ।
६. अब उप्रान्त गाउँपालिकाले नक्शापास नभएका भवनहरूलाई निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र बिना बैकिङ्ग कारोवार नगर्न र घर जग्गा नामसारी नगर्न सम्बन्धित निकायलाई लेखि पठाउनेछ । साथै घर निर्माण सम्पन्न/नियमित प्रमाणपत्र बिना लालपुर्जामा घर कायम गर्न सिफारिस दिइने छैन ।
७. प्रचलित कानूनको परिधि भित्र रही शहरी विकास मन्त्रालय वा खानी तथा भूगर्भ विभागले माटो तथा भौगर्भिक परिक्षण गरी तोकेको स्थानमा मात्र पाँच तला भन्दा बढी वा १७ मिटर भन्दा अग्ला संरचना निर्माण गर्न अनुमति प्रदान गर्न सकिनेछ । यसरी आधिकारिक निकाय र सँस्थाबाट अग्ला संरचना निर्माण गर्न सकिने स्थान नतोकिए सम्म १७ मिटर भन्दा अग्ला भवनको नक्सा पास हुने छैन । साथै खानी तथा भूगर्भ विभागले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित गरी निषेध गरेका क्षेत्रमा भवन निर्माण गर्न पाइने छैन । खानी तथा भू-गर्भ विभागको अग्रिम स्वकृति नलिई ३० भन्दा बढी भिरालो जमिनमा भवन निर्माण स्वीकृति प्रदान गर्न पाइने छैन ।
८. अब उप्रान्त नयाँ घर निर्माण गर्दा वा पुरानो घर भत्काई नयाँ घर निर्माण गर्दा बाटोको न्युनतम चौडाई ६ मिटर कायम गरि नक्शा

पेश गर्नुपर्नेछ । आवासिय प्रयोजनको लागि निर्माण हुने प्रयोजनको लागि निर्माण हुने भवनहरूमा सटर तथा पसल राख्न पाइने छैन । यदि कसैले सटर पसल राखी भवन निर्माणको स्वीकृति लिएमा सो भवनलाई स्वतः व्यापारिक भवन मानिनेछ । २ सटर राख्दा कम्तीमा २ मिटरको सेटब्याक छोड्नु पर्नेछ । आवासिय प्रयोजनका लागि निर्माण हुने भवन वा सोको केही अंश व्यापारिक प्रयोजनमा रहेमा सो भवन सम्पूर्णलाई स्वतः व्यापारिक भवन मानिनेछ । तर योजनाबद्ध आवासिय क्षेत्रमा कुनै पनि भवनलाई व्यापारिक प्रयोजनमा ल्याउन पाइने छैन ।

९. गाउँपालिकाको क्षेत्रमा निर्माण भएका जोखिमयुक्त देखिएका भवनको हकमा मापदण्ड विपरीत संरचनालाई स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनको प्रावधान अनुसार गाउँपालिकाले पूर्ण वा आंशिक रूपमा भत्काउन लगाउने वा भत्काउन सक्नेछ । घरको स्वामित्वकर्ताले अटेर गरी गाउँपालिका आफैले भत्काउनु परेमा भत्काउन लाग्ने खर्च सम्बन्धित स्वामित्वकर्ताबाट सरकारी बाँकि सरह बिगो सहित असुल उपर गर्नु पर्नेछ । साथै गाउँपालिकाले यसरी भवन संहिता तथा भवन निर्माण मापदण्ड पालन नगर्ने उक्त वर्गका भवनहरूको स्वामित्व कर्ताको नाम सहित विवरण आफ्नो website मा सार्वजनिक गर्नेछ ।
१०. साविकका पुराना वस्तीहरूका गल्ली तथा साना बाटाहरूमा समेत एम्बुलेन्स वा दमकल पुग्न सक्ने गरी कम्तीमा ६ मिटर हुने गरी गाउँपालिकाले बाटो विस्तार गर्न सक्नेछ । तर ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वका स्थानमा भने गाउँ परिषद्को निर्णयबाट यस प्रावधानमा विशेष मापदण्ड तय गर्न सक्नेछ ।
११. धेरै मानिसहरू जम्मा हुने स्थान जस्तै शैक्षिक संस्था, पार्टी प्यालेस, हस्पिटल, नर्सिङ्गहोम, बैंक तथा वित्तिय संस्था, सिनेमाहल, ब्यापारिक कम्प्लेक्स, सुपरमार्केट, फुटसल जस्ता संरचना निर्माण गर्दा गाउँपालिकाबाट योजना अनुमति (Planning Permit) लिएर मात्र नक्सा पासको प्रक्रिया अगाडी बढाउन पाइनेछ ।
१२. सीमा पर्खाल निर्माण गर्दा सम्बन्धित निकायले तोकि दिएको मापदण्ड अनुसार हुने गरी पर्खालको उचाई बढीमा ४ फिट अग्लो

गारो निर्माण र सो भन्दा माथि बढीमा ३ फिट जाली राख्ने गरी स्वीकृत लिएर मात्र गर्नुपर्नेछ । सहरी सौन्दर्यताको लागि गाउँ परिषदले तोकिएको क्षेत्रमा सीमा पर्खाल लगाउन नपाउने व्यवस्था कायम गर्न सक्नेछ । सरकारी वा कूटनीतिक निकाय, कारागार आदीले सुरक्षाको दृष्टिकोणले अग्लो पर्खाल लगाउनु पर्ने भएमा सम्बन्धित निकाय/मन्त्रालयको सिफरिस सहित सोको स्ट्रक्चरल डिजाइन सहित निवेदन पेश गरेमा गाउँपालिकाले चेकजाँच गरि सुरक्षित देखिएमा त्यस्तो पर्खाल लगाउन स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

१३. क, ख र ग वर्गका भवनहरूको नक्सा पासको लागि गाउँपालिकामा निवेदन दर्ता गर्दा भवनको स्वामित्व कर्ताले भवन निर्माणको सुपरीवेक्षण गर्ने प्राविधिकसँग भएको सम्भौताको पत्र समेत समावेश गर्नु पर्नेछ । यस्तो प्राविधिकको योग्यता भवन ऐन २०५५ को दफा ११ (३) ले तोकेबमजिम हुनु पर्नेछ । यसरी नियुक्त भएको प्राविधिकले सम्भौता अनुसार कार्य नगराएको खण्डमा स्वामित्वकर्ताले तुरुन्त गाउँपालिकामा सूचना दिनु पर्नेछ र स्वामित्वकर्ताले अर्को प्राविधिक माफर्त सुपरभिजन गराउन निजसंग सम्भौता गरी पेश गर्नु पर्नेछ । सो नगरे सम्म गाउँपालिकाले निर्माण कार्य रोकका राख्न सक्नेछ । डिजाइन र सुपरभिजन कार्यको गुणस्तर तथा निर्माण प्रक्रियाको जिम्मेवारी डिजाइनर र सुपरभाइजरको हुनेछ ।
१४. स्वास्थ्य संस्थाहरू जस्तै अस्पताल, नर्सिंग होम, स्वास्थ्य चौकी आदिले सो प्रयोजनका लागि भवन निर्माण गर्दा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले नीर्धारण गरेको सुरक्षा तथा अन्य मापदण्ड अनुसार भए नभएको यकिन गरेर मात्र भवन निर्माणको अनुमति प्रदान गर्नु पर्नेछ । तर गा.पा.का स्वीकृत मापदण्ड भन्दा लचिलो हुने गरी उक्त निकायले मापदण्ड निर्धारण गरेमा गा.पा.कै मापदण्ड कायम हुनेछ ।
१५. शैक्षिक संस्थाहरूको भवन निर्माण गर्दा अन्य मापदण्डको अलावा शिक्षा मन्त्रालयले तोकिदिएको मापदण्ड अनुसार भए नभएको यकिन गरेर मात्र भवन निर्माणको अनुमति प्रदान गर्नु पर्ने छ । तर यो

मापदण्डभन्दा लचिलो हुने गरी उक्त निकायले मापदण्ड निर्धारण गरेमा यही मापदण्ड कायम हुनेछ ।

१६. प्राचिन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ लागु हुने क्षेत्रमा पुरातत्व विभागको समेत समहती प्राप्त गरेको भवन निर्माण प्रस्तावलाई स्वीकृति दिनु पर्नेछ ।
१७. अब उप्रान्त निर्माण हुने क र ख वर्गका भवनहरूले वर्षाको पानी सोभै ढलमा नमिसाई च्वप्ल धवतभच जबचखभकतप्लन को प्रवधि अप्नाई जमिन मुनि पठाउने ब्यवस्था नगरे सम्म भवन निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन प्राप्त गर्न सक्ने छैनन् । तर गाउँ परिषदको निर्णयबाट सबै वर्गका भवनमा यो ब्यवस्था लागू गर्न यस प्रावधानले बाधा पुग्ने छैन ।
१८. कुनै पनि भवनमा गाउँपालिकाको स्वीकृति बिना, टावर, एन्टेना राख्न पाइने छैन । गा.पा.ले पनि यस्तो स्वीकृति दिँदा सो जडान भएको उपकरणको कारणले भवनको संरचना वा सुरक्षामा कुनै प्रतिकूल असर नपनेकुरा सम्बन्धित प्राविधिकबाट प्रमाणित गरी सुनिश्चित गराएर मात्र सो संरचना राख्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ ।
१९. अब उप्रान्त गाउँ क्षेत्रमा सार्वजनिक यातायात चल्ने मूल सडक किनारामा तथा पर्यटकिय क्षेत्रमा रहेका भवनहरूले निर्माण अवधि सकिएपछि शहरी सौन्दर्यतामा प्रतिकूल असर पर्नेगरि भवन निर्माण गर्दा सिमेन्ट प्लास्टर मात्र गरेर त्यसै राख्न पाउने छैनन र यस्ता भवनमा रंगरोगन गरी Finishing गर्नु पर्नेछ । साथै निर्माण अवधि सकिएपछि भवनको छतमा पिल्लर ठड्याइ राख्न पाइने छैन । यसरी राखेमा उक्त पिल्लर गा.पा.ले भत्काउन लगाउन सक्नेछ ।
२०. गाउँपालिकाले परिषदको निर्णयबाट निश्चित टोल वा वडामा भवन संहिता तथा यस मापदण्डको परिधिभित्र रही तोकिएको रंग र डिजाइन, ढाँचा, तल्ला र आकारका भवनहरूमात्र निर्माण गर्नु पर्ने मापदण्ड निर्माण गरी एकरूपता कायम गर्न सक्ने छन् । सार्वजनिक भवनमा रंगहरू प्रयोग गर्दा सहरी विकास मन्त्रालयबाट स्वीकृत गरिएको सार्वजनिक भवनमा प्रयोग हुने रंग सम्बन्धी निर्देशिका २०६८ बमोजिम रंगहरू प्रयोगमा ल्याउनु पर्नेछ ।

२१. यस मापदण्डमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएता पनि विमानस्थल आसपास निर्माण हुने भवनहरू हवाई उड्डयन प्राधिकरणले तोकेको मापदण्डको प्रतिकूल हुने गरी निर्माण गर्न पाइने छैन । साथै विमानस्थलको सिमा (एयरपोर्ट भित्रका रनवे लगायतका पूर्वाधारलाई संरक्षण गर्न घेरी लगाइएको तारवार) बाट ५०० मिटर आसपासमा १० मिटर भन्दा अग्ला भवन निर्माण गर्नु परेमा हवाई उड्डयन प्राधिकरणको सहमती लिई निर्माण अनुमती प्रदान गर्न सकिनेछ ।
२२. अब उप्रान्त अपार्टमेन्ट तथा संयुक्त आवासका भवन तथा सपिंग कम्प्लेक्स, ब्यापारिक महल, डिपार्टमेन्ट स्टोर आदि ठूला भवनको नक्सा पास गर्दा Emergency Response Plan समेत नक्साका साथ पेश गर्नु पर्नेछ । अबदेखि १० मिटर भन्दा अग्ला बहुतले भवनहरूमा अनिवार्य रूपमा Lift/Escalator, Fire Escape को समेत ब्यवस्था गरेको हुनु पर्नेछ ।
२३. अब उप्रान्त ख र ग वर्गका भवनको हकमा निर्माण अवधि सकिएपछि तला थपका लागि भवन निर्माण अनुमति माग गरिएमा ख वर्गको पाँच तला वा १० मिटर भन्दा बढीको हकमा Structural Engineer बाट तथा ख वर्गको पाँच तलासम्म र ग वर्गको हकमा नेपाल ईन्जिनियरिंग काउन्सिलमा दर्ता भएको सिभिल ईन्जिनियरबाट सो भवन तला थप गर्न उपयुक्त छ भनी प्रमाणित गरेर मात्रै तला थपको अनुमति प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
२४. अब उप्रान्त गा.पाले स्वीकृत मापदण्डको परिधिमा रही कारणवस स्वीकृति प्रदान गरिएको अवधि र नियमानुसार थप गरिएको अवधिभित्र निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा तोकिएको अवधिभित्र भवनको जति भागको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ सो को निर्माण सम्पन्नताको प्रमाणपत्र प्रदान गर्न सक्नेछ। यसरी प्रमाण पत्र लिएपछि थप निर्माण गर्न पूनः अनुमति लिनु पर्नेछ ।
२५. भिरालो जमिनमा भवन निर्माणको डिजाइन गर्दा सुरक्षा सम्बन्धी ध्यान पुर्याइ भवन डिजाइन गर्नु पर्नेछ र गाउँपालिकाले प्रस्ताव दर्ता गर्नु अघि परिक्षण गरि सुरक्षित रहेको निश्चित गर्नु पर्नेछ ।

२६. अब उप्रान्त सार्वजनिक वा निजी कुनै पनि प्रकारको पोखरी, ताल, तलैया मासेर भवन निर्माण गर्न पाइने छैन । साथै पानीको मुहानलाई असर पर्ने गरी कुनै प्रकारको संरचना निर्माण गर्न पाइने छैन ।
२७. नदी उकासबाट आएको जमिनमा कुनै सार्वजनिक सडक र सार्वजनिक ढल देखि बाहेकका संरचना निर्माण गर्न पाइने छैन । यस्तो जमिन स्वतः हरित क्षेत्र घोषणा हुनेछ र उक्त क्षेत्रमा बनस्पति विभाग वा बन मन्त्रालयले सिफारिश गरे अनुसारका बोटबिरुवा रोपी हरियालि कायम गरिनेछ ।
२८. तिनाउ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै पनि बाटोको न्यूनतम चौडाई ६ मी. हुनुपर्नेछ । र नापी तथा मालपोत कार्यालयहरूलाई सोही बमोजिमले स्रेस्ता, नक्सा तथा अभिलेखहरूमा बाटो कायम गर्ने गरी पत्राचार गरिनेछ । यस्ता बाटोमा भवन निर्माण स्वीकृत दिँदा केन्द्रबाट कम्तिमा ३ मिटर सडकको क्षेत्राधिकार (Row) र १.५ मिटर सेट ब्याक छाडेर मात्र निर्माण स्वीकृत दिइनेछ । सडकको नाप लिँदा कुलो तथा खोल्सा बाहेकको नाप लिइनेछ ।
२९. भवनको प्लिनथ उचाइ बाटोको अधिकार क्षेत्र तथा तोकिएको सेटब्याकलाई हानी नपुग्ने गरि राख्नु पर्नेछ । सडकको अधिकार क्षेत्र अतिक्रमण गरी खुड्किला, च्याम्प, भूमिगत ट्याङ्क, पेटी भत्राप आदी राखिएमा भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र दिन सकिने छैन ।
३०. भवन निर्माण गर्दा १ मिटर. भन्दा लामो क्यान्टिलेभर, छज्जा वा बादिल निर्माण गर्नु परेमा नक्सा पास वरखत सोको समेत डिजाइन पेश गर्नुपर्नेछ । सडकको क्षेत्राधिकार र सेटब्याकमा पर्ने गरी खुड्किला, च्याम्प, भूमिगत ट्याङ्क, पेटी भत्राप आदी निर्माण गर्न पाइने छैन ।
३१. भवन संहिता २०६० अनुसारको भवन निर्माण गर्दा जग्गाको सांघ सिमानाबाट न्यूनतम १ मिटर छोडेर मात्र भवनको आइसोलेटेड पिलर जग (Isolated Column Footing) तथा भारवहन वाल निर्माण गर्न पाइनेछ । तर संयुक्त पिलर (Combined Column Footing) लगायतका अन्य इन्जिनियरिङ्ग प्रविधि प्रयोग गर्न बाधा

- पर्ने छैन । इन्जिनियरिङ्ग प्रविधि भन्नाले छिमेकी घडेरी संग संयुक्त पिलर, Strap Beam वा combined footing लगायतका प्रविधिलाई बुझनु पर्नेछ ।
३२. गाउँपालिका क्षेत्रमा सडक सम्बन्धि ऐन लगायत प्रचलित कानूनले तोकेमा सोही अनुसार र सो नभएमा गाउँ यातायात गुरुयोजनाले निर्धारण गरे अनुरूप सेटव्याक कायम हुनेछ । तर गाउँपालिकाले यस्तो सेटव्याक सडक किनाराबाट १.५ मिटर भन्दा कम हुने गरि निर्धारण गर्ने छैन ।
३३. जग्गा उपयोग प्रतिशत: आवासिय भवनका लागि जम्मा घडेरी क्षेत्रफलको ७० प्रतिशत र ब्यवसायिक भवनका लागि घडेरी क्षेत्रफलको ६० प्रतिशत भन्दा बढी भवनको भूईतलाले खर्चिने क्षेत्रफल नहुने गरी स्वीकृति दिइनेछ । सरकारी, अर्ध सरकारी सार्वजनिक भवनहरूलाई भवन निर्माण स्वीकृति दिँदा भवनको भूइतलाले खर्चिने क्षेत्रफल जग्गाको क्षेत्रफलको ५० प्रतिशत भन्दा बढी नहुने गरी दिनु पर्नेछ ।
३४. नयाँ बाटोको घुम्ती वा मोडको न्युनतम अर्धव्यास बाटोको चौडाइ भन्दा २०५ ले बढी चौडा भएको हुनु पर्नेछ ।
३५. जतिसुकै तलाका सार्वजनिक र क वर्गका भवन तथा ख वर्गका पाँच तला वा १७ मिटर भन्दा अग्ला वा दश हजार वर्गफिट भन्दा ठूला सबै भवन निर्माण गर्न शहरी विकास वा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले जारी गरेको माटो परिक्षण निर्देशिका अनुसार माटो परिक्षण गर्नुपर्नेछ ।
३६. अब उप्रान्त न्यूनतम १ तल्लाको पूर्ण वा आंशिक निर्माण इजाजत र सम्पन्न प्रमाण पत्र लिएका भवनलाई मात्र पानी, विजुली, टेलिफोन आदि सार्वजनिक उपयोगिताका सेवाहरू जोड्न सिफारिश गर्न सकिने छ ।
३७. भवनहरूको Structural Analysis Report मा कम्तिमा Structural Engineer वा Structural डिजाइनमा कम्तीमा ५ वर्ष अनुभव भएको Civil Engineer ले प्रमाणित गर्नुपर्नेछ ।

३८. गाउँपालिका साविकमा लागू भएका मापदण्ड भन्दा खुकुलो भएमा साविककै मापदण्ड कायम हुनेछ ।
३९. नक्शा डिजाइन गर्दा सेप्टिक ट्याङ्क/पानी ट्याङ्क सहितको नक्शा पेश गर्नुपर्नेछ ।
४०. जग्गाको प्लटिंग गरी जग्गा कारोबार गर्ने चाहने संस्थाले ब्यवसायीक तथा ब्यापारिक प्रयोजन (जग्गालाई प्लटिङ्ग गरी बिक्री बितरण गरिने) को लागि जग्गा विकास, सामुहिक आवास, कुनै पनि संवसाधारण भेला हुने सपिङ्ग मल, सुपरमार्केट, स्कूल, कलेज, अस्पताल, नर्सिङ्गहोम, बैंक तथा वित्तिय संस्था पोलिक्लिनिक आदिले भौतिक योजना कार्यान्वयन गर्नुपर्दा गाउँपालिकाले गठन गरेको प्राविधिक समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाले उक्त कार्यहरूको (Planning Permit) स्वीकृत गर्नेछ । साथै planning Permit लिई सकेको अवस्थामा मात्र मालपोत कार्यालयबाट स्वामित्व हस्तान्तरण हुनेछ । यसरी planning Permit दिदा कूल जमिनको कम्तिमा बाटो बाहेकको १० प्रतिशत जमिन प्लटिंगको जग्गा भित्र पर्ने गरी उपयुक्त स्थानमा खुल्ला क्षेत्र तथा पार्कको लागि सार्वजनिक स्वामित्वमा राख्नु पर्ने, मूल बाटोको चौडाई कम्तिमा ८ मिटरको हुनु पर्नेछ। प्लटिंग गरेको क्षेत्रमा टेलिफोनको खम्बा, बिजुलिको खम्बा, ढल तथा बाटो पिच गर्ने जिम्मेवारी प्लटिंग गर्ने संस्थाकै हुने गरी प्लटिंगको Planning Permit स्वीकृत गर्नु पर्नेछ । साथै प्लटिंग गरिएको हरेक घडेरीले तोकिएका भवन मापदण्ड समेत पुरा गर्नु पर्नेछ । साथै कुनै क्षेत्रमा प्लटिङ्ग गरेका कारणले नजिकका बस्ती वा घडेरीमा ढुवान समस्या आउन सक्ने खतरा भएमा वर्षातको पानी निकासको व्यवस्था प्लटिङ्ग कर्ताले नै मिलाउनु पर्नेछ । उपरोक्त मापदण्डहरू पूरा गरेर मात्र Planning Permit प्रदान गर्ने सकिनेछ । यस प्रावधान विपरित प्लटिंग गरेमा उक्त प्लटिंग क्षेत्रमा सार्वजनिक उपयोगिताहरू जस्तै धारा बत्ती बिजुलीहरू जडान हुने छैनन । अब उप्रान्त यस्तो जग्गा विकासको कार्य गाउँपालिकाबाट स्वीकृति लिएर मात्र गर्न पाउनेछ।

४१. अब उप्रान्त नयाँ घडेरी बनाउदा वा जग्गाको खण्डीकरण गर्दा मोहोडा न्यूनतम एकतर्फी बाटोमा ३० फिट र वोहोरो मोहोडामा ३६ फिट कायम गरिनेछ र जग्गाको न्यूनतम क्षेत्रफल १० धुर कायम गरिनेछ । तर नयाँ प्लटिङ्ग हुने क्षेत्रमा तोकिएको बाटो र पूर्वाधार विकास मापदण्ड पूर्ण रूपमा पालना गरि घडेरी बिकसीत गरिने क्षेत्रमा माथि उल्लेखित मोहोडा नघट्ने गरि जग्गाको क्षेत्रफल १० धुर कायम गर्न सकिनेछ ।
४२. माथि जे भनिएता पनि छिमेकमा सांघ सिमाना जोडिएको जग्गा किनवेच गरि मिलान गर्ने सन्दर्भमा विक्री गर्ने जग्गाको क्षेत्रफल १० धुर भन्दा कम भएमा पनि सो को कित्ताकाट गर्न बाधा पर्नेछैन ।
४३. अब उप्रान्त प्लटिङ्ग वा नयाँ बाटो खोल्नु अगावै निर्माण भइ सकेको घरको छेउ वा घडेरीबाट नयाँ बाटो खोल्ने कार्य गरेमा उक्त घरको लागि आवश्यक पर्ने सेटब्याकको व्यवस्था समेत बाटो खोल्ने व्यक्ती वा प्लटिङ्ग गर्ने व्यक्ती वा संस्थाले नै गर्नु पर्नेछ ।
४४. Height Set Back Ratio गर्ने: अब उप्रान्त आवासीय, ब्यापारिक, शहर विस्तार क्षेत्रमा १० मी. उचाई सम्मका भवनहरूको न्यूनतम सेटब्याक १.५ मिटर, १० मिटर भन्दा माथि १७ मिटर सम्म उचाई भएका भवनहरूको न्यूनतम सेटब्याक २ मिटर (तर संस्थागत तथा ब्यवसायीक प्रयोजनका भवनहरूको हकमा न्यूनतम ३ मी.) र १७ मिटर उचाई भन्दा अग्ला भवनहरूको तथा पुर्व पश्चिम लोकमार्ग मोहोडामा पर्ने घरहरूमा न्यूनतम सेटब्याक ६ मिटर कायम गरी नक्सा पास गर्नु पर्नेछ ।
४५. तिनाउ गाउँपालिकामा आवासीय भवनहरूको निर्माण गर्दा भवनको अधिकतम Floor Area Ratio २.५ कायम गर्नु पर्नेछ । अन्य भवनहरूको हकमा गा.पा.ले तोके बमोजिम हुनेछ ।
४६. गाउँपालिका क्षेत्रमा भवनसंहिता, भवन मापदण्ड र वातावरणमैत्री स्थानीय शासनको प्रारूप सम्बन्धमा कम्तिमा पाँच दिने आधारभूत तालिम लिई गाउँपालिकामा सूचीकृत भएका डकर्मी, कालिगढ र स्थानीय ठेकेदारहरूले मात्र भवन निर्माणमा संलग्न हुन पाउनेछन् । यस प्रयोजनको लागि सम्बन्धित तालिमका सेवा प्रदायक सस्थालाई

- परिचालन गरी प्रशिक्षक तालिम सञ्चालन गरी सोको सहयोगमा गाउँपालिकामा यस सम्बन्धी तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
४७. गाउँपालिकाको सहरी विकास मन्त्रालयसँग प्राविधिक सहयोग लिइ प्रचलित कानून अनुसार हाउस पुलिड र ल्याण्डपुलिडको कार्यक्रम संचालनमा ल्याउन सक्नेछ ।
४८. अवदेखि संस्थागत स्वामित्वमा रहेका भवनहरू आवासीय भवनमा गणना गरिने छैन ।
४९. अब उप्रान्त गाउँपालिका क्षेत्रभित्र यसअघि फ्लिन्थ लेभल सम्म निर्माण भएका २ वर्ष भन्दा पुराना जग्गा सुपरस्ट्रक्चर थप गर्न पाइने छैन । सा के लागि नयाँ मापदण्ड बमेजिम भवन निर्माण गर्नुपर्नेछ । तर २ वर्ष भित्र निर्माण भएकालाई काउन्सील दर्ता इन्जिनियरले भवनको स्ट्रक्चर परिक्षण गरि सुपर स्ट्रक्चर निर्माणको लागि सिफारिस गरेमा नगरपालिकाबाट समेत आवश्यक परिक्षण गरि १ वा बढीमा दुइ तला निर्माण सिमित गरि स्वीकृति प्रदान गर्न सक्नेछ ।
५०. अब उप्रान्त गाउँपालिका क्षेत्रभित्र यसअघि निर्माण सम्पन्न भएका २० वर्ष भन्दा पुराना घरमा कुनैपनि तला थप गर्न पाइने छैन । तर २० वर्ष भन्दा पछि बनेका भवनहरूमा तला थप गर्नका लागि काउन्सील दर्ता इन्जिनियरले भवनको स्ट्रक्चर परिक्षण गरि तला थप गर्नको लागि सिफारिस गरेमा वा पुराना भवनहरूलाई भूकम्पीय सुदृढीकरण (Retrofitting) डिजाइन पेश गरेमा गाउँपालिकाबाट समेत आवश्यक परिक्षण गरि थप तला निर्माणको लागि स्वीकृति प्रदान गर्न सक्नेछ ।
५१. जग्गाधनि पुर्जा नभएको जग्गामा शहरी व्यवस्थापन तथा सार्वजनिक क्षेत्र (वाटो, कुलो, खोला, खोल्सा बन तथा अन्य सार्वजनिक जग्गा) संरक्षणको लागि भवन निर्माण कार्यको गाउँपालिकामा घरनक्शा दर्ता गरि रेकर्ड व्यवस्थित गरिनेछ । तर त्यस्ता जग्गाहरूमा बन्ने भवनहरूको घरनक्शा पास/नियमित प्रमाण पत्र प्रदान गरिनेछैन ।

५२. अब उप्रान्त १००० ब.फिट भन्दा बढी वा २ तला भन्दा माथि भवन निर्माण गर्दा कमसेकम १ वटा कार पार्किङ्ग स्पेस अनिवार्य व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
५३. अब उप्रान्त भवन निर्माण गर्दा भवनमा जडान हुने विद्युत वायरिङ्ग र स्यानीटेरी पाइपहरू बिम र पिलरलाई कमजोर बनाउने गरि बिम वा पिलर भित्रबाट लैजान पाइने छैन । त्यस्तो प्रयोजनको लागि नक्शामा नै छुट्टै Duct को व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
५४. ५० वर्ष भन्दा बढी उमेर भएका भवनहरूलाई घरधनिले आफ्नै खर्चमा भत्काई पुन निर्माण गर्नुपर्नेछ । यदि तत्काल पुन निर्माण गर्न नसकिने अवस्था भएमा समेत त्यस्ता संरचनाहरूलाई कुनैपनि उपयोगमा प्रयोग गर्न पाइने छैन । तर ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक क्षेत्रमा रहेका त्यस्ता संरचनाहरूलाई जिर्णोद्धार गरि दुर अवलोकनको लागि संरक्षण गरि राख्न बाधा पर्नेछैन ।
५५. यस मापदण्डमा अन्यत्र जे लेखिएको भएतापनि अब उप्रान्त ग्रामिण क्षेत्रमा ढुंगा, इटा, कन्क्रीट ब्लक, सिमेन्ट, छड प्रयोग नगरि माटो, बांस, काठ, टाटी, टायल, जस्तापाता, खर आदी हलुका निर्माण सामाग्रीले मात्र निर्माण गरिने घ बर्गमा पर्ने कच्ची घर निर्माण गर्नको लागि घरनक्शा पास वा यस अघि निर्माण भएकाहरूलाई नियमित गर्नु पर्नेछैन । तर शहरी व्यवस्थापन तथा सार्वजनिक क्षेत्र (बाटो, कुलो, खोला, खोल्सा बन तथा अन्य सार्वजनिक जग्गा) संरक्षणको लागि अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाले तोकेको ढाँचामा निवेदन पेश गरि तोकेको दस्तुर तिरी स्वीकृति लिएर मात्र घर निर्माण गर्नुपर्नेछ ।

११. भवन निर्माण अनुमति (नक्सापास) प्राप्त गर्ने कार्य विधिहरू:

११.१ सूचना दिने :

भवनको कुनै भागमा निर्माण गर्ने, पुनःनिर्माण गर्ने वा परिवर्तन गर्ने वा कुनै भवन भत्काउन चाहने प्रत्येक ब्यक्तिले तोकिएको ढाँचामा लिखित रूपमा गा.पा.लाई सूचना दिनुपर्नेछ । यस्ता सूचनामा नक्शाहरू तथा जग्गा स्वामित्व सम्बन्धी प्रमाणहरूको पर्याप्त प्रतिलिपिहरू समावेश हुनु पर्नेछ । अनुमति प्रदान भएपनि नभएपनि यस्ता नक्शाको एक सेट अभिलेखको लागि गा.पाको कार्यालयमा राखिने छ।

११.२ नक्शाहरू तथा ब्यहोराहरूको प्रतिलिपिहरू :

तिनाउ गा.पावाट निर्माण अनुमति चाहिने भवन योजनाहरूको हकमा नक्शा तथा अन्य कागजपत्रको प्रतिलिपिको संख्या सामान्यतया २ सेट हुनु पर्नेछ । भवन निर्माणको अनुमति लिनको लागि भवन नियमावलीले निर्धारण गरेको फर्मेटमा दर्खास्त फारम तयार गरी गा.पाले उपलब्ध गराउनेछ ।

११.३ सूचना संगै दिनु पर्ने जानकारीहरू :

सूचनामा अवस्थिती नक्शा, साइटप्लान, सवडिभिजन/ले-आउटप्लान, भवन नक्शा, सेवा सुविधा योजना, स्पेसिफिकेशनहरू तथा सुपरिवेक्षणको प्रमाण, जग्गाधनी लालपुर्जा गापाले तोकेको अन्य दस्तावेजहरू संलग्न हुनुपर्नेछ ।

११.४ दस्तावेजहरू:

भवन निर्माण अनुमतिको लागि दिइने आदेशमा तल दिइएका दस्तावेजहरू समावेश हुनु पर्नेछ ।

(क) घडेरी/सम्पत्तिको भौतिक वर्णन भएको जग्गाधनी कागजातहरू, सडक चौडाईको प्रमाण, सडक चौडाईको लागि आवश्यक जग्गा हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धी सहमति, साइटप्लान आदि ।

- (ख) आवश्यक परेमा गुरुयोजना/जोनिङ्ग नक्शा अनुसारको भू-उपयोग योजना, सडकको चौडाई सम्बन्धमा गा.पाबाट पत्र
- (ग) सूचीकृत भवनहरूको सम्बन्धमा वा पुरातात्विक क्षेत्रमा भएका भवनहरूको सम्बन्धमा गा.पा.लाई आवश्यक पर्ने अन्य कुनै जानकारी/कागजात ।
- (घ) नयाँ नक्शापास वा नियमित गर्दा घर निर्माण हुने/भएको कित्ता नं. को क्षेत्रफल जग्गाधनि प्रमाण पत्रमा, फिल्ड नक्शा र वास्तविक फिल्ड मध्ये जुन क्षेत्रफल न्युनतम देखिन्छ सोही क्षेत्रफललाई आधार मानी नक्शा दर्ता/पास/नियमित गरिनेछ ।
- (ङ) जग्गाको स्वामित्व जस्को नाममा छ उसैको नामबाट मात्रै घरनक्शा पास/नियमित गरिनेछ । मञ्जुरीनामा दिएको आधारमा घरनक्शाको स्वामित्व हेरफेर गरिने छैन ।

११.५ नक्शाहरूमा सहीछाप गर्ने :

गाउँपालिकामा पेश गर्नु अघि सबै नक्साहरूमा धनीहरूको र भवन ऐन २०५५ को दफा ११.३ बमोजिमको योग्यता प्राप्त गा.पामा दर्ता भएका प्राविधिकको हस्ताक्षर हुनु पर्नेछ ।

१२. नक्शा/प्लानहरू

१२.१ लोकेसन प्लान :

स्वीकृत ले-आउट योजना नभएको क्षेत्रमा छिमेकको जग्गा समेतको सिमाना तथा अवस्थिति देखाइएको १:१०,००० स्केल वा Not to Scale को लोकेसन प्लान निवेदन संगै पेश गर्नुपर्नेछ । लोकेसन प्लान बनाउदा नक्शाको आधारमा उक्त फिल्ड सम्म पुग्न सक्ने गरि राजमार्ग, मुख्य सडक र महत्वपूर्ण स्थान वा भवन देखिको दुरी समेत उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।

१२.२ साइट प्लान :

अनुमतिको लागि आवेदन दिँदा संलग्न राख्न पर्ने साइट प्लानको स्केल ०-१-१० सम्मको लागि १: १०० वा २०० र ०-१-१० भन्दा माथिको लागि १: २०० वा ४०० हुनु पर्नेछ ।

प्लानमा तल लेखिएका कुराहरू दर्शाइएको हुनु पर्नेछ :

- (क) साइटको सिमानाहरू र त्यससंगै जोडिएको जग्गाहरू
- (ख) छिमेकको सडकको परिप्रेक्षमा साइटको अवस्थिति
- (ग) भवनको अवस्थितिमा पर्ने सडकहरूको नामहरू (भएमा मात्र)
- (घ) साइटमा वा साइटको अगाडी पछाडी भएका विद्यमान भवनहरू ।
- (ङ) माथि (क) को सन्दर्भमा निवेदकले आफ्नो जग्गा संगै जोडिएको संगैको जग्गामा निर्माण गर्न चाहेमा भवनसम्म पुग्ने पहुँच मार्ग ।
- (च) हावाको खुल्ला सर्कुलेसन र प्रकाश तथा पहुँचको लागि भवन संगै छोडिएको ठाउँ ।
- (छ) भएमा घरको दायाँ वायाँ तथा पछाडीको सडकको चौडाई र सडकको प्रकार ।
- (ज) भवनको योजनाको सम्बन्धमा उत्तर दिशा ।
- (झ) विद्यमान भौतिक संरचनाहरू
- (ञ) सम्पूर्ण सम्पत्तिको जग्गाको क्षेत्रफल र यस नियमावलीमा व्यवस्था भएको कभरेज अनुसारको कूल घडेरीको क्षेत्रफलको सम्बन्धमा प्रत्येक तल्लामा हुन आउने कभर्ड एरियाको भाग ।
- (ट) आवश्यक परेमा पार्किङ्ग क्षेत्र देखाइएको पार्किङ्ग योजना ।
- (ठ) गा.पा.ले तोकेको अन्य विवरणहरू ।
- (ड) भवन निर्माण हुने घरजग्गा सम्पत्तिमा भवन नम्बर वा घडेरी नम्बर ।

१२.३ ले-आउट प्लान :

भू-उपयोग योजनाको नर्महरू अनुसार ले-आउट प्लानको तर्जुमा गरिने छ । सम्बन्धित ऐनको प्रावधान अनुसार गा.पाले अनुसरण गर्ने कार्यविधि अनुसार स्वीकृत गरिने छ ।

१२.४ ल्याण्डस्केप नक्शा :

यसको स्केल ५०० वर्ग मि. सम्मको लागि १:१०० र सो भन्दा माथिको क्षेत्रफलको लागि १:५०० हुनेछ । यसमा आवागमन, पार्किङ्ग स्थलहरू, बाटाहरू, हरियाली तथा वृक्षरोपणहरू अंकित गरिएको हुन्छ ।

१२.५ भवन नक्शा:

सूचना सँगै संलग्न गरिने भवनको नक्शा, इलेभेसन तथा सेक्सनहरू २५० वर्ग मि. सम्मको घडेरीको लागि १:५० स्केलमा २५० वर्ग मि. भन्दा माथिको लागि १:१०० स्केलमा र २००० वर्ग मि. वा सो भन्दा माथिको लागि १:२०० स्केलमा र सबैको डिटेल्सहरू १:१०० स्केलमा बनाइएको हुनु पर्नेछ ।

(क) सबै तल्लाको ढाकेको क्षेत्र समेटिएका भूईँ नक्शाहरू (फ्लोर प्लान) समावेश भएको हुनेछ । साथै प्रष्ट रूपमा सबै फ्रेम मेम्बरहरू, कोठाहरूको साइज तथा अवस्थिति, भन्याङ्गको चौडाइ र राम्पहरू र अन्य निकासका बाटोहरू, लिफ्ट कोठा तथा लिफ्ट पिटको डिटेल्सहरू देखाइएको हुनुपर्नेछ ।

(ख) भवनको सबै भागहरूको उपयोग देखाइएको हुनुपर्नेछ ।

(ग) ट्वाइलेट, नुहाउने ठाउँ जस्तो अत्यावश्यक सेवाहरूको एकिन अवस्थिति देखाइएको हुनुपर्नेछ ।

(घ) सेक्सन नक्शाहरू समावेश भएको हुने छ । यसमा फुटीङ्ग (जग) को साइजहरू, बेसमेन्ट गारोको मोटाई, गारो, फ्रेमीड मेम्बरहरूको साइज तथा स्पेसीङ्गहरू, फ्लोर स्लावहरू र छानाका स्लावहरू । सेक्सनमा भवन तथा कोठाहरूको उचाइहरू र पारापेटको उचाइ र ड्रेनेज तथा छानाको स्लोप/

कम्तीमा एउटा सेक्सन भन्दा बढी, भन्दा कोठा, ट्वाइलेट, बाथरुम भएर काटिएको हुनुपर्नेछ ।

- (ङ) सबै एलीभेसनहरू देखाइएको हुनेछ ।
- (च) पानी टकी, सेप्टिक ट्याङ्कको छुट्टै नक्शा आवश्यक नापहरू सहित दिइएको हुनेछ ।
- (छ) अनुमति प्राप्त भवन रेखा भन्दा बाहिर पर्ने भागहरूको नाप दिइएको हुनेछ ।
- (ज) छानाको ड्रेनेज तथा स्लोप देखाइएको टेरेस प्लान दिइएको हुनेछ ।
- (झ) उत्तर दिशा नक्शामा देखाइएको हुनेछ र सबै प्लानहरूको दिशा उत्तर दिशासंग मेल खाएको हुनुपर्नेछ ।
- (ञ) पार्किङ्ग स्थानहरूको डिटेल् दिइएको हुनेछ ।
- (ट) भेन्टिलेटरहरूको सबै ढोका तथा अन्य ओपनीङ्गहरूको साइजहरू समेत खुल्ने गरी क्रमबद्ध रूपमा विस्तृत विवरणहरू समेत दिइएको हुनेछ ।
- (ठ) गा.पा.ले तोके बमोजिमका आवश्यक अन्य सबै विवरणहरू ।
- (ड) नक्शा प्रमाणिकरणको लागि गा.पा.ले तोकेको स्थानमा तोकिएको साइजमा स्थान छोडिएको हुनेछ ।

१२.६ बहु तल्ले /विशेष भवनहरूको भवन योजनाहरू :

५ तल्ला भन्दा बढी तल्लाहरू भएको वा १५ मि. भन्दा बढी उचाई भएको र सभा भवन, संस्थागत, औद्योगिक, भण्डारण तथा खतरा युक्त उपयोगहरू भएको विशेष भवनहरूको सन्दर्भमा मापदण्डको निम्न लिखित थप विवरणहरू समावेश हुनु पर्नेछ ।

- (क) आगलागी नियन्त्रणका औजार तथा गाडी मोड्ने ठाउँ तथा भवनको वरीपरी पहुँच मार्गको विवरण सहित पहुँच मार्गको व्यवस्था ।

- (ख) मुख्य तथा वैकल्पिक भन्ड्याङ्गको साथै बार्दलीवाटको पहुँच, करीडर तथा लवीवाटको पहुँच ।
- (ग) लिफ्ट तथा फायर लिफ्टहरूको अवस्थिति तथा विवरणहरू
- (घ) रिफ्रिज च्याम्बर, सर्भिस डक्ट आदिको विवरण ।
- (ङ) आकासे पानी संकलन गर्ने पाइप तथा संकलन गर्ने ट्याङ्कहरू ।
- (च) जेनेरेटर, ट्रान्स्फर्मर, स्वीच गियर कोठाको अवस्थिति
- (छ) अग्नी सूचक प्रणाली/नेटवर्कको डिटेल्हरू
- (ज) पानी ट्याङ्क तथा पम्पहाउसको अवस्थिति तथा नाप
- (झ) आगलागी सुरक्षाका जडानहरूको अवस्थिति तथा विवरणहरू ।
- (ञ) जडान गरिएका प्राथमिक उपचार औजारहरूको जडानका अवस्थिति तथा विवरणहरू

१२.७ खानेपानीको न्यवस्था तथा अन्य सेवा सुविधाहरू :

१. खानेपानी आपूर्तिको नक्शाहरू, इलेभेसनहरू तथा सेक्सनहरू, ढल निकास प्रणाली र अन्य सेवा सुविधाहरूको विवरण नेपाले चाहेको खण्डमा १:१०० को स्केल भन्दा कम नहुने गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
२. २०० बर्ग मि. भन्दा माथिका आवासीय घडेरीहरूको लागि र एक हेक्टर भन्दा बढीको गैर आवासीय घडेरीहरूको लागि तल दिइएका प्रावधानहरू लागू हुनेछ :
 - (क) बगैचा तथा सफाईको लागि प्रयोग भइसकेको पानीको पुनः प्रयोग गर्नको लागि छुट्टै वितरण प्रणालीको न्यवस्था गर्ने । यसको लागि उपयुक्त भण्डारणको सुविधालाई भवन नक्शामा देखाउनु पर्नेछ ।

(ख) जमिन मुनिको पानीलाई भरण गर्नको लागि घडेरी भित्र वर्षात्को पानी संकलन गर्न आवश्यक ब्यवस्था गर्नु पर्दछ । भवनको नक्शामा यी कुराहरु खुलाउनु पर्दछ ।

१२.८ घरनक्शा पास गर्नुपर्ने समयावधि:

सामान्यतया घरधनिले इजाजत प्राप्त मितिले ४ बर्ष भित्र घर निर्माण सम्पन्न गरि सक्नु पर्नेछ । तर कुनै कारणले उक्त अवधि भित्र निर्माण सम्पन्न गर्न नसकी निवेदन दिएमा गाउँपालिकाले तोकिएको दस्तुर लिई एकपटकको लागि बढीमा २ बर्ष म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

१३. नक्सा पास सम्बन्धी अन्य ब्यवस्था

१३.१ भवन निर्माण इजाजतपत्र राख्ने ब्यवस्था:

भवनको स्वामित्वकर्ताले भवन निर्माण अवधिभर स्वीकृत भवन निर्माण इजाजतपत्र र स्वीकृत नक्सा विवरण निर्माणस्थलमा देखिने गरी राख्नु पर्नेछ। निर्माणाधीन क र ख वर्गका भवनहरुको हकमा स्वामित्वकर्ताहरुले निर्माणस्थलमा स्वीकृत भवन निर्माण अनुमतिपत्र र नक्साका अतिरिक्त भवनको नक्सा पास भएको मिति र भवनका आधारभूत मापदण्डहरु जस्तै Ground Coverage Ratio, Floor Area Ratio, निर्माण गर्दा छाड्नु पर्ने Setback आदि विवरणहरु निर्माणकार्य सम्पन्न नभएसम्म सबैले देख्न सक्ने गरी होर्डिंग बोर्डमा राख्नु पर्नेछ ।

१३.२ स्थानीय निकायमा कार्यरत प्राविधिकले नक्शा डिजाइन गर्न नपाउने:

गाउँपालिकामा कार्यरत प्राविधिक जनशक्तिले आफु कार्यरत गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र निर्माण हुने भवनहरुको नक्शा निर्माण र डिजाइन गर्न पाइने छैन । तर सार्वजनिक प्रयोजनका लागि आफु कार्यरत गा.पाको लगानीमा निर्माण हुने सार्वजनिक भवनहरुको नक्शा निर्माण सुपरिवेक्षण र डिजाइन गर्न यस प्रावधानले बाधा पुग्ने छैन । साथै परामर्षदाताबाट डिजाइन गरिएको नक्शामा समेत इन्जिनियरिङ क्राउन्सिलको नम्बर सहित डिजाइनकर्ताले प्रमाणित गर्नुपर्नेछ ।

१३.३ फेरबदलको लागि सूचना :

१३.३.१ भवन उपयोग फेरबदलको लागि सूचना :

भवन उपयोग फेरबदलको लागि सूचना दिएमा आवश्यक पर्ने नक्शा तथा ब्यहोराहरू मात्र निवेदन संग पेश गर्नपर्नेछ । यस मापदण्डमा ब्यवस्था भएका सामान्य भवन निर्माणका प्रावधानहरू स्ट्रक्चर तथा आगलागी संरक्षणमा कुनै प्रतिकूल असर नपर्ने गरी तल दिइएका फेरबदल गर्नु परेमा सूचना वा भवन निर्माण अनुमतिको आवश्यकता पर्ने छैन ।

- (क) प्लास्टरीङ्ग र सानातिना मर्मत कार्य
- (ख) फ्लोरिङ्ग वा पुनः फ्लोरिङ्ग गर्ने ।
- (ग) अर्काको सम्पत्ति तथा सार्वजनिक सडक तर्फ वाहेक भ्याल भेन्टिलेटर र ढोकाहरू खोल्ने र बन्द गर्ने ।
- (घ) विग्रेका इट्टाहरू, ढुंगाहरू, पिलरहरू, विमहरू आदि फेर्ने ।
- (ङ) यस मापदण्ड अन्तर्गत पर्ने गरी १.५ मि. भन्दा कम उचाइको पारापीट र बाउन्ड्री पर्खालको निर्माण तथा पुनःनिर्माण गर्ने ।
- (च) अनुमति प्राप्त उचाई भन्दा कम नहुने गरी फल्लस सिलिङ्गको निर्माण समेत रंगरोगन आदि कार्य ।
- (छ) भू-उपयोग योजना/जोनिङ्ग योजनाका प्रावधानहरू संग नबाभिने गरी क्षति हुनु अगाडीको जस्तै हुने गरी बाढी, वर्षात, आगलागी, भूकम्प वा अन्य कुनै प्राकृतिक विपद्बाट क्षतिग्रस्त भवनका भागहरूको पुनःनिर्माण गर्ने ।
- (ज) यस मापदण्ड अन्तर्गत हुने गरी भित्री गारोहरूको निर्माण वा पुनः निर्माण गर्ने ।

१३.३.२ भवन प्रयोजन फेरबदल :

सामान्यतया: भवनको जुन प्रयोजनको लागि स्वीकृति लिईएको हो सोही प्रयोजनमा उपयोग गरिनु पर्दछ । तर कुनै कारणले प्रयोजन परिवर्तन गर्नुपरेमा नयाँ प्रयोजनको लागि आवश्यक मापदण्ड पुरा गरेमा परिवर्तन गर्नुपर्नाको कारण सहित निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । फेरबदलको लागि सूचना दिएमा आवश्यक पर्ने नक्शा तथा ब्यहोराहरू निवेदन संग पेश गर्नुपर्नेछ । यस मापदण्डमा ब्यवस्था भएका प्रावधानहरू स्ट्रक्चर तथा आगलागी संरक्षणमा कुनै प्रतिकूल असर नपर्ने गरी निवेदन पेश गरेमा नगरपालिकाबाट जाँचबुझ गरि अनुमति प्रदान गर्न सकिनेछ ।

१३.४ भवन निर्माण अनुमति शुल्क :

गा.पा.ले निर्माण गरेका नक्शा पास शुल्क र निर्माण अवधिमा सहरी पूर्वाधारको उपयोगको शुल्कको साथै घडेरी विकास/समूह आवास, फेरबदल/थप/संसोधित योजना, योजनाहरू अध्यावधिक गर्नको लागि तोकिएको अन्य शुल्कहरू नियमानुसार लिन सक्नेछ ।

१४. स्वीकृति दिने :

१४.१ प्रकियाहरू :

- (क) जग्गा विकास/आवास विकासको प्लानिङ्ग अनुमति दिने :
आधिकारिक इन्जिनियर, आर्किटेक्ट माफर्त प्लानिङ्ग अनुमति/नर्मसहरू तोकिएको ढाँचामा जग्गाधनीले गाउँपालिकामा आवेदन दिनु पर्ने छ । जग्गा विकास/आवास विकास गर्न चाहने कम्पनी वा जग्गाधनीले सूचिकृत इन्जिनियर वा आर्किटेक्ट वा प्लानरद्वारा तयार गरिएको भू-उपयोग तथा भौतिक पूर्वाधार विकास समेत उल्लेख गरिएको योजना पेश गर्नुपर्नेछ । यसको स्वीकृति सम्बन्धी कार्यविधि गाउँपालिकाले तोके अनुसार हुनेछ ।
- (ख) सूचिकृत इन्जिनियर/आर्किटेक्टबाट प्रमाणित हुनुपर्ने: मापदण्ड अन्तर्गतका प्रावधानहरूको अधिनमा रही भवन निर्माण वा

जग्गा विकास योजना तयार गर्ने अधिकार सूचिकृत इन्जिनियर/आर्किटेक्टसंग हुनेछ ।

१४.२ योग्यता तथा क्षमता :

योजनाविद्/आर्किटेक्ट/इन्जिनियर/सुपरीवेक्षक/प्लम्बर/आगलागी परामर्शदाता/अर्वान डिजाइनरको योग्यता तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१४.३ निर्माण रोकका तथा भत्काउने :

गाउँपालिकाबाट इजाजत नलिईकन भवन निर्माण गरेमा गाउँपालिकाले त्यस्ता कार्य तत्काल रोकका गर्न वा स्वीकृत नक्शा बमोजिम निर्माण नभएको देखिएमा भत्काउने आदेश दिन सक्नेछ ।

१४.४ निर्माण कार्यको सुपरिवेक्षण तथा गुणस्तर कायम गर्ने :

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सरकारी वा गाउँपालिका वा गाउँपालिकासंग साभेदारीमा निर्माण हुने कार्यको सुपरिवेक्षण गाउँपालिकाका प्राविधिकहरूबाट हुनेछ । त्यस्तै गाउँवासीहरू वा अन्य संघ संस्थाहरूको भवन निर्माण गर्दा गाउँपालिकामा सूचिकृत प्राविधिकहरूबाट हुनेछ । घरधनिले भवन निर्माण इजाजत लिनु अघि नै त्यस्ता सुपरिवेक्षक नियुक्त गरि गा.पामा जानकारी गराउनु पर्दछ ।

क) सुपरिवेक्षकको जिम्मेदारी :

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुने निजि तथा संस्थागत भवनहरूको स्वीकृत मापदण्ड अनुसार निर्माण गराउने र गुणस्तर कायम गराउने जिम्मेदारी सुपरिवेक्षकको हुनेछ । कुनै कारणवस घरधनिले मापदण्ड पालना गर्न अटेर गरेमा गा.पामा समयमै जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

ख) घरधनिको जिम्मेदारी :

निजि तथा संस्थागत भवन निर्माण गर्ने घरधनिले सुपरिवेक्षकको सल्लाहमा स्वीकृत मापदण्ड अनुसार गुणस्तरीय कार्य गराउनु पर्नेछ । सो को लागि गा.पा.मा सूचिकृत सुपरिवेक्षक र निर्माणकर्मी छनौट गरि नियुक्त गरेको जानकारी गा.पा.मा दिनुपर्नेछ ।

ग) निर्माणकर्मीको जिम्मेदारी :

निजि तथा संस्थागत भवन निर्माण गर्ने निर्माणकर्मीहरूले सुपरीवेक्षकको सल्लाहमा स्वीकृत मापदण्ड र नक्शा अनुसार गुणस्तरीय कार्य गराउनु पर्नेछ ।

१४.५ दण्ड सजाय :

(क) यदि पेशागत आचार संहिताबाट विचलित भएको पाइएमा वा कुनै भूटो ब्यहोरा दिएमा वा कुनै तथ्यको अपमान गरेमा वा योजना/नक्शा प्रमाणित गर्न त्रुटी वा कृत्य गरेमा वा भवन मापदण्ड र स्वीकृत भवन योजनाको खिलापमा निर्माण कार्यको सुपरीवेक्षण/निर्माण गरेमा गा.पा.ले यस्ता गाउँ योजनाविद्/ आर्किटेक्ट/ इन्जिनियर/ सुपरीवेक्षक/प्लम्बर/निर्माणकर्मीलाई कारवाही गर्ने र कालो सूचीमा राख्ने अधिकार हुनेछ र सो को जानकारी नेपाल इन्जिनियरिङ्ग परिषदलाई दिनेछ ।

(ख) यदि स्वीकृति दिने नपाले कुनै पनि समय भवन मापदण्डको उल्लंघन गरिएको, तथ्यको गलत ब्याख्या गरिएको, स्वीकृति दिइएको भन्दा फरक निर्माण भएको, तोकिएको दस्तावेज तथा भवन नियमावलीसंग फरक हुने गरी निर्माण गरिएको भेट्टाएमा गाउँपालिकाले स्वीकृतिलाई बदर गर्न सक्ने छ । त्यस्ता पेशाकर्मीको विरुद्ध कार्यवाही गर्न सक्नेछ । मुद्दा टुंगो नलागे सम्म त्यस्ता पेशाकर्मीलाई नयाँ नक्शाहरू पेश गर्ने/निर्माण गर्ने अधिकार हुनेछैन । तिनलाई कालो सूचीमा समावेश गर्नु अघि नपाले कानून बमोजिम कारण देखाउनु आदेश जारी गर्नेछ ।

१४.६ अनाधिकृत निर्माण विकास कार्य:

अनाधिकृत निर्माण विकास कार्य गरेकोमा यस्ता कार्य भत्काउने, निर्माण स्थललाई रोक लगाउने, प्रचलित कानूनको आधारमा कानूनी कारवाही गर्ने जस्ता उपयुक्त कदम गाउँपालिकाले लिन सक्ने छ ।

१५. निर्माण कार्य गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्य विधि :

१५.१ मापदण्ड अनुसार निर्माण कार्य गर्नु पर्ने दायित्व :

यस मापदण्ड अनुसार निर्माण कार्य गर्ने पूर्ण जवाफदेहीताबाट धनीलाई अनुमति पाएको कारण वा नक्शा तथा स्पेसिफिकेशनहरू स्वीकृत गरिएका कारण वा भवन निर्माण हुँदा गाउँपालिकाले निरीक्षण गरिएको कारणकै आधारमा मुक्त भएको मानिने छैन ।

१५.२ निर्माण स्थलमा कागजातहरू/दस्तावेजहरू राख्ने: निर्माणको अवस्थामा अनुमती पाएको ब्यक्तिले :

(क) भवन निर्माणको अनुमतिको प्रतिलिपि देखिने गरी टाँस गर्नुपर्नेछ ।

(ख) अनुमति जारी गरिएको सम्पत्तिमा लागू हुने भवन मापदण्ड अनुसार स्वीकृत नक्शाहरू तथा स्पेसिफिकेशनहरूको प्रतिलिपि राख्ने ।

१५.३ निर्माण कार्य भई रहँदा भवनको चेकिङ्क कार्य :

गा.पा.लाई आर्किटेक्ट/इन्जिनियर/सुपरिवेक्षक माफर्त घर धनीले प्लानिङ्गसम्मको कार्य सम्पन्न भएपछि स्वीकृत भवन नक्शा तथा भवन नियमावली अनुसार कार्य भएको छ/छैन सुनिश्चित गराउन सूचना दिनेछ । ३० दिन भित्र स्थानीय निकायले निर्माण कार्यको निरीक्षण गरी असहमति भए सो समेतको जानकारी धनी/आर्किटेक्ट/इन्जिनियर/सुपरिवेक्षकलाई दिनु पर्नेछ । स्वीकृत नक्शा बमोजिम भवनको निर्माण कार्य गर्ने जिम्मेवारी घरधनीद्वारा नियुक्त आर्किटेक्ट/इन्जिनियर/सुपरिवेक्षकको हुनेछ ।

१६. कार्य सम्पन्न भएको सूचना :

प्रत्येक घरधनीले भवन अनुमतिमा वर्णन गरे अनुसारको निर्माण कार्य पूरा भएको सन्दर्भमा गा.पा.मा पेश गर्नुपर्नेछ । कार्य सम्पन्न भएको सूचना घरधनीले निर्माण कार्य सुपरीवेक्षण गर्ने आर्किटेक्ट/इन्जिनियर/सुपरिवेक्षक माफर्त कार्य सम्पन्न भएको प्लानको २ प्रति (स्वीकृत योजना

पेश गर्दा जस्तै एकप्रति गाउँपालिकालाई पेश गर्नुपर्नेछ) । यस्तो सूचनामा तल दिइएका कागजातहरूको साथै तोकिएको शुल्क संलग्न हुनु पर्नेछ ।

- (क) गा.पा.को सबै निरीक्षण प्रतिवदनहरूको प्रतिलिपि,
- (ख) आवश्यक भएमा गा.पा.को अधिकृतबाट स्वीकृति,
- (ग) विद्युत विभागबाट आवश्यक भए अनुसार ट्रान्सफर्मरहरू/सबस्टेशन/सहायक विद्युत आपूर्ति प्रणाली सम्बन्धमा स्वीकृति
- (घ) स्ट्रक्चर इन्जिनियर/सिभिल इन्जिनियरबाट भवन संहिता अनुरूप निर्माण भएको प्रमाण
- (ङ) आवश्यकतानुसार घरधनी/आर्किटेक्ट/इन्जिनियरले हस्ताक्षर गरेको सबै तर्फबाट खिचिएको दुई सेट फोटोहरू,
- (च) गा.पाले आवश्यक ठानेको अन्य आवश्यक जानकारी/कागजातहरू
- (छ) आफ्नो सुपरिवेक्षण भित्र पर्ने र भवन नियमावली तथा स्वीकृत भवन नक्शाहरू अनुसार सम्पन्न भएको जमिन मुनिको ढल, स्यानीटरी तथा खानेपानी आपूर्ति सम्बन्धमा घरधनी र आर्किटेक्ट/इन्जिनियरबाट प्रमाणपत्र ।

१७. गाउँको ढल प्रणाली/पानीको मेनलाईनमा जडान गर्ने:

- (क) निर्माण कार्य सहज गर्नको लागि अनुमति दिइएको अस्थायी पानी, विद्युत तथा ढलको कनेक्शनहरू सम्पन्न भएको/उपयोग गर्न दिइएको इजाजत पत्र/प्रमाणपत्र प्राप्त नभएसम्म साइटमा राख्न अनुमति दिइने छैन ।
- (ख) गा.पा.को अग्रिम अनुमति र उपयोग गर्न दिइएको/सम्पन्न भएको प्रमाण पत्र प्राप्त वा निर्माण इजाजत पत्र नभएसम्म कुनै पनि भवनसंग गाउँको खानेपानीको मेन लाईन वा गाउँको ढल प्रणाली सग जोड्न सिफारिस दिइने छैन ।
- (ग) उपयोगमा परिवर्तन भएमा वा अनाधिकृत निर्माण कार्य भएमा वा स्वीकृत नक्शा वा मापदण्ड बिपरित निर्माण भएमा गा.पाले यस्ता सेवा सुविधाहरूलाई रोक्न वा रोक्न लगाउन सक्नेछ ।
- (घ) कुनै पनि ब्यक्ति वा संस्थाले आफ्नो भवन भित्रबाट निस्कने ढल प्रशोधन नगरी खोला, कुलो वा तालमा विसर्जन गर्नु हुँदैन, यसरी

विसर्जन गरिएमा सम्बन्धित गा.पाले अन्य सेवा सुविधाहरूमा रोक लगाउन सक्नेछ र आर्थिक जरिवाना समेत गर्न सक्नेछ ।

(ङ) कुनै पनि ब्यक्ति वा संयुक्त आवास वा संस्थाको भवनको छानाबाट आउने वर्षातको पानीलाई जमीन मुनी विसर्जन गर्नुपर्नेछ, गा.पाको ढल प्रणालीमा वा सडकको नालीमा जोड्न पाइने छैन । यस सम्बन्धमा थप प्राविधिक सहयोग सम्बन्धित जिल्लाको खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सकिने छ ।

१८. भवन निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन नभएका भवनहरू सार्वजनिक प्रयोजनमा भाडामा लिन नपाइने :

सरकारी निकाय तथा नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्वमा सञ्चालित निकायहरू तथा संगठित संस्थाहरूले घर भाडामा लिनु अघी जिल्ला स्थित सहरी विकास कार्यालय वा जिल्ला प्राविधिक कार्यालयबाट भाडामा लिन लागिएको भवन प्रचलित भवन संहिता तथा मापदण्ड अनुसार भए नभएको जाँच गराएर भवन निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन भएका उपयुक्त भवन मात्र भाडामा लिन पाउनेछन् । यस विपरित भाडा सम्भ्रौता गरेमा सम्भ्रौता गर्ने प्रमुख ब्यक्तिगत रूपमा जिम्मेवार हुनेछ ।

१९. निर्माण मापदण्ड तथा भवन संहिता विपरित नक्शा निर्माण, स्ट्रक्चरल डिजाइन र सिफारिस गर्न प्रतिवन्ध :

गाउँपालिकाले भवन निर्माणको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन दिनु अघि नक्शा डिजाइन गर्ने वा निर्माण सुपरिवेक्षण गर्ने प्राविधिकबाट निर्माण भएको भवन प्रचलित भवन संहिता तथा निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड अनुसार भएको प्रमाणित गराएर मात्र आफ्ना प्राविधिकबाट समेत जाँचपास गराई निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ । मापदण्ड विपरित नक्शा तयार एवं स्वीकृत गरेमा तथा भवन संहिता विपरित भवनको Structural डिजाइन गरेमा वा गलत प्रमाणित गरेमा यस्को जिम्मेवार सोही व्यक्ती हुनेछ । नक्शामा नक्शा तयार गर्ने, डिजाइन गर्ने, भवन सुपरिवेक्षण गर्ने प्राविधिकको नाम, नेपाल इन्जिनियरिङ्ग काउन्सिल दर्ता नम्बर उल्लेख गरि निज आफैले अनिवार्य रूपमा दस्तरखत समेत गरेको हुनु पर्नेछ । साथै नक्शा प्रमाणितका लागि सिफारिस गर्ने । गाउँपालिकाको प्राविधिक

कर्मचारीले समेत अनिवार्य रूपमा आफ्नो नाम र नेपाल इन्जिनियरिङ काउन्सिल दर्ता नम्बर उल्लेख गरि दस्तखत समेत गरेको हुनुपर्नेछ । नक्शा प्रमाणितका लागि सिफारिस गर्ने प्राविधिक कर्मचारीले भवन संहिता तथा निर्माण मापदण्ड विपरित नक्शा तयार गर्ने, डिजाइन गर्ने, सुपरिवेक्षण गर्ने तथा नक्शा तथा डिजाइन प्रमाणित गर्ने प्राविधिकलाई आवश्यक कारवाहीको लागि नगर प्रमुखले नेपाल इन्जिनियरिङ काउन्सिलमा लेखि पठाउनु पर्नेछ । साथै यस्ता प्राविधिकलाई नगरपालिकाले कालो सुचीमा समेत राखी नाम सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

२०. गाउँपालिकामा संस्थागत भवन तथा (क) वर्ग एवं दशहजार वर्गफिट भन्दा बढी क्षेत्रफल भएका भवन निर्माणको अनुमति दिनु अघि सिफारिस आवश्यक पर्ने :

गाउँपालिकाले नगरक्षेत्र भित्र निर्माण हुने भवन ऐन, २०५५ को दफा ८ अनुसारका भवनहरूको नक्शा पास गर्दा कार्यकारी प्रमुखको संयोजकत्वमा भवन संहिता तथा नक्शा शाखाको प्रमुख, सम्बन्धित विज्ञहरू, जिल्ला प्राविधिक कार्यालयका इन्जिनियर, शहरी विकास कार्यालयका प्रमुख वा निजले तोकेको इन्जिनियर प्रतिनिधि, नापी कार्यालयका नापी अधिकृत रहेको समितिको सिफारिसमा मात्र नक्शापास गर्ने पर्नेछ । तर गाउँपालिकाको निर्णयबाट जुनसुकै वर्गका भवनमा प्राविधिक समितिको सिफारिस आवश्यक पर्ने व्यवस्था गर्न सक्नेछ । गाउँ प्रमुख/कार्यकारी अधिकृत र नापी अधिकृत बाहेक उक्त समितिमा रहने सदस्यहरू नेपाल इन्जिनियरिङ काउन्सिलमा दर्ता भएको हुनुपर्नेछ । प्लानिङ परमिट, Structural Permit तथा वातावरणिय परीक्षणको हकमा सम्बन्धित ऐन नियमावलीले तोकेको व्यवस्था अनुसार नै गर्नु पर्नेछ ।

२१. गाउँपालिकामा संस्थागत भवन तथा (क) वर्ग एवं दशहजार वर्गफिट भन्दा बढी क्षेत्रफल भएका भवन निर्माणको अनुमति दिँदा तथा निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन दिँदा तेस्रो पक्ष जाँच (Third Party Verification) गर्नु पर्ने :

गाउँपालिकाले संस्थागत भवन तथा दश हजार वर्गफिट भन्दा बढी एरिया भएका भवनको निर्माण अनुमति दिँदा तथा निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र

दिवा गाउँपालिका वा स्वामित्वकर्ताले आवश्यक ठानेमा तेस्रो पक्ष जाँचको व्यवस्था गरि सो समेतको आधारमा भवन निर्माणको अनुमती र निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन दिन सकिने व्यवस्था लागू गर्न सक्नेछ । यस प्रयोजनको लागि गाउँपालिकाले भवन निर्माणको नक्शा निर्माण, डिजाइन तथा सुपरिवेक्षणको निमित्त नेपाल इन्जिनियरिङ काउन्सिलमा दर्ता भई उक्त काउन्सिलबाट दर्ता सर्टीफाइड भएका इन्जिनियरहरूको हरेक वर्ष अध्यावधिक रोष्टर बनाई रोष्टरमा भएका इन्जिनियरहरूबाट तेस्रो पक्षीय जाँच गराउनु पर्नेछ । राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय महत्वका जटिल प्रकृतिको भवन संरचनाको डिजाइनमा गाउँपालिकाले Peer Review को व्यवस्था समेत गर्न सक्नेछ ।

२२. भवन निर्माणको आंशिक अनुमती:

भवन निर्माणको अनुमति दिवा सम्पूर्ण भवनको अनुमति नदिई पहिलो पटक डिपिसि लेभल सम्मको मात्र अनुमति प्रदान गरिनेछ । भवन मापदण्ड तथा संहिता अनुसार सो डिपिसि भए नभएको सुपरिवेक्षण गरी क, ख र ग वर्गको भवनको हकमा भवनको स्वामित्वकर्ताले नियुक्त गरेको भवन ऐन २०५५ को दफा ११(३) ले तोकेको योग्यता पुगेको सुपरिवेक्षकबाट समेत प्रमाणित गरि मापदण्ड र संहिता अनुसार भएमा मात्र माथिल्लो तल्लाको अनुमती प्रदान गरिनेछ । गाउँपालिकाले उपरोक्त प्रकृया पुरा गरि निवेदन प्राप्त भएको मितिले वढीमा १५ दिन भित्र निवेदनको टुंगो लगाउनु पर्नेछ ।

२३. भवन निर्माणको आंशिक निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन:

भवन संहिता र मापदण्डको परिधि भित्र रही भवन निर्माणको स्वीकृति प्रदान गरिएको अवधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा भवनको जति तलाको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ, सो को निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र प्रदान गर्न सकिनेछ । यसरी निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र लिईसकेपछि थप निर्माण गर्नुपर्दा नक्शा पासको शुरु अनुमतीको म्याद गुजेमा पुःन अनुमती लिनु पर्नेछ ।

२४. भू-उपयोग योजना कार्यान्वयन :

गाउँपालिकाले भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय तथा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनले तोकेको प्रकृया पुरा गरी गाउँ क्षेत्रमा पूर्ण वा आंशिक रूपमा भू-उपयोग योजना कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्नेछ । यस प्रयोजनका लागि गाउँपालिकाले गाउँ परिषदबाट भूमिलाई राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति २०६८ का आधारमा विभाजन गर्नुपर्नेछ । यसरी भू-उपयोग योजना निर्माण भएपछि तोकिएको क्षेत्रमा तोकिएको प्रयोजनको लागि मात्र भवन निर्माण इजाजत दिइनेछ ।

२५. जोखिमयुक्त संरचना तथा पर्खाल भत्काउने :

गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा रहेका जोखिमयुक्त तथा सडक आवागमनमा बाधा उत्पन्न गराउने पर्खालहरू तत्काल भत्काउन आदेश दिन सक्नेछ । घरधनिले सो संरचना नभत्काएमा घरधनिकै खर्चमा गाउँपालिकाले नै भत्काई आवागमनलाई सहज तुल्याउनेछ । साथै नयाँ पर्खाल लगाउँदा गाउँपालिकाले तोकिएको मापदण्ड बमोजिमको डिजाइन पेश गरि सेट ब्याक छोडेर मात्रै पर्खाल लगाउने अनुमति प्रदान गर्नेछ । तर आफ्नो निजी स्वामित्वको जग्गा भित्र सार्वजनिक आवागमनलाई प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी रुख बिरुवाको हरित बार लगाउन सकिनेछ । सडकको क्षेत्राधिकार तथा उक्त सडकको सेटब्याकमा पर्ने टप, बावली लगायतका संरचनाहरू समेत भत्काउनु पर्नेछ ।

२६. भवन संहिता तथा मापदण्ड पालना नगरी सार्वजनिक भवन निर्माण गर्ने सार्वजनिक निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीलाई कार्यवाही गर्ने:

राष्ट्रिय भवन संहिता र स्वीकृत भवन मापदण्ड विपरित हुने गरी सार्वजनिक निकायको लगानीबाट भवन निर्माण गरेमा वा नक्सा पास नगरी भवन निर्माण गरेमा सम्बन्धित स्थानीय निकायको बोर्ड बैठकबाट निर्णय गरी यसमा संलग्न पदाधिकारीको नाम समेत सार्वजनिक गरी तालुक निकायमा यस्ता पदाधिकारीलाई कार्यवाहीको लागि लेखि पठाइनेछ ।

२७. सडकको क्षेत्राधिकार भित्र बनेका गैर कानूनी संरचनाहरू हटाउने/नक्शापास नगर्ने

सडकको क्षेत्राधिकार भित्र बनेका गैर कानूनी संरचनाहरूलाई शून्य सहनशीलताको नीति अपनाई भत्काइनेछ । साथै सडक मापदण्ड निर्माण हुनुअघि पूर्णरूपमा निर्माण सम्पन्न भइसकेका तर निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र नलिएका भवनहरूलाई समेत मापदण्ड पुरा गरेमा मात्र भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र प्रदान गरिनेछ । आगामी दिनमा सडकको अतिक्रमणलाई हटाई यसको विस्तार कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२८. भवन निर्माणमा बन्देज

जोखिम नक्सांकनका आधारमा जिल्ला देवी प्रकोप उद्धार समितिले बाढी, पैरो, भू-क्षय आदि जोखिमका आधारमा जोखिमयुक्त क्षेत्रको पहिचान गरी सो क्षेत्रमा भवन निर्माण गर्न प्रतिबन्ध लगाउन गाउँपालिकालाई सिफारिश गरेमा उक्त क्षेत्रमा गाउँपालिकाले भवन निर्माण गर्न प्रतिबन्ध लगाउनेछ ।

२९. खुल्ला क्षेत्र सम्बन्धी व्यवस्था :

गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा रहेका सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गाहरूको संरक्षण गर्नुपर्नेछ । त्यस्ता जग्गाहरूलाई खुल्ला क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरी सो क्षेत्रमा सार्वजनिक हरियाली पार्क तथा उद्यानहरूमा रूपान्तरण गर्नुपर्नेछ । सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ती जग्गाहरूलाई नेपाल सरकार (मन्त्री परिषद्) को निर्णय बिना कोही कसैलाई कुनैपनि प्रयोजनको लागि हकभोग हस्तान्तरण गर्न वा उपभोग गर्न सिफारिस गरिने छैन ।

३०. भू-उपयोग क्षेत्र निर्धारण :

राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति २०६८ ले निर्धारण गरे बमोजिम भू-उपयोग योजना तयार गरि उक्त भू-उपयोग योजना अनुरूप तोकिएको क्षेत्रमा तोकिएको प्रयोजनको लागि मात्र निर्माण कार्यको अनुमति प्रदान गरिनेछ । घडेरी विकास, सामूहिक आवास, संयुक्त आवास जस्ता आवासीय क्षेत्रहरू र गैह्र आवासीय क्षेत्रहरूको लागि उपयोग, कभरेज, फ्लोर एरिया रेस्यो (फार), सेट ब्याक, खुल्ला ठाउँ, उचाई, आवासीय इकाइहरूको संख्या, तथा पार्किङ्ग मापदण्डहरू योजना/जोनिङ्ग प्लान/मापदण्ड कोड वा

सहरी विकास योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन मापदण्डमा ब्यवस्था भएको प्रावधानहरू बमोजिम हुनेछ । यदि यी सवालहरूमा केही ब्यवस्था गरिएको नभएमा वा ब्याख्याको आवश्यकता परेमा नेपाले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

३१. भवन निर्माणमा नियन्त्रणको ब्यवस्था:

यी विनियमहरूको विषयवस्तु भवन उपयोग क्षेत्र भित्रका भवनहरूको लागि (आन्तरिक ब्यवस्थाहरू बाहेक) भवन मापदण्ड अनुसार कायम राख्ने हो । भवन निर्माण मापदण्ड बनी नसकेका क्षेत्रहरूमा वास्तविक आवश्यकता तथा सान्दर्भिक नियमहरूको आधारमा नेपाले आवश्यक ब्यवस्था गर्ने छ ।

३२. पार्किङ्ग मापदण्ड :

योजना/विकास योजनामा वा तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएका नर्मसहरू अनुसार विभिन्न प्रकारका विकास निर्माण कार्यको लागि पार्किङ्गको ब्यवस्था गरिने छ । स्थानीय सवारी धनी, सार्वजनिक यातायातका साधन र पार्किङ्गको आवश्यकता अनुसार विभिन्न उपयोग/ क्रियाकलापहरूको लागि पार्किङ्ग नर्मसहरू निर्धारण गर्नको लागि तल दिइएको तालिकालाई आधार मान्न सकिन्छ ।

तालिका : पार्किङ्ग मापदण्ड
उपयोग/उपभोग क्षेत्रहरू

१. आवासीय: सामूहिक आवास, संयुक्त आवास, किताकाट गरिएको आवास (२५० वर्ग मि. भन्दा माथि) र मिश्रित उपयोग

२. ब्यापारिक क्षेत्र :

क) थोक ब्यापार तथा परिवहन क्षेत्र (पार्किङ्ग, लोडिङ्ग, अनलोडिङ्ग समेत)

ख) गाउँ केन्द्र, जिल्ला केन्द्र, होटेल, सिनेमा तथा अन्य

ग) सामुदायिक केन्द्र, स्थानीय बजार केन्द्र

३. सार्वजनिक तथा सामुदायिक सुविधाहरू:

क) नर्सिङ्गहोम, अस्पतालहरू (सरकारी वाहेक अन्य), सामाजिक, सांस्कृतिक तथा अन्य सस्थाहरू, सरकारी तथा अर्ध सरकारी कार्यालयहरू

ख) विद्यालयहरू, महाविद्यालय, विश्वविद्यालय, सरकारी अस्पतालहरू
०.२५-०.७५

४. औद्योगिक : हल्का तथा सेवाजन्य उद्योगहरू, सामुहिक उद्योगहरू
०.२५-०.७५

नोट :

१. गाडी पार्क गर्ने ठाउँहरूको ब्यवस्था गर्दा मापदण्डहरू तल दिए अनुसार हुनेछ :

(क) खुल्ला पार्किङ्गको लागि प्रति इक्वीभेलेन्ट कार स्पेस १८ वर्ग मिटर

(ख) भुईँ तल्लाले ढाकेको पार्किङ्गको लागि प्रति इक्वीभेलेन्ट कार स्पेस २३.०० व.मि.

(ग) बेसमेन्टको लागि प्रति इक्वीभेलेन्ट कार स्पेस २८.० व.मि.

२. उपयोग क्षेत्रहरूमा भुईँ तल्ला वा बेसमेन्टमा पार्किङ्ग गर्ने भए उपर्युक्त मापदण्ड अनुसार पार्किङ्गको ब्यवस्था गर्न सकिन्छ ।

३३. विशेष उपयोगका क्षेत्रहरू :

३३.१ आवासीय उपयोग क्षेत्र :

आवासीय क्षेत्रलाई घडेरी विकास वा सामूहिक आवासको रूपमा विकास गरिन्छ । घडेरीको साईज, प्रत्येक घडेरीमा हुने आवास ईकाइहरू, सेटब्याकहरू र भवनको तल्ला संख्या/उचाई को सन्दर्भमा विकासको स्वरूप कस्तो हुनुपर्छ निकर्षो ल गर्न घनत्वको ढाचा (उच्च, मध्य उच्च, न्यून मध्य वा न्यूनतम घनत्वहरू) निर्धारण गरिएको हुन्छ । गुरुयोजनामा ब्यवस्था भए बमोजिमका नर्मसहरू तथा मापदण्डहरू अनुसार सहरी तथा सामाजिक पूर्वाधारहरूको ब्यवस्था गरिन्छ । ले आउट योजनाहरूमा सामाजिक

तथा सहरी पूर्वाधारलाई आवश्यक पर्ने विभिन्न साइजहरू/ प्लटहरू देखाइएको हुन्छ । नक्शाहरू स्वीकृत गर्दा विभिन्न उपयोग/ क्रियाकलापहरूको लागि र विभिन्न साइजका घडेरीहरूका लागि बनाइएका विकास निर्माण नर्मसहरूको प्रयोग गरिन्छ ।

३३.२ आवासीय उपयोग क्षेत्र भित्र पर्ने भवनहरू :

आवासीय ले-आउट प्लटको भागको रूपमा रहेको आवासीय उपयोग क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न उपयोग क्रियाकलापहरूको लागि भवनहरू आवासीय घडेरीको साइज अनुसार लागू हुने कभरेज, फ्लोर एरिया रेस्यो, उचाई तथा अन्य सम्बन्धित नर्मसहरू पालना गरी निर्माण गर्नु पर्ने छ ।

३३.३ घडेरी विकास :

तल लेखिएका कुराहरूमा मध्येनजर राखी आवासीय योजनाहरूको ले-आउट, नर्मसहरूका तर्जुमा गरिएको हुन्छ ।

१. निर्माण भएपछि भवनहरूमा पर्याप्त प्रकाश तथा हावा आउने हुनुपर्दछ ।
२. ध्वनी, धूलो तथा स्थानीय खतराबाट सुरक्षित हुनेछ ।
३. विभिन्न पारिवारिक आवश्यकताको लागि पर्याप्त खुल्ला क्षेत्र हुनेछ ।
४. परिवहन तथा पहुँच सहज हुनेछन् र दुर्घटनाको दृष्टिकोणबाट सुरक्षित हुनेछ ।
५. घडेरीको आकार तथा साइज सम्भव भएसम्म एकनास हुनेछ ।
६. लहरे घरहरू, छुट्टाछुट्टै घरहरू वा अन्य कुनै किसिमको रूपमा एकनासका आकार तथा ढाँचा दिनका लागि घरहरू क्रमबद्ध रूपमा मिलाईएको हुनेछ ।

३३.४ आवासीय क्षेत्रहरू :

घडेरी आवास न्यून आय भएका समूहको लागि घडेरीको न्यूनतम साइज सामान्यतया १०० वर्ग मि. भन्दा कमको हुनु हुँदैन । तथापि जनताको स्थिति हेरी कुनै विशेष क्षेत्रलाई आवश्यक पर्ने प्रकारको आवास अनुसार घडेरीको साइज फरक हुन सक्नेछ । प्रत्येक

प्लटमा निर्माण गर्न अनुमति पाएको आवासीय इकाइहरूको संख्यामा पनि घडेरीको साइज निर्भर हुने गर्दछ । समान्यतः प्रत्येक घडेरीमा दुई वटा आवास इकाइहरू निर्माण हुन सक्दछ । तथापि ठुला साइजका प्लटहरूको सन्दर्भमा एउटा घडेरीमा एउटा भन्दा बढी आवास इकाइहरू निर्माण गर्न सकिने छ । आवासीय क्षेत्रको लागि तल तालिकामा विभिन्न साइजका घडेरीहरूका लागि लागू हुनुपर्ने कभरेज, फ्लोर एरिया रेस्यो र उचाई दिइएको छ :-

३.३.५ अन्य ब्यवस्था :

- बेसमेण्ट निर्माण गरिएको भए, पार्किङ्ग सेवाहरू तथा घरायसी भण्डारणको लागि उपयोग गर्न सकिने छ । फ्लोर एरिया रेस्यो र ग्राउन्ड कभरेजका सम्बन्धमा गाउँपालिकाले आफ्नो आवश्यकता र आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको माग अनुसार फेरबदल गर्न सक्नेछ ।
- बेसमेण्ट क्षेत्रफल ग्राउन्ड कभरेज भन्दा बढी हुनु हुँदैन ।
- तोकिएका नर्मसहरू अनुसार घडेरीको लागि पार्किङ्गको व्यवस्था हुनु पर्नेछ । अथवा आवागमनको ढाँचामा कुनै असर नपर्ने गरी ले-आउट प्लानमा पार्किङ्गको व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।

३.३.६ संयुक्त आवास :

प्रत्येक आवास इकाइमा ४.५ ब्यक्ति रहने अनुमान तथा विकास योजनामा दिइएको घनत्व ढाँचाको आधारमा आवास इकाईहरूको गणना गरिएको छ । कुनै क्षेत्रमा निर्माण गरिने भवनहरूका हकमा निश्चित उचाई (अधिकतम सीमा) तोक्न सक्नेछ। न्यूनतम घडेरीको साइज २,२५० ब.मि. अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ५० प्रतिशत अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो २.० र अन्य सेवा सुविधाहरू राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार हुनेछ ।

नोट:

१. बेसमेण्ट निर्माण गरिएको भए पार्किङ्ग सेवाहरू, अत्यावश्यक घरायसी भण्डारण तथा सुविधाहरूको लागि फ्लोर एरिया रेस्योमा समावेश नगरी उपयोग गर्न सकिनेछ । बेसमेण्टको

परिमाण घडेरीको क्षेत्रफलको ३३.३३ प्रतिशत देखि ५० प्रतिशत सम्म हुन सक्नेछ ।

२. पहुँचमार्ग न्यूनतम १२ मी. चौडा हुनु पर्नेछ ।

३४. गैर आवासीय उपयोग क्षेत्र :

३४.१ छात्रावास :

- अधिकतम ग्राउन्ड कभरेज ५० प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.०५
- पहुँचमार्ग न्यूनतम १२ मि.

३४.२ पाहुना घर, बोर्डिङ तथा लजहरू :

न्यूनतम घडेरीको साइज ५०० बर्ग मि.

- अधिकतम ग्राउन्ड कभरेज ४० प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.५
- पहुँच मार्गको न्यूनतम चौडाइ १२ मि.

३४.३ धर्मशाला तथा रात्रि बास

- न्यूनतम घडेरीको साइज ८०० ब.मि.
- अधिकतम ग्राउन्ड कभरेज ४० प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.५
- पहुँच मार्गको न्यूनतम चौडाइ १० मि

३४.४ स्थानीय पसलहरू :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ६० प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.५

३४.५ सामुदायिक केन्द्र :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ४० प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.५

३४.६ थोक न्यापार/गोदामघर निर्माण :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ४० प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.५
- पहुँच मार्ग न्यूनतम २० मि.

३४.७ पेट्रोल पम्पहरू :

पेट्रोल पम्प तथा मर्मत संभार सेवा केन्द्र (सर्भिस स्टेसन) हरूको लागि

(क) सडक चोकबाट न्यूनतम दूरी :

- ३० मि. भन्दा कम चौडाई भएका साना सडकहरूका लागि ५० मि.
- ३० मि. भन्दा बढी चौडाई भएका ठूला सडकहरूका लागि १०० मि.

(ख) घडेरीको साईज

- तेल मात्र भर्ने पेट्रोल पम्पको लागि ३० मि.ट १७ मि. ।
- इन्धन भर्ने एवं मर्मत संभार सेवा दिने विसौनीहरूको लागि न्यूनतम साईज ३६ मि.ट ३० मि.
- घडेरीको फ्रन्टेज ३० मि. भन्दा कम हुनु हुदैन ।

(ग) नयाँ पेट्रोल पम्पहरू

- ग्राउण्ड कभरेज २० प्रतिशत
- नयाँ पेट्रोल पम्पहरू २० मि. भन्दा कम चौडाई भएका सडकहरूमा राखिने छैन ।
- फ्लोर एरिया रेस्यो
- अधिकतम उचाई ६ मि.
- क्यानोपि अनुमति दिन सकिने । ग्राउण्ड कभरेज बराबर सेटबैक रेखा भित्रको बराबर सम्म
- अगाडिको सेट ब्याक न्यूनतम ६ मि.
- सम्बन्धित निकायबाट (उद्योग मन्त्रालय, आयल निगम, सडक विभाग आदि) बाट स्विकृत भएको हुनुपर्ने ।

३४.८ होटेल :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ४० प्रतिशत,
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.५
- पहुँचमार्गको चौडाई न्यूनतम १२ मि.
- बेसमेन्ट यदि पार्किङ्ग सेवाहरूमा उपयोग भएको भए फ्लोर एरिया रेस्योमा समावेश गर्न नपर्ने

३४.९ औद्योगिक क्षेत्र :

- समूह उद्योग र सेवा केन्द्र न्यूनतम प्लट साइज २००० ब.मि.
- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ३० प्रतिशत ।
- पहुँच मार्गको चौडाई न्यूनतम १२ मि.
- बेसमेन्ट यदि पार्किङ्ग सेवाहरूमा उपयोग भएको भए फ्लोर एरिया रेस्यो मा समावेश गर्न नपर्ने ।

३५. बस टर्मिनल :

- जमिन तल्ला ५ प्रतिशत (यात्रीको सुविधाको लागि र टिकट काउन्टर तथा कार्यालय
- पहिल्लो तथा दोश्रो तल्लाको ठाउँ हुलाक, प्रहरी चौकी तथा अन्य अत्यावश्यक सेवाहरू
- कभरेज र फ्लोर एरिया रेस्योमा बेसलाईन विसौनीहरू समावेश हुने छैन ।

३६. सरकारी कार्यालयहरू, एकीकृत कार्यालय कम्प्लेक्स :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ५० प्रतिशत,
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.०५
- एकीकृत कार्यालय कम्प्लेक्समा केन्द्रिय सरकारी कार्यालय स्थानीय सरकारी कार्यालय, सार्वजनिक जिम्मेवारीका कार्यालयहरू तथा अदालतहरू समावेश हुनेछ ।

३०. स्वास्थ्य संस्थाहरू :

स्वास्थ्य संस्थाहरूका हकमा नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको “निजी तथा गैर सरकारी स्वास्थ्य संस्था स्थापना संचालन नीति, मापदण्ड एवं पूर्वाधार निर्देशिका” अनुसार हुनेछ । उक्त निर्देशिकामा उल्लेख नभएका विषयहरूका हकमा तल लेखिएको मापदण्ड अनुसार गर्नुपर्ने छ ।

३०.१ अस्पताल :

- न्यूनतम प्लट साइज ३००० ब.मि.,
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.२५,
- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ३५ प्रतिशत,
- स्वास्थ्य सुविधाहरूको लागि नर्सहरूमा अत्यावश्यक कर्मचारीहरूको लागि आवासको लागि प्रयोगमा ल्याईने क्षेत्र दिइएको छ । त्यस्तो क्षेत्रमा समूह आवासको लागि तोकिएको विनियम लागु हुनेछ ।
- जमिन तल्ला मुनि बेशमेन्ट र ग्राउण्ड कभरेजका विस्तारलाई अनुमति दिइने छ र यसलाई पार्किङ्ग तथा सेवाहरूको लागि प्रयोग गरिन्छ भने फ्लोर एरिया रेस्यो भित्र गणना गरिदैन ।

३०.२ स्वास्थ्य केन्द्र/नर्सिङ्ग होम:

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ३५ प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो २.०
- बेशमेन्ट अस्पतालमा जस्तै हुनेछ ।

३१. शैक्षिक संस्थाहरू :

शैक्षिक संस्थाहरूका हकमा नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको तत् सम्बन्धी नियमावली अनुसार हुनेछ । त्यस्ता नियमावलीमा उल्लेख नभएका विषयहरूका हकमा तल लेखिएको मापदण्ड अनुसार गर्नुपर्नेछ ।

३८.१ नर्सरी विद्यालय, प्राथमिक विद्यालय तथा उच्च माध्यामिक विद्यालय

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ४० प्रतिशत
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.२५
- वेशमेन्ट जमिन तल्लाको मुनी र ग्राउण्ड कभरेजको अधिकतम सिमा सम्म र निर्माण गरिएमा फ्लोर एरिया रेस्योमा गणना गरिनेछ ।

३८.२ महाविद्यालय :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ३० प्रतिशत,
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.२५
- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज र फ्लोर एरिया रेस्यो भवनको लागि छुट्याइएको क्षेत्रफलको आधारमा मात्र गणना गरिने छ ।
- उल्लेखित कम्प्लेक्सहरूमा प्लटको कूल क्षेत्रफल तल दिइए अनुसार बाडफाड गरिने छ :
 - (क) विद्यालय/महाविद्यालय भवन क्षेत्रफल ,
 - (ख) खेल मैदान क्षेत्र,
 - (ग) पार्किङ्ग क्षेत्र
 - (घ) आवासीय तथा छात्रावास क्षेत्र

३८.३ शैक्षिक तथा अनुसन्धान केन्द्र:

- ५ हेक्टर वा सो भन्दा बढी क्षेत्रफल भएका ठूला क्याम्पसहरू: यी विनियमहरू अन्तर्गत विश्वविद्यालयहरू, इन्जिनियरीङ्ग तथा मेडिकल महाविद्यालयहरू र अन्य शैक्षिक तथा अनुसन्धान केन्द्रहरू समेत पर्दछन् । क्याम्पसलाई तीन भागमा विभाजित गरी तल लेखिए अनुसार विनियमहरू लागू गरिनेछ ।
- प्रशासन सहित शैक्षिक - कूल जग्गाको क्षेत्रफलको ४५ प्रतिशत, अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ३० प्रतिशत, अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.२५ ।
 - जमिन तल्ला मुनि वेशमेन्ट र ग्राउण्ड कभरेजको विस्तारलाई अनुमति दिइनेछ र यसलाई पार्किङ्ग तथा सेवाहरूको लागि प्रयोग गरेमा भने फ्लोर एरिया रेस्यो भित्र गणना गरिंदैन ।

- आवासीय क्षेत्र (कूल जग्गाको ३० प्रतिशत क्षेत्रफल) : समूह आवासको लागि व्यवस्था गरिए अनुसारको सब डिभिजन विनियमहरू यहाँ पनि लागू हुनेछ ।
- खेलकुद तथा सास्कृतिक क्रियाकलापहरू (कूल जग्गाको २५ प्रतिशत): अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज २० प्रतिशत अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो ०.५
- पार्कहरू तथा ल्याण्डस्केप (कूल जग्गाको १५ प्रतिशत क्षेत्रफल): उपयुक्त ल्याण्डस्केप योजना यस क्षेत्रको लागि तयार पार्नु पर्ने हुन्छ ।
- पहुँच मार्ग न्यूनतम २० मी. ।

३८ अडिटोरियम/सामुदायिक हल :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ३५ प्रतिशत,
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.०
- पहुँच मार्ग न्यूनतम २० मी.

४० धार्मिक स्थलहरू :

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ४० प्रतिशत,
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.०
- जमिन तल्ला मुनि बेशमेन्ट र ग्राउण्ड कभरेजको विस्तारलाई अनुमति दिइनेछ र यसलाई पार्किङ्ग तथा सेवाहरूको लागि प्रयोग गरिएमा फ्लोर एरिया रेस्यो भित्र गणना गरिदैन ।

४१ सुरक्षा सम्बन्धी सेवाहरू

४१.१ प्रहरी चौकी:

- अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ५० प्रतिशत,
- अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.२५ ।
- पहुँच मार्ग न्यूनतम १२ मि.

४१.२ सुरक्षाका दृष्टिकोणले संवेदनशील क्षेत्रहरू :

निम्न क्षेत्रहरूलाई सुरक्षाका दृष्टिकोणले संवेदनशील क्षेत्रको रूपमा राख्न सकिन्छ ।

- (क) सुरक्षा सम्बन्धी सरकारी निकायहरू जस्तै नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी आदि
- (ख) प्रमुख राजनैतिक पदाधिकारी, संवैधानिक निकायका पदाधिकारी, सरकारले तोकेका अन्य विशिष्ट महानुभावहरूको आवास क्षेत्र
- (ग) प्रमुख प्रशासनिक सरकारी कार्यालयहरू जस्तै जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अदालतहरू, कारागारहरू तथा अन्य सरकारी निकायहरू
- (घ) खानेपानीको भण्डारण वा मुहानको क्षेत्र, विद्युत उत्पादन गृह, दूरसंचारको प्रसारण टावर, पेट्रोलियम पदार्थ भण्डारण स्थल आदि
- (ङ) नेपाल सरकारले तोकेका अन्य संवेदनशील क्षेत्रहरू

४२ सार्वजनिक तथा अर्ध सार्वजनिक क्षेत्रहरू :

विशेष विनियमहरू नभएका क्षेत्रहरूको लागि सामान्यतः अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज ३५ प्रतिशत अधिकतम फ्लोर एरिया रेस्यो १.० ।

तालिका-१

आवासीय क्षेत्रको अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज र एफ.ए.आर

भवनको किसिम	जग्गाको क्षेत्रफल	अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज	अधिकतम एफ.ए.आर
आवासीय भवन	२५० वर्ग मिटरसम्म	७० प्रतिशत	२.५
आवासीय भवन	२५० वर्ग मिटर भन्दा बढी	६० प्रतिशत	२.५
न्यापारिक तथा आवासीय भवन	२५० वर्ग मिटरसम्म	६० प्रतिशत	२.५
न्यापारिक तथा आवासीय भवन	२५० वर्ग मिटर भन्दा बढी	५० प्रतिशत	२.५
स्कूल क्याम्पस		४० प्रतिशत	१.२५

खण्ड: २) तिनाउ गाउँपालिका, मिति: २०७७/१२/११

भवनको किसिम	जग्गाको क्षेत्रफल	अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज	अधिकतम एफ.ए.आर
पोलीक्लिनिक, नर्सिङ्ग होम		३५ प्रतिशत	१.२५
छात्रावास		५० प्रतिशत	२.०

तालिका-२

आवासीय तथा न्यापारिक क्षेत्रको अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज र
एफ.ए.आर

भवनको किसिम	जग्गाको क्षेत्रफल	अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज	अधिकतम एफ.ए.आर
न्यापारिक तथा आवासीय भवन	२५० वर्ग मिटर सम्म	६० प्रतिशत	३
न्यापारिक तथा आवासीय भवन	२५० वर्ग मिटर भन्दा बढी	५० प्रतिशत	३
सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालय		५० प्रतिशत	२
सिनेमा हल, थिएटर, सभागृह		३५ प्रतिशत	१
न्यापारिक कम्प्लेक्स, सुपर मार्केट		४० प्रतिशत	२
होटेल, लज तथा पाहुना घर		४० प्रतिशत	१.५
धर्मशाला तथा रात्रि बास		४० प्रतिशत	१.५
न्यापारिक/न्यावसायिक/गोदामघर	२५० वर्ग मिटर सम्म	६० प्रतिशत	३
न्यापारिक/न्यावसायिक/गोदामघर	२५० वर्ग मिटर भन्दा बढी	५० प्रतिशत	२

तालिका-३
संस्थागत क्षेत्रको अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज र एफ.ए.आर

भवनको किसिम	जग्गाको क्षेत्रफल	अधिकतम ग्राउण्ड कभरेज	अधिकतम एफ.ए.आर
आवासिय भवन	२५० वर्ग मिटर सम्म	७० प्रतिशत	२.५
आवासिय भवन	२५० वर्ग मिटर भन्दा बढी	६० प्रतिशत	२.५
आवासिय तथा न्यापारिक भवन	२५० वर्ग मिटर सम्म	६० प्रतिशत	२.५
आवासिय तथा न्यापारिक भवन	२५० वर्ग मिटर भन्दा बढी	५० प्रतिशत	२.५
संस्थागत/सरकारी भवन		५० प्रतिशत	२
अस्पताल		३५ प्रतिशत	१.२५
स्वास्थ्य केन्द्र, नर्सिङ्ग होम		३५ प्रतिशत	२
शैक्षिक संस्था (प्रा.वि./मा.वि./उच्च मा.वि.)		४० प्रतिशत	१.२५
क्याम्पस/महाविद्यालय		३० प्रतिशत	१.२५
अनुसन्धान केन्द्र		३० प्रतिशत	१.२५
प्रहरी चौकी/सामुदायिक केन्द्र		५० प्रतिशत	१.२५
अडिटोरियम/सामुदायिक हल		३५ प्रतिशत	१

४३ लागू गर्न सकिने व्यवस्था:

४३.१ लागू गर्न सकिने :

सम्पदा स्थलहरूको संरचना तथा सम्बर्द्धनमा ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वका भवनहरू, कलाकृतिहरू, स्ट्रक्चरहरू, सुन्दरता, वास्तुकला, सांस्कृतिक वा वातावरणीय रूपमा महत्वपूर्ण प्रकृति (सम्पदा भवनहरू तथा सम्पदा स्थलहरू) वातावरणीय महत्वको प्राकृतिक स्वरूप भएका क्षेत्रहरू र सुन्दर दृष्य भएका ठाउँहरू समावेश हुने छन् ।

यो विनियम तल दिइएका सम्पदा स्थलहरूमा लागू हुनेछ :

- ऐतिहासिक वास्तुकला, सुन्दर, सांस्कृतिक वा वातावरणीय वा पुरातात्विक महत्वका भवनहरू, कलाकृतिहरू, स्ट्रक्चरहरू, सडकहरू भएका स्थलहरू (यसपछि सूचीकृत सम्पदा भवनहरू/सूचीकृत सम्पदा स्थलहरू भनी सम्बोधन गरिने) ।
- पवित्र चिहानहरू, पर्वतहरू, जलकुण्ड (यसको वरपरको क्षेत्र समेत), खुल्ला क्षेत्रहरू, वन क्षेत्र आदि जस्ता (यसपछि सूचीकृत प्राकृतिक विशेषता भएका स्थलहरू भनी सम्बोधन गरिने सबै स्थानहरू) उपर्युक्त क्षेत्रहरू सरकारले जारी गर्ने सूचनामा सूचीकृत गरिने वा नगर विकास समिति/प्राधिकरण/नगरपालिका योजनामा पहिचान गरिने छ ।

४४ सम्पदा भवनहरूमा धनीहरूको जवाफदेहीता :

सम्पदा भवनहरू र सम्पदा स्थलहरू वा सम्पदा मार्गहरूमा रहेका भवनहरूका नियमित मर्मत संभार गर्नु सम्बन्धित जग्गा धनीहरूको कर्तव्य हुनेछ । सरकार वा गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेका भवनहरू बाहेक अन्य भवनहरूको मर्मत संभारको कार्यमा गा.पा.को जवाफदेहीता हुने छैन ।

४५ विकास/पुनर्विकास/मर्मत आदि कार्यमा रोक :

- (क) गा.पा.को पूर्व स्वीकृति बेगर उपर्युक्त सूचीकृत भवनहरू वा सूचीकृत स्थलहरू वा प्राकृतिक क्षेत्रमा भवनको रंगरोगन, विशेष स्वरूपमा फेरबदल गर्ने वा प्लास्टर गर्ने वा कुनै भागलाई भत्काउने कार्य गर्न दिइने छैन । यस्ता अनुमतिहरू प्रदान गर्दा सम्बन्धित निकायले सरकारले गठन गरेको सम्पदा सम्बर्द्धन समिति वा पुरातत्व विभागको राय सुभावाव लिनुपर्नेछ । र सो समिति वा विभागले दिएको सल्लाह अनुसार कार्य गर्नुपर्नेछ ।
- (ख) सूचीकृत भवनहरू (सूचीकृत मार्ग वा स्थलमा रहेको) वा सूचीकृत प्राकृतिक स्वरूप वा सूचीकृत प्राकृतिक स्वरूप भएका

क्षेत्रहरूको सीमानामा फेरवदल गर्दा भत्काउन वा फेरवदल/थप गर्न अनुमति दिनु भन्दा अगाडि जन साधारणबाट असहमति वा सुभावाहरू आह्वान गरिनु पर्दछ र सम्पदा सम्बर्द्धन समिति वा पुरातत्व विभागले त्यसमा ध्यान दिनु पर्नेछ ।

- (ग) विशेष अवस्थामा लिखित रूपमा कारण देखाई पुनर्विचारको लागि नपाले सम्पदा सम्बर्द्धन समिति वा पुरातत्व विभागमा लेखि पठाउन सक्ने छ। यस्ता पुनःविचार प्राप्त भएपछि सम्पदा सम्बर्द्धन समिति वा पुरातत्व विभागको निर्णय अन्तिम तथा बाध्यात्मक हुनेछ।

४६. सडक चौडाइ :

गाउँको योजना/जोनिङ्ग योजना/विकास योजना वा ले आउट योजना अन्तर्गतका विद्यमान सडकहरू चौडाई गर्ने कार्य गर्दा विद्यमान सम्पदा भवनहरू वा सूचीकृत प्राकृतिक स्वरूप भएको क्षेत्रहरूमा असर गर्न सक्ने भवनहरूका सम्बन्धमा विचार पुऱ्याइनेछ ।

४७. खोला/नदी कुलो, ताल किनारामा निर्माण गर्ने सम्बन्धमा :

आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र गा.पा.ले खोला, नदी र ताल आदिको किसिम छुट्टयाई निर्माण सम्बन्धी प्रावधान राखिनेछ । सामान्यतया खोला, नदी, ताल, कुलो आदिसंग जोडिएको जग्गामा निर्माण कार्यको अनुमति दिँदा निम्नानुसार गरिनेछ ।

- खोला/नदी किनाराबाट ३० मिटर छाडी भवन निर्माण कार्य गर्ने ।
 - ताल किनाराबाट २० मिटर छाडी भवन निर्माण कार्य गर्ने ।
 - २० फुट भन्दा माथिको कुलो/खोल्साको किनाराबाट ३ मिटर छाडी भवन निर्माण कार्य गर्ने ।
 - १० देखि २० फुट सम्मको कुलो/खोल्साको किनाराबाट १.५० मिटर छाडी भवन निर्माण कार्य गर्ने ।
 - १० फुट भन्दा कम कुलो/खोल्साको किनाराबाट १ मिटर छाडी भवन निर्माण कार्य गर्ने ।
- यसरी छाडिएको जग्गालाई हरियाली क्षेत्रको रूपमा विकास गर्नुपर्नेछ ।

४८. विद्युत प्रसारण लाईनको नजिकमा निर्माण गर्ने सम्बन्धमा :

विद्युत प्रसारण लाईनमा नजिकको तारदेखि भवन संरचना सम्म तपसिल बमोजिमको सेटब्याक दुरी कायम गरिनेछ ।

क) २२०V वा ४००V बितरण लाईनमा	- १.२५ मिटर
ख) ११ KV लाईनमा	- १.५ मिटर
ग) ३३ KV लाईनमा	- २.० मिटर
घ) ६६ KV लाईनमा	- ३.० मिटर
ङ) १३२ KV लाईनमा	- ५.० मिटर

४९. साइड मार्जिन राख्ने सम्बन्धमा :

छिमेकीको जग्गा वा अन्य सार्वजनिक जग्गा तर्फ भूयाल ढोका, भेन्टीलेटर लगायतका ओपनिङ्ग राख्न चाहेमा न्युनतम ३ फिट साइड मार्जिन अनिवार्य राख्नुपर्नेछ ।

५०. अग्नी सुरक्षा सम्बन्धि प्रावधानहरू

५०.१ वायरा (स्कोप)

यस भागमा बहु तल्ले भवनहरू (अग्ला भवनहरू) १५ मि. वा सो भन्दा बढी उचाई भएका भवनहरू र तल दिईएका जस्ता ठूलो समूह जम्मा हुने स्थानहरूलाई आगलागीबाट बचाउन केही प्रावधान समावेश गरिएको छ ।

- सभा भवन, संस्थागत भवन, शैक्षिक भवन (दुई तल्ला भन्दा बढी र १००० व.मि. भन्दा बढी निर्मित क्षेत्र भएको)
- न्यावसयिक उपयोग (प्लटको क्षेत्रफल ५०० व.मि. भन्दा बढी भएको)
- व्यापारीक (कूल ढाकेको क्षेत्रफल ७५० व.मि. भन्दा बढी भएको)
- होटेल
- अस्पताल तथा नर्सिङ्ग होमहरू
- जमिन मुनिका भवनहरू
- औद्योगिक भण्डारण
- बैठक/पार्टी पैलेस/हलहरू
- खतरापूर्ण उपयोगहरू

५०.२ अनुमति लिने कार्य विधि :

- (क) सम्बन्धित डिभिजन कार्यालयको प्रमुखले मापदण्ड/भवन संहिता अनुसार पेश भएका योजनाहरू अग्नी सुरक्षाका प्रावधानहरू र आगलागीबाट बच्ने उपायहरू अनुसार भए नभएको सुनिश्चित गर्ने छ । यस्ता योजनाहरूको परीक्षण गरिने छ र नियम पूर्वक हस्ताक्षर गरी योजनाहरूको २ प्रति कार्यान्वयनका लागि भवन निर्माणको अनुमति दिने प्राधिकरण/ गाउँपालिकामा पठाउनेछ ।
- (ख) स्वीकृत भए अनुसार अग्नी प्रतिरोधक संयन्त्र स्थापना भए पछि र इजाजत प्राप्त अग्नी परामर्श दाता/आर्किटेक्टबाट नियमानुसार परीक्षण तथा प्रमाणित भई सके पछि भवनको धनी/ निर्माण कर्ताले नगरपालिकामा आवश्यक सबै प्रमाण तथा स्वीकृति पत्र पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (ग) उक्त अनुरोध प्राप्त भएपछि न.पा.को अधिकृतले पूर्ण रूपले अग्नी सुरक्षा उपायहरू कार्यान्वयन गरी सकेको भए साइट निरीक्षण गरी अग्नी सुरक्षा प्रमाणपत्र जारी गर्नेछ ।
- (घ) निरीक्षणको दौरानमा कुनै कमि भेट्टाइएमा नगरपालिकाले सुधारको लागि जानकारी गराउनेछ र सो अनुसार सम्बन्धित घरधनी/निर्माणकर्ताले गर्नुपर्ने छ ।

५०.३ अग्नी सुरक्षा प्रमाणपत्रको नविकरण :

अग्नी परामर्श दाता/इन्जिनियर/आर्किटेक्टले दिएको रिपोर्टको आधारमा गाउँपालिकाको अधिकृतले वार्षिक रूपमा तल दिइएका भवनहरूको सन्दर्भमा अग्नी सुरक्षा प्रमाणपत्रलाई नविकरण गर्नेछ ।

- (क) सार्वजनिक मनोरञ्जन तथा सभागृहहरू
- (ख) अस्पतालहरू, नर्सिङ होम आदि
- (ग) होटेलहरू, पार्टी पैलेस आदि
- (घ) जमिन मुनिका बजार तथा ब्यापारिक केन्द्र

५०.४ शुल्क :

अग्ला भवनहरूमा अग्नी प्रतिरोधक सेवालाई सञ्चालन गर्न आवश्यक अग्नी प्रतिरोधक सुविधाहरू बढाउन निवेदकहरूले अग्नी सुरक्षा प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न आवश्यक प्रमाणपत्रहरू र योजनाहरूको सेटको साथै गा.पा.लाई तिर्नुपर्ने शुल्क गा.पाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

५०.५ विविध :

यी मापदण्डहरू र नेपालको राष्ट्रिय भवन संहितामा व्यवस्था भएका प्रावधानहरूको अतिरिक्त उपयोग, उचाइ, नयाँ विकासको कारणबाट सृजना भएको विशेष आगलागी खतराको आधारमा अग्नी सुरक्षाको दृष्टिकोणले भवनमा उपयुक्त व्यवस्थाहरू गर्न अनुमती दिन सकिने छ ।

५०.६ पहुँचको माध्यम :

अन्य कुनै भवनको पहुँचको माध्यमलाई वञ्चित गर्ने गरी कुनै पनि भवन निर्माण गर्न दिइने छैन ।

५०.६.१ भवन निर्माण गर्ने प्रत्येक ब्यक्तिले कुनै पनि बेला पहुँचको माध्यमको रूपमा छुट्याइएको क्षेत्रमा अतिक्रमण हुने गरी कुनै भवन निर्माण गर्न गराउन वा पुनः निर्माण गर्न दिइने छैन ।

५.६.२ संयुक्त आवास/बहु तल्ले (५ तल्ला भन्दा अग्लो) भवनहरूका लागि तल दिइएका प्रावधानहरू र पहुँचको माध्यम लागू हुनेछ ।

(क) भवन तिर फर्केको मुख्य सडकको चौडाई १२ मि. भन्दा कम हुने छैन ।

(ख) पहुँच मार्गमा कुनै घुमाउरो भएमा दमकलहरू फर्कन सक्ने गरी पर्याप्त चौडाई हुनुपर्नेछ । टर्निङ सर्कल ६ मि. रेडियस भन्दा कमको हुने छैन ।

- ग) गा.पा.को अधिकृतको सल्लाहमा भवन भित्र जाने पहुँच र भवनको चारै तर्फ ६ मि. चौडाई सम्मको खुल्ला क्षेत्रहरू हुने गरी ले आउटको डिजाइन गरिने छ । दमकलको बोम् लिन सकिने गरी पहुँच तथा खुल्ला क्षेत्रहरूको जमिन कडा सतहको हुनेछ । उपयुक्त खुल्ला क्षेत्र कुनै अडचन नभएको हुनुको साथै गाडि चलाउन सक्ने हुनु पर्नेछ ।
- (घ) दमकलको सहज पहुँच हुने गरी भवन क्षेत्रको मुख्य प्रवेश द्वार पर्याप्त चौडाईको हुनु पर्नेछ । चौडाइ कुनै हालतमा पनि ५ मि. भन्दा कमको हुने छैन । प्रवेश द्वार प्लटभित्रको बाहिरी पहुँचमार्ग दमकलहरू आउन जमिनमा बाधा नहुने गरी भवन क्षेत्रको कम्पाउण्ड भित्रै फर्काइ राख्न मिल्ने हुनु पर्नेछ । मुख्य प्रवेश द्वारमा आर्च वे राखिएको भए सो को उचाई ५ मि. भन्दा कम हुने छैन ।
- (ङ) एउटै योजना क्षेत्रमा निर्माण हुने बहु तल्ले समुह आवास आयोजनाहरूको लागि पहुँच मार्ग २० मि. वा स्थानीय एरीया प्लान/विकास यो जनामा न्यवस्था भए अनुसार हुनेछ । छुट्टाछुट्टै भवनहरू बीचको ठाउँ घटीमा ६ मि. चौडाईको हुनेछ ।

५०.६.३ भवन वरिपरीको बाहिरी खुल्ला क्षेत्र सम्बन्धी प्रावधानहरू :

- (क) तोकिएका भवनहरूको सेट ब्याकहरू लोकल एरीया प्लान, भू-उपयोग योजना, ले-आउट योजना, सामान्य विकास योजनामा न्यवस्था भए अनुसार हुनेछ ।
- (ख) संयुक्त आवास/बहु तल्ले अग्ला भवनका लागि तालिका लेखिए अनुसार खुल्ला क्षेत्र राख्दा उपयुक्त हुन्छ ।

तालिका : भवन बरिपरिको बाहिरी खुल्ला क्षेत्रहरू
सम्बन्धी प्रावधानहरू

१. १७ मिटरसम्म तोकिएको न्युनतम सेट ब्याक अनुसार	
२. १८-३३	६ मिटर
३. ३३-५५	१० मिटर
४. ५५ भन्दा बढी	१५ मिटर

५०.७ विकास सम्बन्धी आवश्यकताहरू

निम्न लिखित सामान्य आवश्यकताहरू कुनै पनि निकासको लागि लागू हुनेछ :

- (क) आगलागी वा अन्य आकस्मिक अवस्था आइपरेमा भवन भित्रका ब्यक्तिहरूलाई सुरक्षित रूपमा बाहिर ल्याउन मिल्ने गरी प्रत्येक भवनमा निकासको ब्यवस्था गरिएको हुनु पर्दछ ।
- (ख) प्रत्येक भवनमा निकासको ब्यवस्था यस मापदण्ड अनुसार गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) सबै निकासहरू बाधा अड्चनबाट मुक्त हुनु पर्दछ ।
- (घ) न्युनतम आवश्यकता भन्दा कम हुने गरी निकासहरूको संख्या चौडाई आदिमा कमी आउने गरी कुनै पनि भवनमा परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।
- (ङ) निकासहरू राम्ररी प्रष्ट देखिने हुनु पर्दछ र त्यहासम्म पुग्ने मार्गहरू उपयुक्त चिन्हहरू राखि प्रष्ट रूपमा देखाइएको हुनु पर्नेछ ।
- (च) सबै निकास पुग्ने बाटोहरू राम्ररी उज्यालो पारिएको हुनु पर्नेछ ।
- (छ) आगलागी प्रतिरोधक औजारहरू निकास संगै राखिएको भए सहि ठाउमा राख्नुको साथै प्रष्ट रूपमा देखिने गरी राख्नु पर्नेछ र तिनले निकास मार्गमा अवरोध पुर्‍याउन दिनु हुदैन । निकास मार्गको दुवै तर्फबाट यिनको अवस्थिति प्रष्ट रूपले देखिने हुनु पर्दछ ।

- (ज) आवश्यकता भए अनुसार तत्काल भवन भित्र बस्नेहरूलाई भवन खाली गराउन बबिच संयन्त्रहरू जडान गरिनेछ ।
- (झ) घर कम्पाउण्ड बाहिर वा सडकसम्म पुग्न निर्वाध रूपमा निकास हुनु पर्नेछ ।

५०.८ निकासको प्रकारहरू :

- (क) निकासहरू तेर्सो वा ठाडो प्रकारको हुनेछ । निकास भित्री भन्ड्याङ्ग, बाहिरी भन्ड्याङ्ग, राम्प बरण्डा वा टेरेस पुग्न सक्ने ढोकाको बाटो, करीडर आदि हुन सक्छ । सडक वा भवनको छानासम्म पहुँच भएको निकासमा त्यही सरहको अर्को जोडिएको भवन सम्म पुग्ने तेर्सो निकास पनि समावेश हुनसक्छ ।
- (ख) लीफ्ट, एस्कालिटर र घुम्ने ढोकाहरूलाई निकास मान्न सकिने छैन ।
- नोट : आपतकालीन निकास सम्बन्धी अन्य न्यवस्थाहरू राष्ट्रिय भवन संहितामा उल्लेख गरिए अनुसार हुनेछ ।

५०.९ जमिन मुनिको तल्ला (बेसमेन्ट) :

भू-उपयोग योजना/जोनिङ्ग योजना अन्तर्गत तोकिएका भू-उपयोग तथा अन्य प्रावधानहरू अनुसार गा.पा.ले वेशमेन्ट निर्माणको लागि अनुमति दिन सक्नेछ । वेशमेन्टको लागि निम्न आवश्यकताहरू हुनेछन् :

- (क) प्रत्येक वेशमेन्ट सबै भागमा भुईँदेखि सिलिङ्गसम्म २.५ मि. भन्दा कम उचाई को वा ४.५ मि. भन्दा बढी उचाईको हुने छैन ।
- (ख) पर्याप्त भेन्टिलेसनको न्यवस्था वेशमेन्टमा गरिनेछ । भवन मापदण्ड अनुसार खास उपयोगको लागि आवश्यक पर्ने मापदण्ड वेशमेन्टको लागि पनि लागू हुनेछ । कुनै कमि भएमा ब्लोअर, एक्भस्ट पंखा (५० वर्ग.मि. को लागि एउटाको दरले), एयर कण्डिसनिङ्ग सिस्टम आदिवाट सो कमि पूर्ति गर्न सकिने छ ।

- (ग) सतह ढल वेशमेन्ट भित्र नछिरोस् भन्नाको लागि आवश्यक व्यवस्थाहरू गरिने छ । यस प्रयोजनका लागि पानी बाहिर फ्याक्ने पम्प (डिवाटरीड पम्प) को व्यवस्था गरिनेछ ।
- (घ) वेशमेन्टको गारोहरू र भूईहरू पानी नपस्ने हुनुपर्दछ । यीनको डिजाइनमा बरीपरिको माटो तथा Moisture को असरलाई समावेश गरिएको हुन्छ र पर्याप्त ड्याम्प प्रुफिडको व्यवस्था गरिएको हुन्छ ।
- (ङ) वेशमेन्ट सम्मको पहुँच भवनमा पहुँच दिने बैकल्पिक भन्ड्याङ्गवाट हुनेछ । सडकवाट सोभै प्रवेशको अनुमति दिइने छैन । वेशमेन्टको भन्ड्याङ्ग २ घन्टा भन्दा कम नहुने अग्नी प्रतिरोधक क्षमता भएको निर्माण प्रविधि प्रयोग गरी निर्माण गरिने छ ।
- (च) संगैको सम्पत्तिमा जोडिएको छुट्टै प्लटमा निम्न लिखित शर्तहरूमा वेशमेन्टको अनुमति दिइनेछ :
१. घरधनीले गाउँपालिकालाई संगैको सम्पत्तिमा निजबाट भएको कुनै पनि क्षतिबारे जानकारी दिनु पर्नेछ ।
 २. वेशमेन्टको कुनै भाग भवन रेखाको बाहिर परेको छ भने त्यो जमिन संगै गिकज भएको हुनु पर्दछ ।
- (ज) वेशमेन्टको पार्टीसनलाई अनुमति दिइएको भए कुनै पनि भाग ५० व.मि.भन्दा कमको हुनेछैन र प्रत्येक भागमा भेन्टिलेसन सम्बन्धि मापदण्ड पालना भएको हुनुपर्नेछ । साथै अग्नी प्रतिरोधकको नर्मसहरू पनि लागू हुनेछ ।

५०.१० हेलीप्याडको व्यवस्था:

५० मि.वा सो भन्दा माथिका अग्ला घरहरूमा हेलीप्याडको व्यवस्था हुनुपर्नेछ । यस सम्बन्धी स्विकृतीको कार्य नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको सिफारिसमा गाउँपालिकाबाट हुनेछ ।

५०.११ सर्भिस डकट/रिफ्यूज सुट

- (क) सर्भिस डकटहरू २ घण्टा अग्नी प्रतिरोधक क्षमता भएको गारो तथा ढोकाको घेरिएको हुनु पर्दछ । यदि डकटहरू १० व.मि. भन्दा ठूला छन भने भूईले तिनलाई सिल गर्नुपर्नेछ

तर पाइपहरू छिराउन उपयुक्त ओपनिङ अर्थात खुला स्थानहरू राखिएको हुनु पर्नेछ । खालि ठाउँहरू सबै सिल हुनु पर्दछ ।

- (ख) रिफ्रिज सुट २ घण्टा भन्दा बढि अग्नी प्रतिरोधक क्षमता भएको आगोले नखाने सामग्रीबाट बनेको हुनु पर्नेछ । सुटहरू निकासबाट सकेसम्म टाढा राखिनु पर्दछ ।
- (ग) तिनीहरूलाई भन्याङ्गको गारो र एयर कन्डिसनीङ आदिमा राखिने छैन ।

५०.१२ विद्युतीय सेवा सम्बन्धी प्रावधानहरू :

- (क) विद्युत वितरण क्याबलहरू/वायरीङ्ग छुट्टै डकटमा राखिएको हुनु पर्दछ । डकटको क्षेत्र अग्नी प्रतिरोधक क्षमता भएको आगोले नखाने सामग्रीबाट प्रत्येक तल्लामा सिल गरिएको हुनु पर्दछ ।
- (ख) पानीको मेनलाईन, टेलिफोन तारहरू, इन्टरकम लाईनहरू, ग्याँस पाइपहरू तथा अन्य सेवाका लाईनहरू विद्युत तारको डकटमा राखिने छैन ।
- (ग) शाफ्टहरू फलस सिलिङ भएर जाने मध्यम तथा न्यून भोल्टेजको वायरीङ्गहरूलाई मेटल कन्ड्युट वाट लगिने छ । फलस सिलिङ्ग माथि विद्युत वा अन्य सेवाको लागि गरिने कुनै पनि २३० भोल्टेज वायरीङ्गको ६६० भोल्टेज ग्रेड इन्सुलेसन हुनु पर्नेछ । आफ्नो सस्पेन्सनको लागि प्रयोग गरिने सबै फिक्स्चर सहीतको फलस सिलिङ्ग आगो नलाग्ने सामग्रीबाट बनेको हुनु पर्दछ ।
- (घ) विद्युतीय सर्क्यूटहरूमा एम.सि.बी.को व्यवस्था गरिने छ ।

५०.१२.१ भन्याङ्ग र करिडरका बत्तीहरू: भन्याङ्ग र करिडरका बत्तीहरूको लागि छुट्टै सर्क्यूटहरू हुनेछन् । कुनै पनि बखत आगो निभाउने स्टाफको सहज पहुँच हुने गरी जमिन तल्लाबाट एउटा स्वीच जडान गरी सञ्चालन गर्न सक्ने गरी यिनीहरूलाई छुट्टै जोडिनेछ । आपत परेको बेला फ्रिज राख्न नपर्ने गर्न मिनी सर्किट ब्रेकर

किसिमको हुनु पर्दछ । आपत्कालीन बत्तीहरू भन्दा र करिडरमा राखिने छ ।

(क) भन्दा तथा करिडर बत्तीहरूलाई विद्युत आपूर्तिको बैकल्पिक श्रोतसंग पनि जोडिएको हुनु पर्नेछ ।

(ख) एकै पटक २ वटा श्रोतमा जोड्न नदिन, भन्दा तथा करिडरमा जडान गरिएका बत्तीहरूहरू डबल थ्रो स्वीचहरू जडान गरी उपयुक्त व्यवस्था गरिनेछ । स्टयान्डबाई सप्लाई बन्द गर्न सेवा कक्षमा डबल थ्रो स्वीच राखिने छन् ।

५०.१३ एयर कण्डिसन :

(क) आगो र धुवा एउटा तल्लाबाट अन्य तल्ला वा बाहिरबाट कुनै मानिस बसेको भवन तथा स्ट्रक्चरमा फैलिने खतरालाई न्यून गर्न सकिने गरी ए.सी सिस्टम जडान तथा संभार गरिनु पर्द छ ।

(ख) एउटा तल्ला भन्दा बढी तल्लामा हावा सञ्चालन गर्ने ए.सी. सिस्टमहरू आगलागी भएमा स्वतः बन्द हुने गरि डिजाइन गरिएको र आगो वा धुवा फैलन नदिने ड्याम्परहरू राखिएको हुनु पर्दछ । यस्तो सिस्टममा आगलागी भएमा पंखाहरू स्वतः बन्द हुने कन्ट्रोलहरू राखिनु पर्दछ । यी पंखाहरू आगलागीबाट आउने धुवा फ्याक्नको लागि राखिएको भए चालु अवस्थामा रहन सक्ने छ ।

(ग) १००० व्यक्ति भन्दा बढी अटाउने ठूला सभाकक्षहरू, ठूला डिपार्टमेन्टल स्टोरहरू वा एउटै ब्लकमा १०० वटा भन्दा बढी कोठा भएका छात्रावासहरूका लागि व्यवस्था गरिने ए.सी सिस्टम धुवाको सञ्चारणलाई रोक्नको लागि प्रभावकारी बनाइनु पर्दछ । एयर फिल्टरहरूमा आगलागी भएमा वा अन्य कारणबाट आगलागी भएमा पंखाहरू र ड्याम्परहरूलाई नियन्त्रण गर्ने स्मोक सेन्सीटीभ डिभाइसलाई

क्रियाशील गर्न पर्याप्त ताप नभएता पनि यस्ता उपायहरूमा स्वीकृत प्रभावकारी स्मोक सेन्सीटीभ कन्ट्रोलहरू हुनु पर्नेछ ।

५०.१४ अग्नी प्रतिरोधक यन्त्र जडान सम्बन्धी

गा.पा.का अधिकृतले उल्लिखित जडानहरू आवश्यक ठाउँमा उपयोग अनुसारको उपयुक्त स्पेसिफिकेसन अनुसार अग्नी प्रतिरोधक यन्त्र जडानहरू राखिने छ । यस्ता यन्त्र फिक्सड कार्वनडाई अक्साइड/फोम वाटर स्प्रे एक्स्टिङ्ग्युसीङ्ग सिस्टम आदि जस्ता न्यवस्था भएको हुनेछन् ।

५०.१५ अग्नी सूचक यन्त्र

आवासीय भवनहरूको साथै १५ मि. वा सो भन्दा बढी उचाई भएको सबै भवनहरूमा अग्नी सूचक यन्त्र जडान गरिएको हुनु पर्दछ ।

(क) आवास इकाइहरू वा प्लान्टहरू भएको बोर्डिङ्ग छात्रावास जस्ता सबै आवासीय भवनहरूमा प्रत्येक तल्लामा एक वा बढी कल बक्सहरू राखी हातबाट बल्ने विद्युतीय अग्नी सूचक यन्त्र जडान भएको हुनेछ । २२.५ मि. भन्दा बढी हिडन नपर्ने गरी आ-आफ्ना तल्ला अनुसार कल बक्स राख्ने ठाउँ एकीन गरिनेछ ।

(ख) कल बक्सहरू कुनै चलने भाग भएको ब्रेक ग्लास टाइपबाट बनाइएको हुनेछ । कल बक्स सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले केही नगरी कुनै नियन्त्रण कक्षबाट स्वतः कल प्रसारण गर्न सक्नेछ ।

(ग) कुनै पनि कल बक्स क्रियाशील हुँदा तल्लामा रहेका सबैले सुनोस् भन्नाको लागि एक वा बढी साउन्डरहरूबाट आवाज आउने गरी कल बक्सहरू मिलाईएको हुनेछ ।

(घ) बहीर्गमनका बाटाहरूमा बाधा नहुने गरिनुको साथै दुवै दिशाबाट तिनीहरू राखिएको ठाउँ देखिने गरी कल बक्सहरू जडान गरिएको हुनेछ । कल बक्सको बेस भुईँ सतहबाट १.५ मि. उचाईको हुनेछ ।

(ड) माथि लेखिएका बाहेक सबै भवनहरूमा हातले सञ्चालन हुने विद्युतीय अग्नी सूचक यन्त्रको अतिरिक्त स्वचालित अग्नी सूचक यन्त्र पनि जडान गरिएको हुनेछ ।

पुनश्च: बजारमा धेरै प्रकारका फायर डिटेक्टरहरू उपलब्ध छन् । प्रत्येकको उपयोग सिमित छ । त्यसकारण खतराको प्रकार तथा भवनको स्ट्रक्चर हेरी उपयुक्त डिटेक्टरको छनोट गर्नुपर्नेछ ।

५०.१६ नियन्त्रण कक्ष :

विभिन्न तल्लाहरूबाट सन्देशहरू पाउन भवनको प्रवेश तल्लामा सबै तल्लाहरू र सबै सुविधाहरूको सञ्चार ब्यवस्था भएको नियन्त्रण कक्ष राखिने छ । यस कक्षमा फायर फाइटीङ औजारहरू र तिनका जडानहरू बारे विस्तृत जानकारीको साथै फ्लोर प्लानहरूको विस्तृत विवरणहरू राखिएको हुन्छ । सबै तल्लाहरूमा फायर डिटेक्सन र अलार्म सिस्टम संग जोडिएका सूचना बोर्डहरू माफर्त कुनै पनि तल्लामा भएको आगलागीको जानकारी थाहा पाउने सुविधा पनि नियन्त्रण कक्षमा नै राखिने छ । नियन्त्रण कक्षमा कार्यरत कर्मचारी सबै प्रकारका सेवाहरू, फायर फाइटीङ औजारहरू तथा जडानहरू प्रति जावाफवेही रहने छन् । तालिम प्राप्त फायर फाइटीङ कर्मचारीहरूबाट नियन्त्रण कक्ष २४ सै घण्टा सञ्चालन गरिएको हुन्छ ।

५०.१७ भवन निर्माणमा प्रयोग हुने सामग्री :

(क) पार्टिशन, गारो प्यानल, फल्स सिलिङ्ग आदिको लागि प्रज्वलन सामग्रीहरू प्रयोग गरिने छैन । आगो लागेमा टक्सीक ग्याँस/धुवा निकाल्ने कुनै पनि सामग्री पार्टिशन, गारो प्यानल, फल्स सिलिङ्गको लागि प्रयोग गरिने छैन । सम्पूर्ण फल्स सिलिङ्गमा फ्रेमवर्क धातुको हुनेछ र यसको लागि काठको प्रयोग गरिने छैन ।

(ख) स्ट्रक्चरको निर्माण सामग्रीहरू राष्ट्रिय भवन संहिता अनुसारको हुनेछ ।

न.वि.स./प्राधिकरण/गा.पा.ले निर्णय गरी आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र सडकको सीमाना (राइट अफ वे), भू उपयोग नक्सा, खोलानालाहरूको सीमाना आदि खुलाउने गरी अनुसूचीहरू संलग्न गर्नुपर्नेछ । यी अनुसूचीहरू यस मापदण्डको अभिन्न अंगको रूपमा रहनेछ ।

अनुसूची १ :- सडकको सीमाना

अनुसूची २ :- भू उपयोग नक्सा

अनुसूची ३ :- खोला, नालाहरूको सीमाना

अनुसूची ४ :- भवन डिजाइन सम्बन्धी विस्तृत नक्साहरू (भवनका विभिन्न स्थानहरू स्पष्ट खुलाउने गरी)

अनुसूची ५ :- सहर डिजाइन सम्बन्धी विस्तृत नक्साहरू (सहरी पूर्वाधारको विस्तृत विवरण खुलाउने गरी)

अनुसूची ६ :- सेट ब्याक, लाईट प्लेन र फ्लोर एरिया रेस्यो सम्बन्धी स्केच

(क) सेट ब्याक र लाईट प्लेन

(ख) फ्लोर एरिया रेस्यो (फार)

५१. घरनक्शा नियमित सम्बन्धि विशेष व्यवस्था

५१.१ घरनक्शा नियमित गर्दा तत्कालिन अवस्थामा तोकिएको सेटब्याकलाई आधार मानि वा सेटब्याक दुरी तोकनु भन्दा अगावै निर्माण भएको घरहरूलाई सेटब्याक दुरी नपुगेका कारण घरनक्शा नियमित गर्न अप्ठ्यारो पर्ने छैन ।

५१.२ घरनक्शा नियमित गर्नुपर्ने समयावधि: बिद्युत तथा पानी नजोडेका, घरकर नतिरेका, मिति २०७७/१२/०५ अगावै निर्माण सम्पन्न वा निर्माणाधिन रहेका घरहरू, पुरानो जग मात्र निर्माण भएका र घ बर्गका घरहरूको २०७८ आषाढ मसान्त भित्र नियमित गर्न निबेदन दिई सक्नुपर्नेछ । अन्यथा तत पश्चात् त्यस्ता घरहरूलाई नियमित प्रकृत्यामा लगिने छैन ।

- ५१.३ यस अधि धुरकर तिरीसकेका घरहरूलाई नियमित गर्दा २०७८ आषाढ मसान्तसम्म लाग्ने दस्तुरमा तोकिए बमोजिम छुट दिने, २०७८ आषाढ मसान्त सम्म जरिवाना नलिइने त्यस पछि तोकिएको जरिवाना सहित घरनक्शा नियमित प्रकृया जारी रहनेछ ।
- ५१.४ यस अधि साविक गा.वि.स वा गाउँपालिकामा घरनक्शा पासको लागि निवेदन दर्ता भएकाहरूलाई तत्कालिन अवस्थाको मापदण्ड पालना गरि स्वीकृत नक्शा बमोजिम नै स्ट्रक्चर निर्माण गरेमा बिना जरिवाना पानी, बिद्युत सिफारिस तथा नक्शा नियमित गरिनेछ । अन्यथा तोकिएको जरिवाना लिई पानी, बिद्युत सिफारिस तथा नक्शा नियमित गरिनेछ ।
- ५१.५ घरनक्शा नियमित गर्दा गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सडकहरूमा (पूर्व पश्चिम लोकमार्ग बाहेक) यदि घरको छज्जा वा पेटी मात्र हाल कायम भएको बाटोको क्षेत्राधिकार भित्र परेमा तथा त्यस्ता संरचनाको कारणले तत्काल सार्वजनिक आवागमनमा असर पर्ने देखिएमा उक्त छज्जा, पेटी गाउँपालिका वा सम्बन्धित निकायबाट भत्काउन आदेश दिएका बखत घरधनि आफैले भत्काउने कबुलियतनामा गरेमा मात्र घरनक्शा नियमित गरिनेछ । तर सडक क्षेत्राधिकार भित्र Structural component (Wall, Pillar etc) परेमा घरनक्शा नियमित गरिने छैन । तर तत्कालिन अवस्थामा साविक गा.वि.स वा गाउँपालिकाले कायम गरेको सडक मापदण्ड पालना गरि स्वीकृत नक्शा बमोजिम निर्माण भएका घरहरूको हकमा हाल कायम भएको सडक क्षेत्राधिकार भित्र परेका घर गाउँपालिका वा सम्बन्धित निकायबाट भत्काउन आदेश दिएका बखत घरधनि आफैले भत्काउने कबुलियतनामा गरेमा मात्र घरनक्शा नियमित गरिनेछ ।
- ५१.६ घरनक्शा नियमित गर्दा फििल्ड नक्शामा कायम रहेको सार्वजनिक क्षेत्र (कुलो, खोला, खोल्सा, बाटो जंगल आदी) रहेको क्षेत्र मिचेर बनाईएको घरको घरनक्शा नियमित गरिने छैन । तर त्यस्ता सार्वजनिक क्षेत्रको सट्टामा हाल प्रयोजन परिवर्तन गरि सार्वजनिक रूपमै प्रयोग गरिएको देखिएमा र गाउँपालिकाबाट अनुगमन गर्दा त्यस्ता क्षेत्रको तत्काल उपयोगिता नदेखिएमा घरनक्शा नियमित गर्न बाधा पर्ने छैन ।

५१.७ घरनक्शा नियमित गर्दा पूर्व पश्चिम लोकमार्ग मोहोडामा रहेका घरहरूको सडक क्षेत्राधिकार (केन्द्र रेखा देखि ८२ फिट) भित्र छज्जा(भत्राप), पेटी आदी परेमा उक्त घरहरूको नक्शा नियमित गरिने छैन । उक्त सडक क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने भाग भत्काई आएमा घरनक्शा नियमित गर्न सकिनेछ तर लोकमार्ग मोहोडामा अन्य क्षेत्रमा जस्तो कबुलियतनामा गरि नक्शा नियमित गर्न सकिने छैन ।

५१.८ पुरानो घरको घरनक्शा पेश गर्दा एक प्रति फोटो सहित पेश गर्नुपर्नेछ ।

५२. तला थप इजाजत सम्बन्धि व्यवस्था

५२.१ पुराना घरहरूको हकमा

क) ८"८८" पिलर भएका- यसअघि निर्माण सम्पन्न भई धुरीकर तिरी आएका, साबिक गा.बि.स वा गा.पा मा घरनक्शा दर्ता भएका वा नभएका घरहरूका लागि नेपाल इन्जिनियरिङ काउन्सिलमा दर्ता भएका सिभिल इन्जिनियरबाट सो भवन तला थप गर्न उपयुक्त छ भनि प्रमाणित गरेमा मात्रै हल्का छानो (जस्ता पाता आदीको) लागि १ तला थप गर्न अनुमति प्रदान गर्न सकिनेछ । तर प्लिनथ क्षेत्रफल १००० ब.फि भन्दा माथि भएमा पहिलो तलामा क्षेत्रफल घटाई ८८८ ब.फि भन्दा कम गर्नुपर्नेछ ।

ख) ८"८१२" पिलर भएका- यसअघि निर्माण सम्पन्न भई घरकर तिरी आएका, साबिक गा.बि.स वा गा.पा.मा घरनक्शा दर्ता भएका वा नभएका घरहरूका लागि नेपाल इन्जिनियरिङ काउन्सिलमा दर्ता भएका सिभिल इन्जिनियरबाट सो भवन तला थप गर्न उपयुक्त छ भनि प्रमाणित गरेमा मात्रै पहिलो तला RCC Slab र दोस्रो तला Light Weight Roof (जस्ता पाता आदीको) लागि १^{१/२} तला थप गर्न अनुमति प्रदान गर्न सकिनेछ । तर प्लिनथ क्षेत्रफल १००० ब.फि भन्दा माथि भएमा पहिलो तलामा क्षेत्रफल घटाई ८८८ ब.फि भन्दा कम र दोस्रो तलामा आधा भाग मात्र निर्माण गर्नुपर्नेछ ।

- ग) यदि माथि उल्लेखित बुँदा नं. क र ख को उल्लङ्घन गरि भवन निर्माण गरेमा घरनक्शा नियमित गरिने छैन। साथै त्यस्ता भवनहरूलाई नगरपालिकाले भत्काउन आदेश दिन सक्नेछ ।
- घ) पुराना घरहरूमा तला थप गर्दा हालको सडक अधिकार क्षेत्र र तोकिएको सेटब्याक मापदण्ड पूर्णरूपमा पालना गर्नुपर्नेछ । साथै Lintel band, sill band लगायतका सुरक्षीत प्रविधि अनिवार्य अपनाउनु पर्नेछ ।
- ङ) माथि जे लेखिएको भएतापनि पुरानो घरमा तला थप गर्दा परामर्षदाताको सिफारिसको साथसाथै पिलरमा छुड संख्या, साइज र अन्य Structural system हेरि सुरक्षीत घरमा मात्र तला थप गर्ने अनुमती प्रदान गर्न सकिनेछ । सो को लागि पुरानो घरको घरनक्शा पेश गर्दा नक्शा साथ एक प्रति फोटो सहित पेश गर्नुपर्नेछ ।

५३. पालना गर्नु पर्ने यो मापदण्डको सरकारी, गैरसरकारी, निजी क्षेत्र साथै सबै नागरिकले पालना गर्नु पर्ने कर्तव्य हुनेछ:

अनुसूची- १

(क) यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सडकहरूको मापदण्ड अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

राजमार्ग	सडक क्षेत्राधिकार (Right of Way)	सेटब्याक दूरी (SetBack)	कैफियत
सिद्धार्थ राजमार्ग	२५ मिटर	६ मिटर	

तिनाउ गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकमा लागु हुने Right of Way & Setback

वार्ड नं.	सडकको नाम (नाली सहित)	Right Of Way	Setback	कैफियत
१	खुर्साने - ओखलढुंगा - बुढीकोट	१५ मि.		मुख्य सडक
	रानीबगिया - भिगामारा - कचल	१५ मि.		मुख्य सडक
	ओखलढुंगा - अंकुशे	८ मि.		शाखा सडक
	कचल - मुर्थुमताल - ओखलढुंगा	८ मि.		
	खुर्साने - कचल	१५ मि.		मुख्य सडक
	भिगामारा - ठुलीउदाङ्ग	१५ मि.		मुख्य सडक
२	दोभान - नुवाकोट			
	दोभान - हरियालीगाँउ - भिगामारा	१० मि.		शाखा सडक
	दोभान - भ्याङ्गला - बगाहा - हरियालीगाँउ	१० मि.		शाखा सडक
	घोडेबास - माराबास - सुकेताल			शाखा सडक

खण्ड: २) तिनाउ गाउँपालिका, मिति: २०७७/१२/११

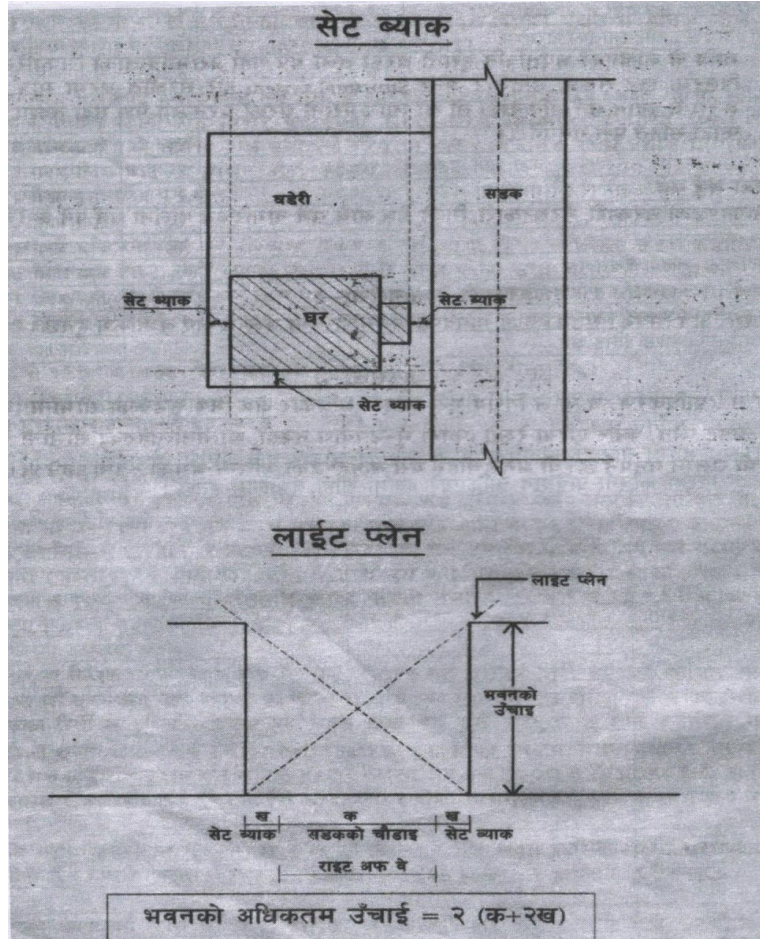
वार्ड नं.	सडकको नाम (नाली सहित)	Right Of Way	Setback	कैफियत
३	भुम्सा- चौकीभन्ज्याङ्ग - चरंगे			मुख्य सडक
	भुम्सा- मरेक- सिस्नेखोला- हटिया	१० मि.		मुख्य सडक
	भुतखोला - गड्डा - हात्तीकोट - चौकीभन्ज्याङ्ग	१० मि.		मुख्य सडक
४	गोरवन्दी - सत्यवती - जगात	१५ मि.		मुख्य सडक
	गिट्टीखानी - बोहरीडांडा - सत्यवती	१० मि.		शाखा सडक
	गिट्टीखानी - गिजनचौर	१० मि.		शाखा सडक
	वेशी - थपनडांडा - धामिघा	१० मि.		शाखा सडक
	श्रीडांडा - पानीमिल	१० मि.		शाखा सडक
५	चरचरे - घुघुरा - बिस्कुकुनडांडा - कसेनी	१५ मि.		मुख्य सडक
	चरचरे - मरामकोट - जन्तीलुङ्ग	१० मि.		शाखा सडक
	केरावारी - पाताल - भित्रीवाटो)	६ मि.		शाखा सडक
	चरचरे - कोलडांडा	१० मि.		शाखा सडक
	डुम्रे - भाक्से			शाखा सडक
६	डुम्रे - हटिया - काशीभन्ज्याङ्ग - पुग्दी - लुलीभट्टी	१५ मि.		मुख्य सडक
	डुम्रे - बेलडांडा - कोलाङ्ग - शिखरडांडा	१० मि.		मुख्य सडक
	हटिया - जन्तीलुङ्ग	८मि.		शाखा सडक
	सिस्नेखोला - अर्खले - पाटन	१० मि.		मुख्य सडक

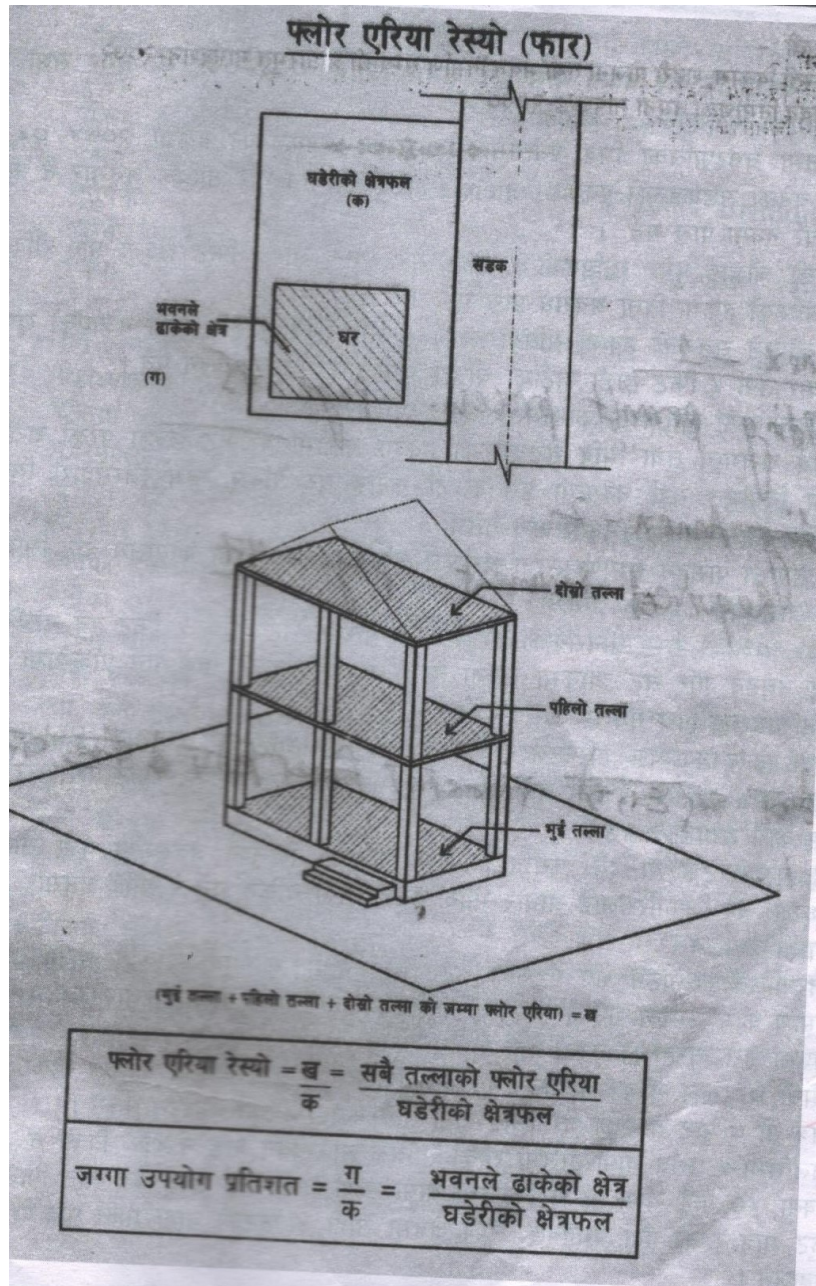
खण्ड: २) तिनाड गाउँपालिका, मिति: २०७७/१२/११

वार्ड नं.	सडकको नाम (नाली सहित)	Right Of Way	Setback	कैफियत
	डुम्रे - पानीमिल - चकल्दी	१५ मि.		मुख्य सडक
	डुम्रे - भैसीकट्टा - पोरक्ती	१५ मि.		मुख्य सडक
	डुम्रे - चिदिश - शिखरडांडा - गुफाचौर	८ मिटर		शाखा सडक
	अन्य शाखा वाटो	८ मिटर		शाखा सडक
	बस्तीविकास भित्रीवाटो	६ मिटर		शाखा सडक
	सिद्धार्थ हाईवे	२५ मि.		

अनुसूची-२

गा.पा.ले निर्णय गरी आफ्ना अधिकार क्षेत्र भित्र सडकका सिमाना राईट अफ वे, सेट ब्याक, लाईटप्लेन, फ्लोर एरिया, रेसियो (फार) भू-उपयोग नक्सा, खोलानालाहरुका सिमाना आदि खुलाउने गरी अनुसूची संलग्न गर्नुपर्नेछ । यी अनुसूचीहरु यस मापदण्डका अभिन्न अङ्गका रूपमा रहने छ ।





अनुसूची-३

१. तिनाउ गाउँपालिका भित्र प्रयोगमा आइसकेका सडकहरूको हकमा २०७७/० / सम्ममा बनेका सडकहरूको हकमा CONCRETE AREA पहिचान गरी साविक अनुसार नै कायम गरी घर नक्सा पास गर्ने ।
२. कुलाको चौडाई पुगेर छोडिएको ५ फिट सेट ब्याक मा ३ फिट छज्जा परी रोकिएका फाइलहरूको हकमा विना अवरोध पास गर्ने ।
३. नयाँ खोलिने सडकको हकमा संधियारहरूको सहमति लिनेपने र सहमति नआएको खण्डमा संधियार तर्फ ५ फिट छाडी बाटोको चौडाई पुग्ने गरी सडक खोनु पर्ने ।
४. अव कित्ताकाट हुने जग्गा कम्तिमा ५ धुर हुनुपर्ने ।
५. सिद्धार्थ राजमार्ग तथा भित्रि सडकहरूको हकमा बाटोमा ३ फिट छज्जा परेको घरहरूको नक्सा नियमित गर्दा नक्सामा पर्ने छज्जा कटाई घर धनिले स्वयम जिम्मेवारी लिनेगरी कबुलियतनामा अनुसार नक्सा पास गर्ने ।
६. पुराना स्कूल, क्याम्पस, हस्पिटल र अन्य PUBLIC Bulding को सम्बन्धमा Bulding को Structure Analysis गरेर मात्र Bulding सुरक्षित भए नभएको रिपोर्ट पेश गरेर नक्सा पास कार्य अगाडी बढाउने ।
७. घर (कच्ची/ट्र/वा दुवै) पुरानो हो भन्ने विवरण नखुलेको अवस्थामा बडा समितिको (अध्यक्ष) को सिफारिसलाई आधार मानी पुरानो/नयाँ यकिन गर्ने र सोही अनुसार प्रक्रिया अगाडी बढाउने ।
८. गाउँपालिकाको गठन भए पश्चात अटेर गरेर गा.पा.को पूर्व स्वीकृति (ईजाजत) विना निर्माण कार्य सम्पन्न भएका मापदण्ड नपुगेका घरहरू नक्सा पास प्रक्रियाको लागि पेश हुन आएमा उक्त घरहरूको नक्सा दर्ता प्रक्रिया रोक्ने ।

८. २००० वर्ग फुट भन्दा माथिको ट्रेस निर्माणका गर्न चाहने नागरिकले सम्पूर्ण डिजाइन सहितको Drawing पेश गर्ने पर्ने निर्णय गरियो ।
१०. पुरानो स्कूल,कलेज र हस्पिटलहरूको Structure Analysis गरेर मात्र नक्सा पास प्रक्रिया अगाडी बढाउने ।
११. नक्सा पास गर्दा MRT भित्र परेका घरहरू बाहेकमा घरहरूलाई Structure Analysis गर्नुपर्ने ।
१२. पुराना घरहरूको सन्दर्भमा ३ फुट सम्मको छज्जा कुलो तर्फ परेको भएमा छज्जा हटाई नक्सा पास गर्ने ।
१३. वडाध्यक्षबाट प्राप्त सिफारिस अनुसार घर पुरानो भए/नभएको एकिन गरी नक्सा पास प्रक्रिया आडी बढाउने ।
१४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका लगत कट्टा नभएका ऐलानी तथा सार्वजनिक जग्गा बाटोमा परिणत भए/नभएको बारे एकिन गर्नको लागि वडा कार्यालयको सिफारिस र अमिन प्रतिवेदन अनुसार नक्सापास अगाडी बढाउने ।
१५. पुराना घरहरूको हकमा तला थपको स्वीकृति दिदा बाटोको मापदण्ड पुऱ्याउनु पर्ने साथै कुला तर्फ तला बढाउन परेमा कुलोको भाग बाहेक अन्य सेटन्याक छाड्नु नपर्ने तर कुलोको भागतर्फ भ्याल राख्नुपरेमा ३ फुट छाडी निर्माण गर्न ब्यवस्था मिलाउने ।
१६. दोहोरो मोहडामा घर परेको अवस्थामा फिल्ड सर्जमिन गर्दा एकातर्फबाट नाप्दा फरक परेको खण्डमा अमिनको प्रतिवेदन अनुसार सम्पूर्ण ब्यहोरा खोली नक्सा पास प्रक्रिया अगाडी बढाउने ।
१७. राजमार्गमा मोहडामा पर्ने गरी कच्ची संरचना निर्माण गर्दा ६ मिटर सेन्याक छाडी निर्माण गर्ने ।

१८. कच्ची घरको सन्दर्भमा तपसिल बमोजिमको मापदण्ड कायम गर्ने ।

	ग्राउण्ड कभरेज	सेटव्याक	फ्लोर एरिया रेसियो
आवाशीय	७०%	५ फिट	२.५
व्यापारिक	७०%	६.६ फिट	३

१९. गाउँपालिकामा दर्ता भइसकेका पुरानो स्कुल, कलेज, हस्पिटललाई हाल नियमति मात्र गर्ने साथै गाउँपालिकाले पत्राचार गरेको मसयमा नियमित गरिएका पुरानो स्कुल, कलेज, हस्पिटललाई पूर्ण रुपमा भू-कम्प प्रतिरोधात्मक बनाई प्रक्रिया अगाडी बढाउने ।
२०. सडक विभागबाट सिद्धार्थ हाईवे बाटो विस्तार भएता पनि पुराना घरहरुको हकमा सडक क्षेत्राधिकार (८२) भित्र पर्ने छज्जा सहितको बाहिरी वालको हकमा वाल भत्काएर मात्र घर सम्पन्नको प्रमाणपत्र दिने व्यवस्था गर्ने ।
२१. परिवर्तित बाटोका मापदण्डमा बनेका नयाँ तथा पुराना घरहरुको नक्सा पास गर्दा, पुरानो घरहरुको हकमा साविककै पूर्व स्वीकृत बामटो अनुसार अगाडी बढाउने साथै नयाँ बनाउँदा हालको बाटोको मापदण्डलाई पूर्ण पालना गरी निर्माण इजाजत दिने ।
२२. पुरानो घर भन्ने आधार गा.पा. गठन मिलिाई आधार मानी वडा नं.१-६ सम्म नै एकै किसिमको गरी सिफारिस अनुसार नक्सा पास कार्य अगाडी बढाउने ।
२३. खानेपानी तथा विद्युत सिफारिस वडाबाट नै गर्ने ।

अनुसूची-४

तिनाउ गाउँपालिकाको नक्सा पास प्रकृया

प्रथम चरण

- घरधनिबाट निवेदन
- भवन निर्माण मापदण्डको जाँच-नक्सा पास उपशाखाबाट
- भवन निर्माण संहिताको जाँच- नक्सा पास उपशाखाबाट
- नक्सा दर्ता तथा दस्तुर बुझाउने
- नक्सापास प्रक्रिया/१५ दिने सूचना प्रकाशन/१५ दिन पछि स्थलगत निरीक्षण तथा सर्जमिन
- डि.पि.सि.लेभलसम्म निर्माणको ईजाजत प्रमाणपत्र दिने ।

दोश्रो चरण

- डि.पि.सि. माथिको नक्सा पासको लागि निवेदन
- डि.पि.सि.लेभलसम्मको प्रतिवेदन
- (भवन निर्माण मापदण्ड तथा भवन निर्माण संहिताको आधारमा)
- Super-structure ईजाजत प्रमाणपत्र प्रदान
- (नक्सा पास उपशाखाबाट)

तेश्रो चरण

- निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्रको लागि निवेदन
- स्थलगत निरीक्षणको प्रतिवेदन
- (नक्सा पास उपशाखाबाट)
- निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र प्रदान

नक्सा पासको लागि समावेश गर्नपर्ने आवश्यक कागजातहरू:

१. जग्गा धनिको लालपूर्जाको छाँयाप्रति- १ प्रति
२. जग्गाको प्रमाणित ब्लूप्रिण्ट नक्सा- १ प्रति
३. जग्गाको चारकिल्लाको नाम र कित्ता नं.
४. घर कर/एकिकृत सम्पत्ति कर तिरेको रसिद
५. आर्किटेक्चरल नक्साहरू- २ प्रति
६. स्ट्रक्चरल नक्साहरू- २ प्रति
७. स्यानीटरी र इलेक्ट्रिकल नक्साहरू- २ प्रति
८. 'क' 'ख' वर्गका भवनहरूको हकमा
चार वर्ष अनुभव भएको सिभिल ईन्जिनियर वा स्ट्रक्चर ईन्जिनियरद्वारा
NEC Rgd, NO, उल्लेख गरी प्रमाणित गरिएको Structure Design
Report & Confirmation Letter, नेपाल ईन्जिनियरिङ्ग काउन्सिल
दत्तको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
९. कन्सल्टेन्सी फर्मको गाउँपालिकामा ब्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र तथा
नविकरणको प्रतिलिपि
१०. प्रत्येक फाइलमा काउन्सिल प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि राख्नुपर्ने छ ।

सन्दर्भ सूची :

- भवन निर्माणको नमूना मापदण्ड- २०७०
- बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धि आधारभूत निर्माण
मापदण्ड-२०७२
- बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धि आधारभूत निर्माण
मापदण्ड- २०७२
- पहिलो संसोधित- २०७३

प्रमाणिकरण मिति: २०७७/१२/११

आज्ञाले
सुन्दर प्रसाद श्रेष्ठ
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत